

Dabas parka “EMBŪTE” DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS

**Liepājas rajons
Embūtes pagasta padome**

Plāns iztrādāts laikposmam
no 2007.gada līdz 2017.gadam

Iztrādātājs:
Embūtes pagasta padome

Dabas aizsardzības plāna izstrādes vadītāja:
Maruta Kaminska

Plāna izstrādē iesaistītie eksperti/speciālisti:

Liene Salmiņa, augu un biotopu eksperte

Ivars Kabucis, augu un biotopu eksperts

Ojārs Demiters, dabisko meža biotopu eksperts

Zigrīda Jansone, ornitoloģe

Ingrīda Vize, kultūrvēsturisko pieminekļu speciāliste

Ints Liepiņš, kartogrāfs

Ingrīda Sotņikova, likumdošana, teksta redakcija

Plāna izstrādes uzraudzības grupa:

1. **Gundega Freimane**, Dabas aizsardzības pārvaldes Sugu un biotopu daļas vadītāja;
2. **Oļegs Jurjevs**, Embūtes pagasta padomes priekšsēdētājs;
3. **Leonīds Zeļenskis**, Valsts vides dienesta Liepājas reģionālās vides pārvaldes direktors;
4. **Edgars Troika**, Valsts meža dienesta Liepājas virsmežniecības Priekules mežniecības mežsargs;
5. **Gunta Kazeka**, Lauku atbalsta dienesta Dienvidkurzemes reģionālās lauksaimniecības pārvaldes Zemes un ūdens resursu daļas vecākā inspektore;
6. **Mārīte Keiša**, zemes īpašnieku pārstāve.

Uzraudzības grupa izveidota ar Dabas aizsardzības pārvaldes rīkojumu Nr. 36/18.07.2006.

Saturs

	Kopsavilkums	5
1.	Teritorijas apraksts	8
1.1.	Vispārēja informācija par teritoriju	8
1.1.1.	Atrašanās vieta, ģeogrāfiskās koordinātas, platība	9
1.1.2.	Teritorijas zemes lietošanas veidu raksturojums un zemes īpašuma formu apraksts	10
1.1.3.	Embūtes pagasta Teritorijas plānojumā noteiktā teritorijas izmantošana un atļautā (plānotā) izmantošana	10
1.1.4.	Esošais funkcionālais zonējums	15
1.1.5.	Aizsardzības un apsaimniekošanas īsa vēsture	15
1.1.6.	Kultūrvēsturiskais raksturojums	15
1.1.7.	Valsts un pašvaldības institūciju funkcijas un atbildība teritorijā	21
1.2.	Normatīvo aktu normas, kas attiecas uz dabas parka ”Embūte” teritoriju	22
1.2.1.	Latvijas likumdošana	22
1.2.2.	Starptautiskās saistības un Eiropas Savienības noteiktās saistības	30
1.3.	Īss teritorijas fiziski ģeogrāfiskais raksturojums	31
1.3.1.	Klimats	31
1.3.2.	Ģeomorfoloģija (reljefs) un ģeoloģija	32
1.3.3.	Hidroloģija	33
1.3.4.	Augsne	34
1.4.	Teritorijas sociālās un ekonomiskās situācijas apraksts	34
1.4.1.	Iedzīvotāji, apdzīvotās vietas, nodarbinātība	34
1.4.2.	Pašreizējā un paredzamā antropogēnā slodze uz dabas parka “Embūte” teritoriju	35
1.4.3.	Teritorijas izmantošanas veidi	35
2.	Teritorijas novērtējums	36
2.1.	Teritorija kā vienota dabas aizsardzības vērtība, to ietekmējošie faktori	36
2.2.	Ainaviskais novērtējums	36
2.3.	Biotopi, to dabas aizsardzības vērtība, sociālekonomiskā vērtība un ietekmējošie faktori	38
2.3.1.	Meži	38
2.3.2.	Pļavas	44
2.3.3.	Atmatas un kultivēti zālāji	46
2.4.	Sugas, to sociālekonomiskā vērtība un sugu ietekmējošie faktori	46
2.4.1.	Putni	46
2.4.2.	Flora	48
2.4.3.	Fauna	50
2.5.	Citas vērtības teritorijā un tās ietekmējošie faktori	54

2.6.	Teritorijas vērtību apkopojums un pretnostatījums	55
3.	Teritorijas apsaimniekošana	56
3.1.	Teritorijas apsaimniekošanas ilgtermiņa un īstermiņa mērķi plānā	56
3.1.1.	Ideālie, jeb ilgtermiņa mērķi	56
3.1.2.	Teritorijas apsaimniekošanas īstermiņa mērķi	56
3.2	Apsaimniekošanas pasākumi	57
	Kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanas pasākumi	60
	Dabas un ainavisko vērtību aizsardzības pasākumi	61
	Dabas tūrisma attīstības un iedzīvotāju rekreācijas nodrošināšanas pasākumi	64
	Izpētes un organizatoriskie pasākumi	65
	Sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumi	66
4.	Nepieciešamie grozījumi pašvaldības teritorijas plānojumā	67
5.	Priekšlikumi teritorijas individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu projektam un ieteicamais teritorijas funkcionālais zonējums	68
6.	Izmantotie informācijas avoti	69
	Saīsinājumi un skaidrojumi	70

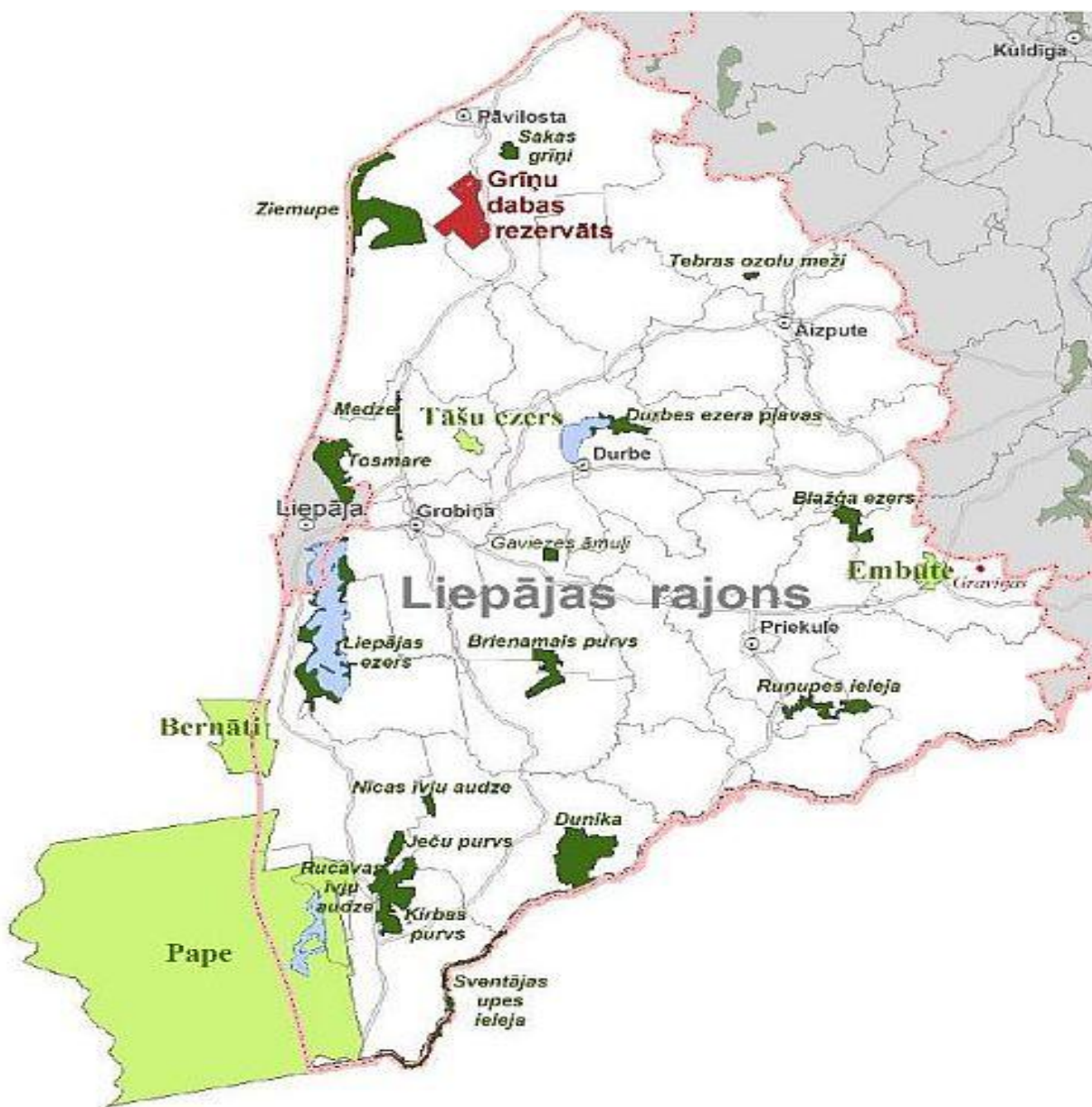
Pielikumi:

- Nr.1 Zemes lietošanas veidu karte
- Nr.2 Zemes īpašuma formu karte
- Nr.3 Dabas vērtību karte
- Nr.4 Apsaimniekošanas pasākumu karte
- Nr.5 Esošo un plānoto tūrisma infrastruktūras elementu karte
- Nr.6 Funkcionālo zonu karte
- Nr.7 Dabas parka “Embūte” individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi - projekts
- Nr.8 Informatīvās sanāksmes protokols ar pielikumiem
- Nr.9 Sabiedriskās apspriešanas (15.novembrī) protokols ar pielikumiem un Latvijas ornitoloģijas biedrības valdes priessēdētāja vēstule Nr.LOB 2006/085, Atsauksme no profesora Oļģerta Nikodemusa un projekta „Vēja enerģētisko iekārtu attīstības zonu identifikācija un ietekmi samazinošu pasākumu izstrādes” pārskats, Atzinums par vēja ģeneratoru būvniecības ieceri dabas parkā „Embūtes pauguraine” no sikspārņu eksperta dr.biol.Gunāra Pētersona; Iedzīvotāju un institūciju rakstisko iesniegumu izvērtējums
- Nr.10 Uzraudzības grupas sanāksmes (19.oktobrī; 25.augustā un 28.decembrī) protokoli
- Nr.11 Meža biotopu, kuriem izveidojami mikroliegumi un potenciālo meža biotopu uzturēšanas un citas tajos veicamās darbības
- Nr.12 Embūtes pagasta padomes 2006.gada 12.decembra sēdes protokola Nr.13 izraksts.

Kopsavilkums

Uz 1977.gadā izveidotā kompleksā dabas lieguma “Embūtes pauguraine” 232 ha platībā bāzes 1999.gadā tika izveidots dabas parks “Embūte” (teritorijas kods 6454), 481 ha platībā (MK noteikumi Nr. 83 ”Noteikumi par dabas parkiem” (09.03.1999., grozījumi 10.08.2004)). Dabas parks „Embūte” atrodas Liepājas rajona Embūtes pagastā.

Embūtes pagasts atrodas Liepājas rajona DA Rietumkursas augstienes augstākajā daļā Embūtes paugurainē triju rajonu - Liepājas, Saldus, Kuldīgas - saskares vietā. Tas robežojas ar Priekules, Vaiņodes, Kalvenes, Nīgrandes, Nīkrāces pagastiem. Līdz Liepājai, Kuldīgai, Saldum ir 60 km. Pagastu šķērso P116 Kuldīga-Skrunda-Embūte; P106 Ezere-Embūte-Grobiņa; V 1209 Embūte-Vaiņode-Pavāri autoceļi (sk.karti attēlā Nr.1 Liepājas rajona ĪADT).[14]

1.attēls. Embūtes dabas parka izvietojums Liepājas rajonā

Embūtes dabas parka izveidošanas mērķis – Teritorija veidota izcilu gravu un nogāžu mežu aizsardzībai, kas ir arī ES Biotopu direktīvas aizsargājams biotops. Embūtes gravām ir arī ģeomorfoloģiska nozīme. [14]

Paredzamie apsaimniekošanas pasākumi tiks vērsti uz vērtīgo biotopu, ainavu, putnu sugu un kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanu:

- ozolu-biokoku apsaimniekošana;
- ja nepieciešams, bebru veidoto aizsprostu izjaukšana;
- egļu monokultūru pakāpeniska pārveidošana par jauktu kultūru mežaudzēm;
- krūmu izciršana pļavās;
- valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu, kultūrvēsturisko objektu un teritoriju precizēšana, senu vietējo kultūras vērtību un tradīciju kopšana un saglabāšana;
- tūrisma infrastruktūras uzturēšana un papildināšana.

Dabas parkā „Embūte” tiek ieteikts sekojošs zonējums:

Dabas lieguma zona tiek veidota, lai aizsargātu gravu un nogāžu mežus, Lankas un Kuiļupes palienes pļavas, dabiskos meža biotopus un retos putnus.

Dabas parka zona tiek izveidota, lai aizsargātu ainavu un gravu un nogāžu mežus Induļa pilskalnā un paugurā blakus tam.

Neitrālā zona tiek veidota, lai veicinātu tūrisma infrastruktūras, viensētu, dīķu, Embūtes pilsdrupu un Induļa pilskalna teritorijas, kā arī valsts nozīmes ceļu attīstības iespējas.

Informatīvā sanāksme par dabas aizsardzības plāna izstrādes uzsākšanu tika organizēta 2006.gada 17.martā Embūtes pagasta padomes telpās. Tajā piedalījās 14 dalībnieki (sk.pielikumā Nr.8 sanāksmes protokolu ar pielikumiem). Pēc sapulces 2006.gada 6.aprīlī saņemta viena rakstika vēstule no zemes īpašuma „Kļaviņas” īpašnieces Mārītes Keišas ar priekšlikumu savā īpašumā nodarboties ar lauku tūrismu, atjaunot zivju dīķus un uzcelt ēku uz esošajiem vecajiem pamatiem. Tā kā īpašums „Kļaviņas” pamatā atrodas plānotajā dabas parka zonā, tad pēc dabas tūrisma attīstības plāna izstrādes (pasākums Nr.4.1.) lauku tūrisma attīstība varēs tikt realizēta saskaņā ar plānu.

Pirmā Uzraudzības grupas sanāksme notika 2006.gada 25.augustā, otrā – 19.oktobrī, bet pēdējā 28.decembrī (sk. Uzraudzības grupas sanāksmes protokolus pielikumā Nr.10).

2006.gada 15.novembrī tiek organizēta EDP dabas aizsardzības plāna projekta sabiedriskā apspriede. Sanāksme notiek Embūtes pagasta telpās un tajā piedalās 16 dalībnieki (sk.pielikumā Nr.9 sanāksmes protokolu ar pielikumiem). Sanāksmes laikā Dabas aizsardzības pārvaldes Sugu

un biotopu daļas vadītāja un Uzraudzības grupas priekšsēdētāja Gundega Freimane ierosina zemes īpašumā „Kalna Priednieki” neveidot neitrālo zonu, bet – dabas parka zonu, pamatojot to ar iegūtajiem materiāliem no Latvijas ornitoloģijas biedrības, profesora Oļģerta Nikodemusa un projekta „Vēja enerģētisko iekārtu attīstības zonu identifikācija un ietekmi samazinošu pasākumu izstrādes” pārskata, kā arī no sikspārņu speciālista Gunāra Pētersona (sk.pielikumā Nr.9). Zemes īpašums „Kalna Priednieki” iekļauts dabas parka zonā.

Pēc sanāksmes 2006.gada 20.novembrī un 22.novembrī attiecīgi no zemes īpašniekiem Mārītes Keišas un Dinas Ziemeles – īpašums „Strautmaņi” tika saņemti rakstiski iesniegumi (sk.pielikumā Nr.9 sanāksmes protokola pielikumus). Abos iesniegumos minētais ir ņemts vērā, sevišķi jāatzīmē Mārītes Keišas priekšlikumi viņas īpašumā „Kļaviņas” veidot lieguma zonu, kā arī minētie reti sastopamie aizsargājami bezmugurkaulnieki un kukaiņi, kas bija par iemeslu pasākuma „2.6. - Bezmugurkaulnieku un abinieku un rāpuļu inventarizācija” iekļaušanai dabas aizsardzības plānā.

Apkopojuma tabulu par iedzīvotāju un institūciju rakstisko iesniegumu izvērtējumu un iestrādi dabas aizsardzības plānā sk.9.pielikumā.

2006.gada 5.decembrī dabas aizsardzības plāna projekts tika iesniegts Embūtes pagasta padomē un 13.decembrī ir saņemts pozitīvs saskaņojums, sk.pielikumā Nr.12 Izrakstu „Par atzinuma sniegšanu dabas parka „Embūte dabas aizsardzības plānam.” no Embūtes pagasta padomes sēdes 2006.gada 12.decembra sēdes protokola Nr.13.

1. Teritorijas apraksts

1.1. Vispārēja informācija par teritoriju

Dabas parks ietver daļu no Embūtes paugurainē esošā gravu kompleksa, kas turpinās vēl vairākus kilometrus uz dienvidiem no dabas parka patreizējās robežas.

Embūtes dabas parka teritorijas nozīmīgāko kultūras mantojuma daļu sastāda 3 valsts aizsargājami kultūras pieminekļi – arheoloģiskas senvietas, kas kopā ar Embūtes pauguraini veido vienreizēju un neatkārtojamo Kurzemes kultūrvēsturisko ainavu. Arhitektūras mantojuma fragmentāras paliekas dabas parkā - Embūtes viduslaiku pilsdrupas un Embūtes luterāņu baznīcas mūri - ļauj ierindot šo pieminekļu tipoloģisko grupu visvairāk apdraudētā kultūras mantojuma statusā (sk.attēlu Nr.2).

2.attēls. Embūtes evaņģēliski-luteriskās baznīcas mūri

Ap kultūras mantojuma objektiem atrodas kultūrvēsturiski koku stādījumi un kultūras pieminekļu meži, kā arī atsevišķi reti, lieli un vērtīgi koki.

Dabas parka teritorijā diemžēl nav saglabājies vēsturiski vērtīgs tautas celtniecības koka arhitektūras mantojums - senas etnogrāfiskas celtnes - dzīvojamās un saimniecības ēkas, kā arī vēsturiski nozīmīgas industriālas būves. Tas ir izskaidrojams ar 1. un 2.Pasaules kara darbības sekām Embūtes pagasta teritorijā. Salīdzinājumam 3.attēlā sniegta Embūtes baznīcas fotogrāfija

pirms 2. Pasaules kara.

3.attēls. Embūtes baznīca pirms 2. Pasaules kara

Savukārt, ir saglabājies vēsturiski izveidojies ceļu tīkls pa pagasta teritoriju un starp kultūras mantojuma objektiem, kurš tiek izmantots arī mūsdienu apstākļos un tas uzskatāms par saglabājamu kultūrvēsturisku vērtību.

1.1.1. Atrašanās vieta, ģeogrāfiskās koordinātas, platība

Dabas parka teritorija atrodas Embūtes paugurainē. Tā aizņem 481 ha lielu platību. Pauguraine ziemeļos robežojas ar Bandavas augstieni, un robeža stiepjas pa Vārtājas un Dzeldas ieleju. Austrumu robeža ir labi izteikta un iet gar Rietumkursas augstienes austrumu nogāzes piekāji - pa Ventas ieleju. Rietumos pauguraine robežojas ar Vārtājas viļņoto līdzenumu. Z - Dabas parka teritorija aizņem tikai nelielu daļu no apkārtnes gravu un pauguru kompleksa, un ir savdabīga gan no dabas daudzveidības, gan kultūrvēsturiskā viedokļa.

Dabas parka „Embūte” galējo punktu ģeogrāfiskās koordinātas sniegtas 1.tabulā:

1.tabula. Dabas parka „Embūte” galējās koordinātas

Galējais punkts	ģeogrāfiskās koordinātas	
	Z platums	A garums
Ziemeļi	56°31'41.05''	21°48'17.17''
Dienvīdi	56°29'40.72''	21°48'57.11''
Rietumi	56°30'13.79''	21°47'22.37''
Austrumi	56°30'38.22''	21°50'00.34''

1.1.2. Teritorijas zemes lietošanas veidu raksturojums un zemes īpašuma formu apraksts

Embūtes dabas parka zemes sadalījums pēc lietošanas mērķiem ir šāds: 4 piemājas saimniecības „Kļaviņas”, „Pilskalni”, „Strautmaņi un „Krastkalni” (sk.pielikumā Nr.2 zemes īpašumu formu karti un NĪVKR datu tabulu).

Iedzīvotāju skaits uz doto brīdi ir 11, t.sk. 5 vīrieši, 6 sievietes.

Valsts aizsargājami kultūras pieminekļi Embūtes dabas parka teritorijā šobrīd atrodas pagasta pašvaldības īpašumā (valdījumā), bet kultūrvēsturiskie objekti – evaņģēliski-luteriskās draudzes īpašumā.

Kultūras pieminekļu aizsardzības zonā atrodas arī privātā īpašumā esoši zemes gabali. Īpašumi ar kultūras pieminekļiem nav reģistrēti īpašniekiem kā “apgrūtinājumi” saskaņā ar likuma “Par kultūras pieminekļu aizsardzību” 7. pantu.

Vēsturiski Embūtes paugurainē zeme tikusi izmantota lauksaimniecības vajadzībām. Joprojām zemi dabas parka teritorijā ekstensīvi izmanto lopu ganīšanai un vietām pļaušanai. Mežsaimnieciskā darbība veikta nosacīti - tikai kopšanas cirtes (sk.pielikumā Nr.1 Zemes lietošanas veidu karti).

1.1.3. Embūtes teritorijas plānojumā noteiktā teritorijas izmantošana un atļautā (plānotā) izmantošana

No Embūtes pagasta teritoriālplānojuma noteiktajiem zemes izmantošanas veidiem zemāk uzskaitīti tie, kas attiecas uz EDP teritoriju:

Lauksaimniecībā izmantojamās teritorijas

Lauksaimniecībā izmantojamās teritorijas Embūtes pagasta plānojumā tiek noteiktas, lai nodrošinātu lauksaimnieciskās ražošanas saglabāšanu un attīstību. Lauksaimniecībā izmantojamās teritorijas noteiktas atbilstoši pašreizējai situācijai.

Mežsaimniecībā izmantojamā teritorija

Mežsaimniecībā izmantojamā teritorija pagasta teritorijas plānojumā noteikta, lai nodrošinātu plānveidīgu un ilgtspējīgu meža resursu izmantošanu un saglabāšanu.

Mežsaimniecībā izmantojamās teritorijas noteiktas atbilstoši pašreizējai situācijai un tajās iekļautas vairākas perspektīvās (apmežojamās) teritorijas. EDP teritorijā apmežošana nav paredzēta.

Apbūves teritorija

Sabiedrisko un darījuma iestāžu, daudzdzīvokļu māju un ģimeņu māju dzīvojamās apbūves teritorijas tiek plānotas galvenokārt Vībiņu un Embūtes ciemā. Apbūve veicama, ievērojot iespējas nodrošināt teritorijas ar inženierkomunikāciju infrastruktūru.

Viensētu (ģimeņu māju) būvniecība pieļaujama visā pagasta teritorijā atbilstoši pastāvošajai likumdošanai un normatīvajiem dokumentiem.

Parku teritorijas

Parku teritorijas apzinātas pēc esošās situācijas.

Apstādījumu un mazdārziņu teritorijas

Apstādījumu un mazdārziņu teritorijas apzinātas pēc esošās situācijas.

Kapsētu teritorijas

Pagasta plānojumā izdalītas esošās kapsētas. Jaunu kapsētu ierīkošanu pagasta plānojums neparedz.

Satiksmes infrastruktūras teritorijas

Satiksmes infrastruktūra teritorijas plānojumā noteikta atbilstoši esošajai situācijai.

Rekreācijas un atpūtas teritorijas

Rekreācijas un atpūtas teritorijas plānojumā izdalītas, lai sekmētu rekreācijas un tūrisma attīstību pagastā. [15]

Embūtes pagasta teritorijas plānojuma teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu 3.1.3. sadaļa „Plānotās apbūves teritorijas” nosaka, ka „Teritorijas izmantošanas mērķis un atbilstošs nekustāmā īpašuma vērtējums plānotās apbūves teritorijās stājas spēkā pēc detālpļānojumu izstrādes.”

Saskaņā ar Embūtes pagasta teritorijas attīstības programmu (2006. – 2018.) teritorijas apsaimniekošanas ideālais jeb ilgtermiņa mērķis ir saglabāt dabas un kultūrvēsturiskās vērtības, uzturēt esošās ainavas, lai šī teritorija kalpotu gan cilvēku rekreācijas un izglītības vajadzībām, gan dabas daudzveidības pastāvēšanai.

Konkrētie apsaimniekošanas mērķi plānošanas periodam:

-) saglabāt un veicināt mozaīkstrukturu, pļaujot vai noganot pļavas;
-) veikt bioloģisko daudzveidību saudzējošu mežsaimniecisko darbību;
-) sakopt pilskalnu, tā apkārtni un citus kultūrvēsturiskos pieminekļus;
-) veicināt organizēta un dabu saudzējoša tūrisma (ekotūrisma) attīstību.

Līdz ar to visi teritorijas izmantošanas veidi, kas vērsti uz teritorijas saglabāšanu ir atļauti.[16]

Kultūras pieminekļu izmantošana un saglabāšana

1. Valsts aizsargājamās kultūras pieminekļus atļauts izmantot zinātnes, kultūras, izglītības vajadzībām, tūrisma un atpūtai, tautas kultūras tradīciju kopšanai, kā arī saimnieciskajai darbībai. Kultūras pieminekļu izmantošana saimnieciskajā darbībā un citiem mērķiem pieļaujama, ja tā nekaitē pieminekļiem, nemazina to vēsturisko, zinātnisko un māksliniecisko vērtību, ja tiek saglabāta kultūrvēsturiskā vide pieminekļu teritorijā un to aizsardzības zonā, un ja tā nav pretrunā ar dabas parka aizsardzības un izmantošanas noteikumiem.

2. Īpašumus ar kultūras pieminekļiem nedrīkst izmantot pretēji sabiedrības interesēm – tos nedrīkst iznīcināt, pārveidot un pārvietot.

3. Kultūras pieminekļus un to kultūrvēsturisko vidi atļauts pārveidot izņēmuma gadījumos ar Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas atļauju, ja tā ir vienīgā iespēja kā saglabāt un izpētīt pieminekļus, nepazeminot to kultūrvēsturisko vērtību.

4. Saimnieciska un cita veida darbība kultūras pieminekļos un to teritorijās atļauta tikai ar

kultūras pieminekļa īpašnieka piekrišanu un Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas atļauju.

5. Ja, veicot saimniecisku darbību, paredzama kultūras pieminekļa vai tā aizsardzības zonas pārveidošana (jebkura tehniska, būvnieciska, saimnieciska darbība, kura būtiski maina kultūras pieminekļa funkciju, komplektāciju, formu, detalizāciju, materiālu, faktūru, kā arī kultūras pieminekļu teritoriju), kultūras pieminekļa īpašnieks (valdītājs vai lietotājs) iesniedz Inspekcijā iesniegumu attiecīgas atļaujas saņemšanai.

6. Kultūras pieminekļi nedrīkst izvietot iekārtas, kas izraisa vibrācijas, nav pieļaujama saimnieciskā darbība, kas izraisa gruntsūdens līmeņa maiņas pieminekļa teritorijā.

7. Arheoloģijas pieminekļu teritorijas drīkst kopt tos izplaujot, izcērtot smalko koku pašizsēju, novācot vecos un slimos kokus. Tas veicams pielietojot roku darbu.

8. Pieminekļu teritorijās nedrīkst nodarboties ar lauksaimniecisku un rūpnieciska rakstura ražošanu, arheoloģiskos objektos nav atļauta mežizstrāde, zemes transformācija, un smagās tehnikas pārvietošanās.

9. Pieminekļos atļauts veikt zinātnisku izpēti, kultūrvēsturisku inventarizāciju un pieminekļu teritoriju uzmērīšanu, konservāciju, restaurāciju un kultūras pieminekļu atjaunošanu.

10. Nekustamos īpašumus ar kultūras pieminekļiem tajos, tiesisku aprobežojumu veidā saskaņā ar likumu reģistrē Zemesgrāmatā.

Prasības zemes vienību sadalīšanai, apvienošanai un robežu pārkārtošanai.

- Aizliegts atsavināt viena kultūras pieminekļa vai kompleksa atsevišķas daļas un sadalīt zemi, ja tādējādi tiek apdraudēta kultūras pieminekļa saglabāšana;
- Atsavinot vienam īpašniekam piederošu kultūras pieminekļa zemi, aizliegts to sadalīt;
- Zemesgabalu drīkst sadalīt vai to apvienot ar kādu citu zemesgabalu, izstrādājot detālplānojumu vai zemes ierīcības projektu un saskaņojot VKPAI un Dabas parka administrāciju (ja ir izveidota) vai VVD Liepājas reģionālo vides pārvaldi;
- Atsavinot kultūras pieminekļus, valstij ir pirmpirkuma tiesības.

Apbūves noteikumi

Valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu teritorijās un to aizsardzības zonās esošo ēku un būvju pārveidošanu to īpašnieki vai lietotāji veic saskaņā ar likumu “Par kultūras pieminekļu aizsardzību” un MK noteikumiem Nr. 474.

Pirms celtniecības, pazemes komunikāciju izbūves un citu saimniecisko darbu uzsākšanas šo darbu veicējam jānodrošina kultūras vērtību apzināšana paredzamo darbu zonā.

Kultūras pieminekļu teritorijās nav atļauta degvielas, gāzes uzpildes staciju, jaunu autostāvvietu un citu riska objektu būve.

Arheoloģijas pieminekļu teritorijās

- Nav atļauta jaunu ēku un būvju celtniecība.
- Esošo ēku un būvju remontiem un rekonstrukcijai jāsaņem VKPAI atļauja.
- Jebkuras būvnieciska rakstura darbības laikā arheoloģijas pieminekļiem jā saglabā tā esošo

reljefu, struktūru un ārējo veidolu.

- Jebkuru zemes darbu uzsākšanai, izņemot esošo inženierkomunikāciju remontu, jāsaņem VKPAI rakstveida atļauja.
- Jauna būvniecība arheoloģijas pieminekļu aizsardzības zonā veicama pēc saskaņošanas VKPAI un noteikta parauga atļaujas saņemšanas.
- Fiziskām un juridiskām personām, kas VKPAI atļautas būvnieciskas darbības rezultātā atklāj arheoloģiskus vai citādus objektus ar kultūrvēsturisku vērtību, jāpārtrauc darbi un par atradumiem jāziņo VKPAI.

Pieklūšanas noteikumi

1. Pie publiski pieejama kultūras pieminekļa uzstāda norādes zīmi, to saskaņojot normatīvajos aktos par ceļu satiksmi noteiktajā kārtībā kā arī izvieto informatīvu stendu par pieminekli.

2. Aizliegts aizkraut un nožogot pievedceļus un pieejas kultūras pieminekļiem.

3. Pašvaldība, ar saistošu lēmumu palīdzību, nosaka iespējas pieklūšanai valsts aizsargājamiem kultūras pieminekļiem.

Aizsardzības zonas ap kultūras pieminekļiem

Aizsardzības zonas ap kultūras pieminekļiem pieder pie vides un dabas resursu aizsardzības aizsargjoslu veidiem. Tās tiek noteiktas, lai nodrošinātu kultūras pieminekļu aizsardzību un saglabāšanu, kā arī samazinātu dažāda veida negatīvu ietekmi uz nekustamiem kultūras pieminekļiem.

Kultūras pieminekļu aizsardzības zonas izveidošanai nav vajadzīga zemes īpašnieka vai lietotāja piekrišana.

Ap kultūras pieminekļiem, kuriem nav noteiktas aizsardzības zonas īpaši, kā arī jaunatklātiem kultūras pieminekļiem (ja tādi tiek pasludināti) lauku apdzīvotās vietās aizsardzības zona ir

- 500 m attālumā ap kultūras pieminekli.

Kultūras pieminekļu aizsardzības zonās nav vēlama vidi degradējošu objektu atrašanās. Par vidi degradējošiem objektiem kultūras pieminekļu aizsardzības zonās var uzskatīt gan ēkas un būves, gan derīgo izrakteņu ieguves vietas, gan satiksmes infrastruktūras un dažādus riska objektus, piemēram, gāzes un degvielas uzpildes stacijas, autostāvvietas u.c.).

Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas priekšnieks, ņemot vērā Ministru kabineta noteikumus, var noteikt vidi degradējošus objektus, kas atrodas kultūras pieminekļa aizsardzības zonās. Šie objekti paredzami nojaukšanai, un nav pieļaujama to turpmāka attīstība (likuma “Par kultūras pieminekļu aizsardzību” 23. pants ar grozījumiem, kas izdarīti 09.02.95.).

Aprobežojumi kultūras pieminekļu aizsardzības zonās

Aizsardzības zonās ap kultūras pieminekļiem papildus “Aizsargjoslu likuma” 35.pantā minētajam tiek noteikti šādi aprobežojumi (“Aizsargjoslu likuma” 38.pants):

- ◆ jebkuru saimniecisko darbību aizsardzības zonās drīkst veikt tikai ar Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas un kultūras pieminekļa īpašnieka atļauju;
- ◆ aizliegts izvietot lopbarības, minerālmēsļu, degvielas, eļļošanas materiālu, ķīmisko vielu,

kokmateriālu un citu veidu materiālu un vielu glabātavas, izņemot šim nolūkam īpaši paredzētas un iekārtotas vietas;

- ◆ aizliegts ierīkot atkritumu glabāšanas poligonus;
- ◆ aizliegts aizkraut pievedceļus un pieejas pie kultūras pieminekļiem;
- ◆ aizliegts izliet ķīmiski aktīvas un koroziju izraisošas vielas.

Aizsardzības zonu katram piemineklim atļauts noteikt arī individuāli. Metodikas projektu, pēc kuras nosaka aizsardzības zonas ap kultūras pieminekļiem, izstrādā Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija saskaņā ar kultūras pieminekļu aizsardzību regulējošiem normatīvajiem aktiem. Aizsargjoslu stāvokļa kontroli savas kompetences ietvaros veic piekrītošās ministrijas un to pakļautībā vai pārraudzībā esošās institūcijas.

2.tabula. Valsts aizsargājami kultūras pieminekļi Embūtes dabas parka teritorijā

Nosukums, valsts aizsardz. Nr.	Teritorija, īpašumtiesības	Aizsardzības zona	Atļautā izmantošana	Aizliegtā darbība
valsts nozīmes arheoloģija Embūtes pilskalns Nr. 1322	pagasta pašvaldības valdījums, īpašumā “Embūtes senleja”, kadastra Nr. 64540030164 nav noteikta arheoloģijas pieminekļa teritorija un tā robežas	500 m ap kultūras pieminekli Saskaņā ar MK noteikumiem Nr. 392, var izstrādāt individuālo aizsardzības zonu ar VKPAI noteiktu uzturēšanas režīmu	kultūrai, tūrismam, izglītībai, iegūt MRM, vākt ogas un sēnes, veikt kopšanas darbus, veikt zinātnisku izpēti, veikt ugunsdrošības pasākumus, noteikt pieminekļa teritoriju un tā robežas	veikt mežsaimniecisku darbību, būvniecību, iegūt derīgos izrakteņus, veikt rūpnieciska rakstura darbību, izvietot riska objektus
valsts nozīmes arheoloģija Embūtes Upurkalns – kulta vieta Nr. 1323	pagasta pašvaldības valdījums, īpašuma nosaukums “Upurkalns”, kadastra Nr. 64540030158 nav noteikta arheoloģijas pieminekļa teritorija un robežas	500 m ap kultūras pieminekli Saskaņā ar MK noteikumiem Nr. 392, var izstrādāt individuālo aizsardzības zonu ar VKPAI noteiktu uzturēšanas režīmu	kultūrai, tūrismam, izglītībai, veikt kopšanas darbus, zinātnisku izpēti, veikt ugunsdrošības pasākumus, noteikt pieminekļa teritoriju un tā robežas	veikt mežsaimniecisku darbību, būvniecību, iegūt derīgos izrakteņus, veikt rūpnieciska rakstura darbību izvietot riska objektus
valsts nozīmes arheoloģija Embūtes viduslaiku pils Nr. 1321	pagasta pašvaldības valdījums, īpašuma nosaukums “Embūtes senleja” kadastra Nr. 64540030358	500 m ap kultūras pieminekli Saskaņā ar MK noteikumiem Nr. 392, var izstrādāt individuālo aizsardzības zonu ar VKPAI noteiktu uzturēšanas režīmu	kultūrai, tūrismam, izglītībai, veikt kopšanas darbus, zinātnisku izpēti, ugunsdrošības pasākumus, konservēt, atjaunot, restaurēt, vēsturiskas ēkas saskaņā ar VKPAI tehniskajiem noteikumiem, noteikt pieminekļa teritoriju un tā robežas	veikt mežsaimniecisku darbību, būvniecību, iegūt derīgos izrakteņus, veikt rūpnieciska rakstura darbību, izvietot riska objektus

Trīs augšminēto valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu atļautā un aizliegtā izmantošana parādīta tabulā Nr.2.

Tā kā pieminekļiem nav noteiktas teritorijas tie tiek atlikti kartē kā platības, pēc VKPAI Arheoloģijas centrā pieejamās dokumentācijas. Pieminekļu platības tiek atliktas mērogā M 1: 10000. Ap valsts aizsargājamiem kultūras pieminekļiem tiek atliktas aizsardzības zonas 500 m rādiusā ap katru pieminekli. Skatīt karti pielikumā Nr.5.

1.1.4. Esošais funkcionālais zonējums

Pirmajā izstrādātajā Embūtes dabas parka dabas aizsardzības plānā, kas bija spēkā līdz 2003.gadam funkcionālais zonējums nav izstrādāts.

1.1.5. Aizsardzības un apsaimniekošanas īsa vēsture

Embūte vēsturiski bijusi viena no Kuršu zemes Bandavas sastāvdaļām. Embūtes nosaukuma rašanos saista ar vēsturiski vairāk vai mazāk pamatotām 3 versijām:

1. ar vietējo meža ķiploku vai mežrozīšu nosaukumu – embotiņi;
2. ar somugru vārdu ”Mātes pods” – dziļā un siltā Embūtes ieleja;
3. ar Bakūzes un Embūtes muižas īpašnieka Ambotena vārdu. [15]

1977.gadā uz izveidotā kompleksā dabas lieguma “Embūtes pauguraine” 232 ha platībā bāzes 1999.gadā tika izveidots dabas parks “Embūte”. Dabas parks “Embūte” dibināts, pamatojoties uz 1999.gada 9.marta LR MK noteikumiem Nr.83 “Noteikumi par dabas parkiem”. Atbilstoši VARAM 1997.gada izdotajam rīkojumam Nr.127 “Par īpaši aizsagājamo teritoriju dabas aizsardzības plānu izstrādāšanas kārtība” 1999.gadā tika izstrādāts Embūtes DP dabas aizsardzības plāns 2001-2003.gadam, kurš ar VARAM rīkojuma Nr.59 stājās spēkā 2001.gada 30.martā.

2004.gada jūnijā saskaņā ar EMERALD programmas ietvaros veiktajiem priekšizpētes datiem un uz to pamata sagatavoto NATURA 2000 perspektīvo teritoriju sarakstu vides aizsardzības ministrs apstiprināja DP paplašinājumu, kas tagad aptver 481 ha platību.

Embūtes pagasta teritorijas attīstības programmā 2006. – 2018.g.g., ko izstrādājusi valsts SIA “Vides projekti” (2004. – 2006.) 5.nodaļa veltīta Embūtes dabas parkam un tajā aplūkoti apsaimniekošanas mērķi un pasākumi, kas arī tiks ņemti vērā šajā dabas aizsardzības plānā.

1.1.6. Kultūrvēsturiskais raksturojums

Embūtes dabas parka teritorijā atrodas kultūras mantojuma objektu kopums, kas atspoguļo latviešu un vācu kultūras attīstību un līdzāspastāvēšanu salīdzinoši nelielā apdzīvotā teritorijā ilgstošā vēstures periodā. Kultūras mantojums saglabājies mums zināmos nozīmīgos kultūras mantojuma objektos, kuru hronoloģiskās robežas skaitāmas no m.ē. sākuma perioda līdz 19.gs.. Svarīgākā kultūras mantojuma daļa ietver:

- 3 valsts aizsargājamus kultūras pieminekļus;
- 1 valsts uzskaitē esošu arhitektūras objektu (perspektīvs kultūras piemineklis);
- 1 kultūrvēsturiskā fona objektu.

Embūtes kultūras mantojuma apzināšana un avotu apraksts

Kultūras mantojuma jautājumu un problēmu aktualizācija dabas parka teritorijā veikta, lai palīdzētu novērst kultūrvēsturiskās vides un dabas bagātību degradāciju tajā, pavērtu plašāku iespēju esošo vērtību kompleksai saglabāšanai un kultūras mantojuma līdzsvarotai pētniecībai, valsts aizsargājamo kultūras (galvenokārt, arheoloģijas) pieminekļu, kultūrvēsturisko objektu un teritoriju precizēšanai, senu vietējo kultūras vērtību un tradīciju kopšanai un saglabāšanai.

Darbā izmantotā informācija par kultūras mantojumu Embūtes dabas parka teritorijā ir iegūta Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas Dokumentācijas un Arheoloģijas centrā, no Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas Liepājas rajona nodaļā uzkrātajiem materiāliem un izmantojot informāciju, kas gūta apsekojot kultūras mantojuma objektus dabā vairāku gadu garumā, kā arī sadarbojoties informācijas apmaiņas jomā ar Embūtes pagasta Bakūzes pamatskolas novadpētniecības entuziastiem - skolas direktori Inetu Jurķi un mācību daļas vadītāju Rutu Baruti.[literatūras avoti 1-13]

Gadsimtu gaitā Latvijā un tai skaitā arī Embūtē uzkrāto kultūras mantojumu sāka apzināt 19.gs. 1. pusē. Ap 1827.gadu plašākai apskatei Embūtes pils plānu zīmējis K.Vilongs un zīmējumi ir iekļauti Pauluči vēsturiskajā albūmā.

19.gs. 60. gados Latvijā radās zinātniska interese par pilskalniem. Vācbaltu mācītājs, latviešu vēstures un etnogrāfijas pētnieks Augusts Bīlenšteins 1866. gadā “Lauku Avīzē” publicēja aicinājumu tautiešiem ziņot par seniem pilskalniem un ar tiem saistītām ļaužu teikām. Atsaucība bija liela, informācija plūda un pēc tās 1868. gadā A. Bīlenšteins reģistrēja un Kurzemē apmeklēja 35 pilskalnus, tai skaitā arī Embūtes pilskalnu. Ziņas tika apkopotas un publicētas darbā “Die Grenzen lettische Bergberge” 1869. gadā.

Kurzemes Literatūras un mākslas biedrības uzdevumā pilskalnus Kurzemē apzināja arī mācītājs A. Raizons. No Jelgavas kā no tā laika kultūras un mākslas centra šajā darbā 1884. gadā iesaistījās mākslinieks un bibliotekārs J. Dēriņš. 1899. gadā A. Bīlenšteins par visām iepriekš apzinātām senvietām un iegūtajām atziņām Viskrievijas 10 arheologu kongresā nolasīja ziņojumu “Die altlettischen Burgerberge” (Senlatvju pilskalni).

Atkarībā no kultūras līmeņa un intereses par vietu, kā arī lojalitātes jūtu vadīti, iespēju robežās par senatnes pieminekļiem interesējās arī vietējie baltvācu muižnieki.

1911.gadā par Embūtes kultūras mantojumu rakstījis senatnes pētnieks Lovis of Menārs savā darbā “Burgenlexikon” 1. daļā.

Embūtes kuršu pilskalnu 1923. gadā uzmērojis un aprakstījis Latvijas jaundibinātās Pieminekļu valdes arheologs E. Brastiņš vairāku sējumu darbā “Kuršu zeme”. Par Embūtes pili rakstījis V. Pirangs 1926.g., Dopkevičs 1933.g., Tuulse 1942.gadā.

Liepājas vēsturnieks J. Sudmalis 1951.g. Liepājas muzejā izveidoja Embūtes kuršu pilskalna pieminekļa pasi. Vairākkārt Embūti apmeklēja latviešu arheologs A. Gusars. Viņa ziņojumi saglabājušies no 1944., 1947.gada. Pilskalnu aprakstījis vēsturnieks un arheologs, liepājnieks Pēteris Stepiņš 1966.g., kā arī O. Spārītis 1995.g., arheologs J. Urtāns 1997.g., bet arheologs J.

Mugurēvičs 1998.g. Pēdējie plašākie pētījumi par Embūti izdoti 2004.gadā Rīgā – A.Caunes un I.Oses darbā “Latvijas 12. gadsimta beigu – 17.gadsimta vācu piļu leksikons”.

Par Latvijas luterāņu draudzēm pētījumus veicis A.Ķiploks 20.gs. 2. pusē un V. Mašnovskis fundamentālās enciklopēdijas 1. daļā “Latvijas luterāņu baznīcas” 2005.gadā.

Par Embūtes “Upuru kalniņu” pirmās ziņas sniegusi Latvijas Pieminekļu valde 1928.gadā, to aprakstījis arheologs E Šturms 1936. gadā darbā “Pagātne un Tagadne. Elka kalni un pilskalni Kursā” un J. Sudmalis ziņojumā 1951.gadā, kā arī arheologa A. Vaska ziņojums 1979.gadā.

Embūtes kultūras mantojuma objekti daiļliteratūrā

Vēsturē ir īpaši atzīmējams stāsts, kas saistīts ar divu atšķirīgu tautu kultūru saskares punktu Embūtē 13.gs.- Embūtes kuršu pilskalnu. Tas ir slavenais stāsts par kuršu vadoni Induli un vācu bruņinieka un Kursas iekarotāja meitu Āriju.

Pirmo Induļa un Ārijas teikas variantu piedāvāja Oto fon Mirbahs – vācbaltu vēsturnieks, 1844.gadā darbā “Briefe aus un nach Kurland”. Tā ir literāri epistulāra forma par hercoga Jēkaba laikiem Kurzemē, kur vienā no vēstulēm stāstīta teika par Induli un Āriju, ko autors uzzinājis no Embūtes pagasta vecākā.

1859. gadā vācbaltu žurnālā “Das Inland” bija publicēts otrais teikas variants, kas atšķīrās no fon Mirbaha publicētā. Abiem variantiem radās daudz tulkojumu un interpretāciju vācu un latviešu valodā.

Latviešu valodā teikas fon Mirbaha variants 1. reizi lasāms 1869.gadā “Baltijas vēstnesī”.

Teikas popularitāti tautā vairoja apstākļi, ka tā 1901. gadā tika publicēta Abula grāmatā “Skolas durvis”, ko ilgāku laiku izmantoja kā lasāmvielu skolās.

No šiem Induļa teiku pirmvariantiem radušies vairāki oriģināldarbi:

1. Cēsīs dzīvojoša ārsta un dzejnieka A. Ādofija poēma “Indul” – 1877.g.;
2. Vācu dzejnieka Ludviga Brunsera balāde “Indul und Arri” – 1905.g.;
3. Latviešu rakstnieka Jēkaba Lautenbaha - Jūsmiņa bēdu luga “Indulis un Arja” – 1906.g.
4. Zeltmata vēsturiskā teiku drāma “Indulis” – 1912.g.;
5. Jāņa Raiņa jaunības perioda traģēdija “Indulis un Ārija” – 1910.g.;
6. Sudrabu Edžus balāde “Indulis un Ārja”;
7. Rakstnieka Alberta Caunes dzejolis “Granīta šķirsts” 1987.g.

Savukārt Embūtes pauguraine aprakstīta A. Valda darbā “Kurzeme” 1929.gadā.

Vēsture

Pirmo reizi Embūtes vārds minēts Atskaņu hronikā 1243.gadā, kad krustneši iekarojuši Embūti (hronikā Amboten), drīz pēc Kuldīgas pils uzcelšanas. Tajā atradusies kuršu nocietināta pils, kas bijusi viena no augstākām un stiprāk nocietinātām kuršu pilīm. Daļa vietējo kuršu pieņēma kristietību un visumā mierīgi līdzāspastāvēja ar vācu ieceļotājiem, jo bija noguruši no pastāvīgajiem leišu uzbrukumiem un krustnešos cerēja rast jaunus sabiedrotos cīņā pret leišiem. Tuvinašanās centieni atspoguļojās 1244./45.g., kad apvienotie kuršu – krustnešu spēki sakāva Kursā iebrukušo lietuviešu kņaza Mindauga karaspēku.

Tā kā Vācu Zobenbrāļu ordeņa bruņinieki jau pirms Derbes kaujas 1260.gadā bija ieņēmuši kuršu pilskalnu Embūtē, vēsturnieku vidū pastāv 2 viedokļi:

- ka 1249.gadā ordeņa mestrs Dītrihs fon Groningens cēla ordeņa pili Embūtē;

- ka Embūtes pili cēlis ordeņa mestrs Konrāds no Mandernas 1265.gadā un to darījis kopā ar bīskapu, jo jau 1251. – 1263.gadā Kurzemes bīskaps Heinrihs no Rīgas domkapitula saņēmis 2 ciemus Dundagas novadā, lai ar to iedzīvotāju nestajiem ienākumiem segtu Embūtes pils celtniecības izdevumus. 13.gs. beigās uzceltā Embūtes pils neilgi atradās ordeņa valdījumā. Par to netieši liecina 1290.gadā Rīgas domkapitula un Kurzemes bīskapa Emunda sastādītais izlīguma dokuments, pēc kura Emunds nodod pili uz laiku ordenim.

Bet 13.gs. pašā izskaņā tā atkal nonākusi bīskapa rokās – “par ordeņa brāļu nodarītajām pārestībām bīskapa ļaudīma” (Ordeņa brāļi regulāri siroja, uzbruka un aplaupīja bīskapa cilvēkus).

16.gs. vēsturiski dokumenti apliecina bīskapa valdījumu Embūtē – dokumentos teikts, ka pili pārvaldīja bīskapa iecelts fogts jeb kapitāns.

Kopš 16.gs. pils un Embūtes apkārtnē vairākkārt izlēnota bīskapa vasaļiem – Korfam un Heikingam, kuru strīds par īpašumu izvērtās plašā skandālā un cēla Embūtes pils kā iekārojama īpašuma prestižu.

Vasaļu strīdā bīskaps nosliecās par labu Heikingam un lika aiziet Korfam. Korfs atriebās un meklēja palīdzību pie Polijas karaļa.

Aizsākās vēsturē plaši pazīstams skandāls par “Piltenes mantojumu” un tā iegūšanu. Lieta nonāca līdz karadarbībai.1583.gadā poļi ieņēma Embūti, nodeva to atpakaļ Korfam, bet 1583.gada 21. augustā Polijas karalis Stefans Batorijs visu Embūti nodeva mūža valdīšanā pirmā Kurzemes – Zemgales hercogistes hercoga, pēdējā ordeņa mestra Gotharda Ketlera brāļadēlam Vilhelmam Ketleram.

16.gs. aizsākās intensīva baznīcu celtniecība Kurzemē – visur veidojās kristīgās draudzes un to dievnami. Netālu no Embūtes pils, tika uzcelta pirmā koka baznīca un mācītājmuiža, bet vēlāk akmens mūra baznīca. Pēc nodegšanas 1799.gadā mācītājmuiža tika atjaunota un tā otrreiz nodegusi 1945.gadā.

1595.gadā ar Polijas karaļa atļauju Ketleru dzimta Embūtes īpašumu pārdeva Emmeriham fon Mirbaham – viss novads palika Mirbahu rokās līdz 1846.gadam. Kopš 17.gs. vidus Embūte kļuva par lielas muižas centru un muižnieku dzimtas pastāvīgu mitekli.

Uz Ziemeļu karā nopostītās bīskapa pils bāzes uzcēla jauno muižnieku pili, kuru nodedzināja 1920.gadā un vēlāk vairs neatjaunoja.

Pirmās Latvijas brīvvalsts laikā pilsdrupas netika postītas, bet pēc Otrā pasaules kara akmeņus no Embūtes pils izmantoja apkārtējo māju celtniecībā, bet 21.gs sākumā, vecajās muižas ēkās dzīvojošie vietējie iedzīvotāji lauza no pils mūriem sarkanos māla ķieģeļus, izmantoja tos krāšņu remontiem vai pārdeva.

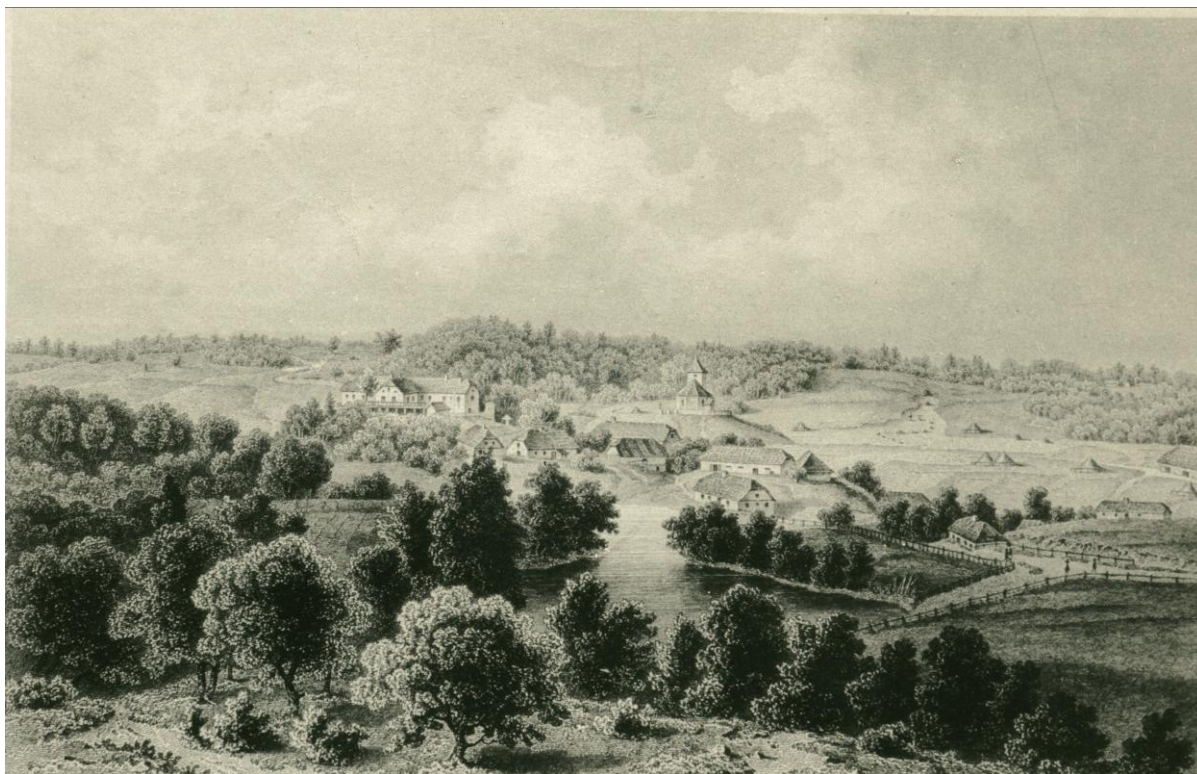
Jautājumu par pilsdrupu postīšanu Latvijas Saeimā aktualizēja deputāts Leopolds Ozoliņš 2003.

gada pavasarī.

Embūtē apzinātais kultūras mantojums Latvijas brīvvalsts laikā tika iekļauts 1.izveidotajā valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā 1939.gadā. Tagad valstī spēkā esošajā Valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā no 1998.gada 29. oktobra iekļauti **3 valsts aizsargājamie kultūras pieminekļi**, kas atrodas Embūtes dabas parka teritorijā.

Uz **Kuršu laikmetu (10. – 13.gs.)** attiecināmie arheoloģijas pieminekļi - seno apdzīvoto vietu centri, vairumā ir kompleksi arheoloģiski objekti. Kompleksi sastāv no pilskalna, tā pakājē esošas apdzīvotas vietas, apbedījumiem jeb kapulauka un pagānu kulta vietas. Par Embūtes pilskalna priekšpils apdzīvotu vietu un apbedījumu vietu šobrīd nav saglabājusies rakstiska un arī arheoloģiska rakstura informācija. Tā varētu būt iznīcināta gadsimtu gaitā. Pagaidām mums ir zināmi kompleksā esošie kulta vieta un pilskalns.

Embūtes pilskalns (valsts aizsardzības Nr.1322). Pirms kristietības ieviešanas Kursas teritorija bijusi sadalīta 5 lielās kuršu zemēs – vienā no tām Bandavas teritorijā, kas formējusies tagadējā Aizputes apkārtnē, Embūtes teritorijā, varenā kalnā atrausies kuršu virsaiša Induļa koka pils. Tagad šo pils vietu augstā pilskalnā pazīstam kā arheoloģijas pieminekli Embūtes pilskalnu. Embūtes pilskalna panorāmu, zīmētu 19.gadsimta otrajā pusē, sk.4.attēlā.

4.attēls. **Embūtes pilskalna panorāma**

Tas atrodas uz Z no Embūtes centra Lankas upes labajā krastā, mitru pļavu ieskaudā 26 m augstā zemes ragā, kam dabīgi stāvas A un R nogāzes. Pilskalna laukums noapaļots trīsstūris aptuveni 60 m garš un no 15 - 50 m plats ar lielu kritumu pret Z. Ir redzami 3 lieli nocietinājuma vaļņi, D

gals nocietināts ar 3 m augstu un 25 m garu valni, grāvi un vēl vienu valni, bet Z pakājē 3. valni. Lankas upes pretējā krastā situēts t.s. Joda dambis 3 m augsts, 6 m plats un 100 m garš zemes uzbērums, kas iespējams kalpojis kā upes tecējuma mākslīgs regulators pilskalna apkārtnes appludināšanai briesmu gadījumā. Joda dambis atrodas Joda lejā, sadala to 2 daļās un Joda lejā arī visticamāk atradusies pilskalna pakājē izvietotā senpilsētas vieta.

Embūtes pilskalns ir ne tikai arheoloģijas piemineklis tas ir arī nozīmīgs teiku un leģendu objekts, savdabīgs 19. un 20.gs. nemateriālās un 13.gs. kuršu materiālās kultūras savstarpējās mijiedarbības un saplūšanas teritorija.

Embūtes Upurkals – kulta vieta (valsts aizsardzības Nr.1323) jeb senču svētvieta atrodas ap 300 m uz A no Embūtes kuršu pilskalna, pie Pilskalnu mājām. Te atradies seno kuršu priesteru - krīvaiša ziedoklis. 1276.gadā pilnībā tika apspiestas kuršu brīvības cīņas un domājams arī Svētvieta pakāpeniski zaudēja savu nozīmi. Tomēr pastāv iespēja, ka kurši slepeni centušies pielūgt savus dievus arī turpmākajos gadsimtos.

Lai iznīcinātu atmiņas par pagāniskajiem dieviem un apspiestu kuršu brīvības alkas, pēc kristietības ieviešanas Kursā, Embūtē pie Upurkalna bijusi uzcelta Embūtes mācītājmuiža. Tā rakstītajos avotos minēta 1553.gadā, pastāvējusi līdz 1799.gadam, tad mācītājmuiža nodedzināta. Upurkalnā iebūvēts Pilskalnu māju pagrabs.

Vācu iebrucējiem, dalot Kursu 13.gs., Embūtes teritoriju 1253.gadā iedalīja Kurzemes bīskapijai. Bīskapa galvenais sēdeklis atradās Piltenē, bet tika celtas arī mūra pilis tuvā un tālākā apkārtnē. Mūra pilis Latvijā ir raksturīgi viduslaiku arheoloģijas pieminekļi un tās saistāmas ar periodu, ko dēvē par **Vācu laikiem Livonijā (1160. – 1562.g.)** Embūtes dabas parka teritorijā saglabājusies viena no viduslaiku piļu paliekām, arheoloģijas piemineklis:

Embūtes viduslaiku pils (valsts aizsardzības Nr.1321) - 1265.gadā uzcelta bīskapa pils, ko nopostīja 18.gs. sākumā, Ziemeļu kara laikā, un tās teritorija Piltenes bīskapijā atradās līdz 1583.gadam. Šajā laikā pils un tai piegulošā zeme tikusi izlēnota bīskapa vasaļiem. Pils tika sagrauta 18.gs.sākumā Ziemeļu karā. Uz sagrautās bīskapa pils bāzes uzcēla jauno muižas kungu māju un saimniecības ēkas, bet 19.gs. vidū īpašumu pārdeva rotmīstram Otto fon Osten Sakenam, kas pilī veica iekštelpu pārbūves.

Savukārt, pēdējā pils īpašniece no 1910.gada bijusi baronese fon Hāna no Aizputes, kas 1919.gadā bermontiešu karaspēka atkāpšanās laikā, to nodedzināja un līdz ar tautiešiem emigrēja uz Vāciju.

Saglabājušās pils pazemes konstrukcijas, vaļņa paliekas, pils mūru fragmenti un apkārtējā kultūrainava.

Pils aizsardzības zonā 2 bijušās muižas ēkas. Saskaņā ar izstrādāto tūrisma koncepciju, bijušās muižas ēkas iekļautas jaunveidojamajā tūrisma infrastruktūrā un patreiz notiek 1. muižas ēkas pārbūve. Tehniskais pārbūves projekts pieminekļa aizsardzības zonā saskaņā ar likumu “Par kultūras pieminekļu aizsardzību” saskaņots Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijā.

Embūtes luterāņu baznīca - vietējas nozīmes arhitektūras objekts. Baznīcas hronoloģija

aizsākās Livonijas Vācu laikos - tā rakstītajos avotos minēta jau 1553.gadā kā Embūtes draudzes baznīca, domājams koka celtne. Rakstos minēta arī mācītājmuiža, kura 1799. gadā nodegusi un nav vairs saglabājusies (tā atradusies pie Embūtes Upurkalna). Mūra dievnama celtniecība notikusi 1674. – 1684.gadā, to realizējis muižas īpašnieks Emmerihs fon Mirbahs. 19.gs. sākumā tā no jauna tika kopta un uzlabota - izveidots klasicisma stila altāris, baznīcas iekšējā sienā kā ievērojams mākslas piemineklis iestrādāta muižnieku kapa epitāfija, iekštelpas izrotātas kristāla lustrām.

Embūtes baznīcu neizpostīja pat revolūcijas vilnis un 1. pasaules karš. 1926.gadā baznīcas iekštelpās notikuši remontu, izveidotas 300 sēdvietas, atvestas pazīstamā ērģelbūves meistara Hermaņa būvētās ērģeles, altāri greznojuši mākslinieka Fr.Špēra altārglezna. Baznīca sabombardēta Otrā pasaules kara beigās, 1944.gadā un līdz šim laikam nav atjaunota.

Tagad baznīcas mūrus lēni un pamatīgi posta laiks, nav atrasti līdzekļi konservācijai. Dievnamam vēl labi saglabājušies mūru fragmenti - draudzes telpa ar logu ailām un apsīdas daļa, redzams neliela logaila uz aizgruvušiem baznīcas pagrabiem, torņa masīvais stāvs ar sānos iestrādātajiem metāla enkuriem un vienreizēju gotiskā stilā veidotu centrālo ieeju, ko noslēdz izteikta smailloku arka, gotikas stilam raksturīgā “ēzeļmugura”.

Baznīca celta netālu no viduslaiku pils, tāpat kā pils atrodas pakalnā, no tāienes labi redzamā vietā, ap baznīcu stādīti dekoratīvi krūmi un koki, kas šodien klasificējami kā kultūrtvēsturiski stādījumi. Baznīcas pakalnā risinājušies arī nopietni vēsturiski notikumi. Par to liecības saglabājuši padomju varas gados uzstādītā

Piemīņas plāksne 1905.gada revolucionāra atcerei

Tā atrodas Embūtes baznīcas kalna lēzenā nogāzē, pie ceļa, kas ved no Liepājas uz ezeri, Embūtes revolucionāra Jēkaba Raboviča (1871. – 1906.g.) piemiņai.

Nemeklējot augstas mākslinieciskas vērtības, izveidotā piemiņas vieta un plāksne saglabājama uzstādītajā vietā kā svarīgs pagasta vēsturiskā fona objekts un atzīmēts kartogrāfiskajā materiālā.

1.1.7. Valsts un pašvaldības institūciju funkcijas un atbildība DP teritorijā

Embūtes dabas parka pārvalde ir vietējās pašvaldības - Embūtes pagasta ziņā, apsaimniekošanu veic valsts SIA “Vides projekti” (līgums Nr.17; 03.02.2004.). Kontroli par dabas parka aizsardzības un izmantošanas noteikumu ievērošanu īsteno VVD Liepājas reģionālā vides pārvalde un Liepājas virsmežniecības Vaiņodes mežniecība.

Embūtes dabas parka teritorijā atrodas 4 lauku sētas: „Kļaviņas”, „Pilskalni”, „Strautmaņi” un „Krustkalni”. Galveno daļu dabas parka pļavu un mežu apsaimnieko privātpašnieki, neliela teritorija ir pašvaldības īpašums.

1.2. Normatīvo aktu normas, kas attiecas uz dabas parka ”Embūte” teritoriju

Darba izstrāde balstīta uz valstī pieņemto likumdošanu – tie ir Latvijas valsts likumi, Ministru kabineta noteikumi, Nacionālās programmas “Kultūra 2000 - 2010” apakšprogramma “Kultūras mantojums”, LR MK Rīkojums Nr. 128, kā arī Liepājas rajona teritorijas plānojums, Embūtes pagasta teritorijas plānojums un ar to saistītie dokumenti.

Dabas parks "Embūte" dibināts, pamatojoties uz 1999.gada 9.marta Latvijas Republikas MK "Noteikumiem par dabas parkiem" Nr. 83/1999 .

1.2.1. Latvijas likumdošana

1.2.1.1. Vispārējie un speciālie vides un dabas aizsardzību regulējošie tiesību akti

Latvijas Republikas Satversme (ar grozījumiem, kas izsludināti līdz 2002.gada 10.maijam). Tās 8. pants nosaka, ka ikvienam ir tiesības uz īpašumu. Īpašumu nedrīkst izmantot pretēji sabiedrības interesēm. Īpašuma tiesības var ierobežot tikai saskaņā ar likumu.

LR likums „Vides aizsardzības likums”. Likuma mērķis ir nodrošināt vides kvalitātes saglabāšanu un atjaunošanu, kā arī dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu. Tas nosaka vides aizsardzības principus, prasības ilgtspējīgas attīstības plānošanai, valsts un pašvaldību iestāžu funkcijas vides jomā, sabiedrības informēšanas un līdzdalības kārtību lēmumu pieņemšanā vides jomā, prasības vides aizsardzības kontroles nodrošināšanai, atbildību par kaitējumu videi, prasības brīvprātīgi pielietojamiem vides pārvaldības līdzekļiem un citas vispārīga rakstura vides prasības, kā arī ievieš jaunu terminu definējumus. Likums salīdzinājumā ar spēku zaudējušo likumu „Par vides aizsardzību” precizē likumā ietvertos vispārīgos principus. Likuma atbildības daļā ir veiktas šādas nozīmīgākās izvēles, kādas ES dalībvalstīm pieļauj direktīva: Piemērota atbildība par aizsargājamām sugām un biotopiem, kā arī aizsargājamām teritorijām, kādi tie ir noteikti Latvijā, ne tikai Eiropas nozīmes sugām, biotopiem un NATURA 2000 teritorijām. Atbildība noteikta arī par kaitējumu tām aizsargājamām sugām un biotopiem, kas neatrodas Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamā dabas teritorijā, atbilstoši Eiropas Komisijas skaidrojumam par direktīvas piemērošanu. [21]

LR likums “Par pašvaldībām” (19.05.1994. ar grozījumiem līdz 2002.gada 21. jūnijam). 15. pants nosaka, ka pie pašvaldību pastāvīgajām funkcijām pieskaita arī kultūras pieminekļu un īpaši aizsargājamu dabas objektu uzturēšanu. Tas nosaka teritoriju izdalīšanu, kur veido kultūrainavas, aizsargājamas ainavas, kultūrvēsturiskus un dabas objektus.

LR likums “Teritorijas plānošanas likums” (12.06.2002. ar grozījumiem, kas izsludināti līdz 2005.gada 16.februārim) nosaka, ka teritorijas plānojumos ir jāizdala teritorijas, kur atrodas aizsargājamās ainavas, kultūrvēsturiskie un dabas objekti. Šīm teritorijām jā sagatavo atbilstoši

apbūves un izmantošanas noteikumi. Dabas parkā “Embūte” atrodas visas no augstāk minētajām teritorijām.

LR likums “Par zemes lietošanu un zemes ierīcību” (21.06.1991. ar grozījumiem 27.04.1993. un 10.11.1994.) nosaka zemes lietotāju tiesības un regulē zemes lietošanas un zemes ierīcības pamatnoteikumus, kā arī nosaka Augstākās Padomes (Saeimas) un Ministru Padomes (Ministru kabineta) kompetenci zemes lietošanas attiecību regulēšanā: Saeima pieņem lēmumus par kultūrvēsturisko aizsargājamo teritoriju izveidošanu. Ministru kabinets pieņem lēmumus par aizsargājamo ainavu apgabalu, dabas liegumu, kultūrvēsturisko un citu īpaši aizsargājamo objektu izveidi.

LR likums “Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” (02.03.1993., grozījumi 30.10.1997., 28.02.2002., 12.12.2002. un 20.11.2003, 15.09.2005.) definē aizsargājamo teritoriju kategorijas un nosaka nepieciešamību tām izstrādāt dabas aizsardzības plānus, individuālos aizsardzības un izmantošanas noteikumus. Pēdējie grozījumi (15.09.2005) nosaka Latvijas NATURA 2000 teritorijas, kuras ir Eiropas nozīmes aizsargājamās dabas teritorijas. Dabas parks „Embūte” ir NATURA 2000 teritorija.

LR likums “Sugu un biotopu aizsardzības likums” (16.03.2000., grozījumi 15.09.2005.) regulē sugu un biotopu aizsardzību, apsaimniekošanu un uzraudzību, veicina populāciju un biotopu saglabāšanu, kā arī regulē īpaši aizsargājamo sugu un biotopu noteikšanas kārtību. Likums nosaka valsts pārvaldes un institūciju kompetenci, un zemes īpašnieku un pastāvīgo lietotāju pienākumus un tiesības sugu un biotopu aizsardzībā, kā arī nepieciešamību veikt sugu un biotopu monitoringu.

LR likums “Aizsargjoslu likums” (05.02.1997., ar grozījumiem, kas izsludināti līdz 22.06.2005.) nosaka aizsargjoslu (aizsardzības zonu) veidus un funkcijas, to veidošanas pamatprincipus, uzturēšanas un stāvokļa kontroles kārtību, kā arī saimnieciskās darbības ierobežojumus tajās. Likums nosaka aizsardzības zonas ap kultūras pieminekļiem kā vides un dabas aizsargjoslas, kurās paredzēti īpaši ierobežojumi. Saskaņā ar šo likumu aizsargjoslas platums abām upēm **ir ne mazāks kā 10 m no katra krasta**. Dabas parkā ir arī **elektrolīnijas aizsargjosla** - 10 m platumā uz abām pusēm no elektrolīnijas ass un **ceļu aizsargjosla** - 30 m platumā uz abām pusēm. **Kultūras pieminekļu aizsardzības zonu** aizsardzība noteikta likuma 5., 8., 37., 38., 64. pantos. Aizsargjoslu robežas jāatzīmē zemes gabalu plānos un jāieraksta zemesgrāmatā šā likuma 60. un 62. pantā noteiktajā kārtībā. Ja nav izstrādāts teritorijas plānojums, vietējā pašvaldība nodrošina aizsargjoslu robežu noteikšanu, kā arī iesniedz šīs ziņas Valsts zemes dienestam aizsargjoslu iezīmēšanai zemes robežu plānos.

LR likums “Par ietekmes uz vidi novērtējumu” (14.10.1998., grozījumi 30.05.2001., 19.06.2003., 15.09.2005.) un 2004. gada 17. februārī pieņemtie MK noteikumi Nr.87 ”Kārtība, kādā vērtējama ietekme uz vidi”, kas precīzi reglamentē likumā “Par ietekmes uz vidi novērtējumu” noteikto prasību izpildes mehānismu paredz, ka ietekmes uz vidi novērtējums jāveic, ja paredzētā darbība var būtiski ietekmēt Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (*NATURA 2000* vietu).

LR MK noteikumi Nr. 455 "Kārtība, kādā novērtējama ietekme uz Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (*NATURA 2000*)" (06.06.2006.) nosaka procedūru ietekmes novērtējumam uz *NATURA 2000* teritorijām.

LR MK noteikumi Nr. 415 “Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” (22.07.2003., ar grozījumiem 26.10.2004.), nosaka īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējo aizsardzības un izmantošanas kārtību, tajā skaitā pieļaujamos un aizliegtos darbības veidus aizsargājamās teritorijās, kā arī aizsargājamo teritoriju apzīmēšanai dabā lietojamās speciālās informatīvās zīmes paraugu un tās lietošanas un izvietojuma kārtību. Norāda dabas parku definīciju (5. pants) - "Dabas parki ir teritorijas, kas pārstāv noteikta apvidus dabas un kultūrvēsturiskās vērtības un kas ir piemērotas sabiedrības atpūtai, izglītošanai un audzināšanai. Atpūtas organizēšana un saimnieciskā darbība dabas parkos veicama, nodrošinot tajos esošo dabas un kultūrvēsturisko vērtību saglabāšanu.”

Līdz dabas parka “Embūte” individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu apstiprināšanai Ministru kabinetā, spēkā ir šie noteikumi attiecībā uz dabas parkiem.

LR MK noteikumi Nr. 83 “Noteikumi par dabas parkiem” (09.03.1999., grozījumi 10.08.2004.) nosaka dabas parku robežas un teritoriju aizsardzības statusu. Saskaņā ar šiem noteikumiem teritorijai “Embūte” piemērots dabas parka statuss 481 ha platībā.

LR MK noteikumi Nr. 396 “Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu” (14.11.2000., ar grozījumiem 27.07.2004.) nosaka Latvijā apdraudētās, izzūdošās vai retās sugas, vai arī sugas, kuras apdzīvo specifiskus biotopus. Dabas parkā “Embūte” atrodas 7 Latvijā īpaši aizsargājamas augu un dzīvnieku sugas, kā arī 9 putnu sugas.

LR MK noteikumi Nr. 421 “Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu” (05.12.2000., ar grozījumiem 25.01.2005.) nosaka to biotopu sarakstu, kuri Latvijā ir reti un apdraudēti. Dabas parkā atrodas trīs īpaši aizsargājamie biotopu veidi.

LR MK noteikumi Nr. 153 “Noteikumi par Latvijā sastopamo Eiropas Savienības prioritāro sugu un biotopu sarakstu” (02.02.2006.) nosaka Latvijā sastopamo ES prioritāro sugu un biotopu sarakstu. Šo sugu un biotopu raksturojums sniegts Plāna 2.3. un 2.4.punktā.

LR MK noteikumi Nr. 45 “Mikroliegumu izveidošanas, aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumi” (30.01.2001., ar grozījumiem 31.05.2005.) definē mikrolieguma izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību un to aizsardzības nosacījumus, kā arī nosaka tās augu un dzīvnieku sugas, kurām veidojami mikroliegumi. Dabas parkā atrodas 3 biotopu veidi, dabiskie meža biotopi un 7 sugas, kurām nepieciešamības gadījumā veidojams mikroliegums.

LR likums „Par zemes īpašnieku tiesībām uz kompensāciju par saimnieciskās darbības ierobežojumiem īpaši aizsargājamās dabas teritorijās un mikroliegumos” (07.12.2005. ar grozījumiem 20.10.2005.). Likums paredz nosacījumus, ar kādiem piešķirama kompensācija par saimnieciskās darbības ierobežojumiem valsts un pašvaldību izveidotajās aizsargājamās teritorijās, un šīs kompensācijas piešķiršanas kārtību. Likums nosaka, ka par saimnieciskās darbības ierobežojumiem aizsargājamās teritorijās piešķiramā kompensācija iedalāma šādos veidos: 1) atlīdzība; 2) aizsargājamā teritorijā esoša zemesgabala maiņa pret līdzcērtīgu valsts vai pašvaldības zemesgabalu; 2) Par zaudējumiem, kas radušies lauksaimnieciskās darbības ierobežojumu dēļ Eiropas Kopienas nozīmes īpaši aizsargājamās dabas teritorijās (*Natura 2000*), normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā var piešķirt atbalsta maksājumus no attiecīgo Eiropas Savienības fondu līdzekļiem.

LR MK noteikumi Nr. 219 "Kārtība, kādā novērtē atlīdzības apmēru par saimnieciskās darbības ierobežojumiem īpaši aizsargājamās dabas teritorijās un mikroliegumos, kā arī izmaksā un reģistrē atlīdzību” (21.03.2006.) nosaka kārtību, kādā novērtē atlīdzības apmēru par saimnieciskās darbības ierobežojumiem īpaši aizsargājamās dabas teritorijās un mikroliegumos (turpmāk – atlīdzība), un atlīdzības novērtēšanas metodiku, kā arī atlīdzības izmaksas un atlīdzības izmaksu reģistrācijas kārtību un termiņus.

LR MK noteikumi Nr. 594 „Noteikumi par kritērijiem, pēc kuriem nosakāmi kompensējošie pasākumi Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (*Natura 2000*) tīklam, to piemērošanas kārtību un prasībām ilgtermiņa monitoringa plāna izstrādei un ieviešanai” (18.07.2006.). Noteikumi nosaka kritērijus, pēc kuriem nosakāmi kompensējošie pasākumi Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (*Natura 2000*) tīklam (turpmāk – kompensējošie pasākumi), kompensējošo pasākumu piemērošanas kārtību un prasības ilgtermiņa monitoringa plāna izstrādei un ieviešanai.

LR MK noteikumi Nr. 117 “Noteikumi par zaudējumu atlīdzību par īpaši aizsargājamo sugu indivīdu un biotopu iznīcināšanu vai bojāšanu” (13.03.2001.) nosaka zaudējumu atlīdzināšanas kārtību un atlīdzības lielumu, ja ir iznīcināti vai bojāti īpaši aizsargājamie biotopi vai sugas.

LR MK noteikumi Nr. 234 „Noteikumi par īpaši aizsargājamās dabas teritorijas dabas aizsardzības plāna saturu un izstrādāšanas kārtību” (28.03.2006.) nosaka īpaši aizsargājamās dabas teritorijas dabas aizsardzības plāna saturu un izstrādāšanas kārtību. Tā kā dabas parka „Embūte” DAP izstrāde uzsākta 2006.gada 17.martā, bet MK noteikumi stājušies spēkā no 2006.gada 31.marta, tad principā plāna struktūra veidota atbilstoši šiem MK noteikumiem, tas izstrādāts pēc paredzētās procedūras ar izņēmumu, ka par informatīvo sanākumi netika ievietots paziņojums laikrakstā „Latvijas Vēstnesis”, bet tikai vietējā laikrakstā „Kursas Laiks”, jo MK noteikumi Nr.234 vēl nebija pieņemti (sk.pielikumā Nr.8 2006.gada 2.marta publikāciju).

1.2.1.2. Citu nozaru normatīvie akti un plānošanas dokumenti

□ **Meži**

LR likums “Meža likums” (24.02.2000., grozījumi 13.03.2003., 27.01.2005., 29.04.2005.) nosaka mežu ilgtspējīgas apsaimniekošanas principus, mežu īpašnieku pienākumus.

LR MK noteikumi Nr. 189 “Dabas aizsardzības noteikumi meža apsaimniekošanā” (08.05.2001., ar grozījumiem 26.02.2002. un 08.02.2005., 17.05.2005.) nosaka vispārējās dabas aizsardzības prasības meža apsaimniekošanā un nosaka kultūras pieminekļu mežus, kuros aizliegta mežsaimnieciskā darbība.

LR MK noteikumi Nr. 370 “Kārtība, kādā aprēķināmi mežam nodarītie zaudējumi” (24.10.2000.) nosaka kārtību, kādā aprēķināmi mežam nodarītie zaudējumi, kuri radušies, pārkāpjot meža apsaimniekošanu un izmantošanu regulējošo normatīvo aktu prasības.

LR MK noteikumi Nr. 806 “Par koku ciršanu meža zemēs” (26.09.2006.) nosaka koku ciršanas kārtību meža zemēs, galvenās un kopšanas cirtes kritērijus, slimību inficēto un kaitēkļu invadēto koku ciršanas kārtību, cirsmu izveidošanas kārtību un koku ciršanas kārtību ārkārtas situācijās.

LR MK noteikumi Nr.717 “Kārtība koku ciršanai ārpus meža zemes” (19.08.2006.) paredz, ka kultūras pieminekļu aizņemtās meža platībās un to aizsardzības zonās koku ciršanu saskaņo ar

VKPAI un vietējo pašvaldību

LR MK noteikumi Nr. 217 “Par meža aizsardzības pasākumiem un ārkārtas situāciju izsludināšanu mežā” (01.06.2001., ar grozījumiem 03.07.2001.; 21.09.2004. un 15.03.2005.) nosaka meža aizsardzības pasākumus, to izpildes kārtību un termiņus, kā arī kārtību, kādā izsludināmas ārkārtas situācijas sakarā ar meža ugunsgrēku izplatīšanos, meža kaitēkļu savairošanos un slimību izplatīšanos masveidā.

Zemkopības ministrijas instrukcija Nr. 7 “**Meža biotopu, kuriem izveidojami mikroliegumi, noteikšanas metodika**” (09.11.2001.). Instrukcija izstrādāta, pamatojoties uz “**Mikroliegumu izveidošanas, aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumiem**”. Saskaņā ar šo instrukciju juridisko aizsardzības statusu iegūst tā sauktie meža atslēgas biotopi jeb dabiskie meža biotopi. Dabas parkā atrodas 121,9 ha dabiskie meža biotopi.

□ **Kultūrvēsturiskais mantojums**

LR likums “Par kultūras pieminekļu aizsardzību” (12.02.1992., ar grozījumiem 01.06.1993., 02.12.1993., 09.02.1995. 11. 08.1998., 04.12. 2001.) nosaka kultūras pieminekļu aizsardzības sistēmu, kas nodrošina kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanu un ietver tā uzskaiti, izpēti, praktisko saglabāšanu, kultūras pieminekļu izmantošanu un popularizēšanu.

Civillikums. Lietu tiesības (28.01.1937. ar grozījumiem līdz 1997.gada 31.oktobrim) **1083.** pants nosaka, ka valsts aizsargājamo pieminekļu sarakstā ierakstītiem pieminekļiem piemērojami noteikumi par pieminekļu aizsardzību.

LR likums “Par nekustamā īpašuma nodokli” (04.06.1997. ar grozījumiem līdz 2001.gada 7.decembrim) 1.pants nosaka, ka ar nekustamā īpašuma nodokli neapliek kultūras pieminekli un zemi tā uzturēšanai, izņemot dzīvojamās mājas un zemi to uzturēšanai, kā arī saimnieciski izmantojamus kultūras pieminekļus. 5. pants nosaka, ka pašvaldības izdod saistošus noteikumus, kuros paredzēti atvieglējumi atsevišķām nekustamā īpašuma nodokļu maksātāju kategorijām.

LR likums “Būvniecības likums” (10.08.1995. ar grozījumiem, kas izsludināti līdz 2002.gada 20.martam) 32. pants nosaka, ka valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu un to aizsardzības zonā esošo būvju pārveidošanu to īpašnieki veic saskaņā ar likumu “Par kultūras pieminekļu aizsardzību”, bet 31.pants (4) nosaka, ka ēkas, kas vecākas par 50 gadiem, nojaucamas saskaņojot ar Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekciju.

MK noteikumi Nr. 473 “Kārtība, kādā kultūras pieminekļi iekļaujami valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā un izslēdzami no valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu saraksta” (26.08.2003.) nosaka, ka priekšlikumus vēl neiekļautu objektu iekļaušanai kultūras pieminekļu sarakstā var iesniegt fiziskas un juridiskas personas VKPA Inspekcijā, sagatavojot informāciju par objekta nosaukumu un atrašanās vietu, ziņas par īpašnieku, objekta aprakstu, fotofiksāciju un pamatojumu.

MK noteikumi Nr.474 “Noteikumi par kultūras pieminekļu uzskaiti, aizsardzību, izmantošanu, restaurāciju, valsts pirkuma tiesībām un vidi degradējoša objekta statusa piešķiršanu” (26.08.2003., noteikumu 16.5.,16.7.,16.8. apakšpunkts un 23. punkts) detalizēti papildina un atrunā likuma pantus likumam “Par kultūras pieminekļu aizsardzību”.

MK noteikumi Nr. 131 “Likuma “Par nekustamā īpašuma nodokli” normu piemērošanas noteikumi” (04.04.2003.) 10. pants nosaka, ka saimnieciskā darbība ir preču ražošana, darbu izpilde, tirdzniecība, pakalpojumu sniegšana un cita veida darbība par atlīdzību. Par saimniecisko darbību nav uzskatāma maksas pakalpojumu sniegšana valsts vai pašvaldību budžeta iestāžu funkcijām, kā arī zemes izmantošana lauksaimniecības produktu ražošanai pašpatēriņam. 11.pants nosaka, ka par nekustamā īpašuma izmantošanu kultūras vajadzībām uzskatāma tā izmantošana muzejiem, mākslas galerijām, izstādēm, bibliotēkām, teātriem, koncertdarbībai un mākslinieciskajai pašdarbībai.

MK Nacionālās programmas “Kultūra 2000.–2010.” apakšprogramma “Kultūras mantojums” (08.02.2000.) atspoguļo kultūras mantojuma problēmu plašu spektru valsts līmenī un atspoguļo saglabāšanas īstermiņa un ilgtermiņa mērķus.

LR Kultūras ministrijas Rīkojums Nr. 128 (1998.gada 29.oktobrī) apstiprina Valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstu, no kuriem Embūtes dabas parka teritorijā atrodas 3 valsts aizsargājami kultūras pieminekļi.

□ **Teritoriju plānojumi, īpašums**

LR MK noteikumi Nr. 423 “Noteikumi par teritorijas plānojumiem” (05.12.2000., grozījumi 31.07.2001.) nosaka pagasta teritorijas plānojuma izstrādāšanas, saskaņošanas, spēkā stāšanās, apturēšanas, grozīšanas, sabiedriskās apspriešanas un ievērošanas pārraudzības kārtību, kā arī nacionālā līmeņa teritorijas attīstības plāna saistošās daļas.

Dabas parks atrodas Embūtes pagastā. Dabas parka “Embūte” dabas aizsardzības plāns ir rekomendējošs Embūtes pagasta teritorijas plānojuma grozījumu izstrādāšanai.

LR MK noteikumi Nr. 883 “Vietējās pašvaldības teritorijas plānošanas noteikumi” (19.10.2004.) nosaka vietējās pašvaldības teritorijas plānojuma un detālplānojuma sastāvdaļas, to sagatavošanas, sabiedriskās apspriešanas, spēkā stāšanās, likumības izvērtēšanas, ievērošanas pārraudzības un darbības apturēšanas kārtību, kā arī vietējās pašvaldības teritorijas plānojuma grozīšanas kārtību. Šo noteikumu 27.8. punkts nosaka, ka izstrādājot teritorijas plānojumu, ir jāņem vērā īpaši aizsargājamo dabas un kultūrvēsturisko teritoriju, kultūras pieminekļu aizsardzības un izmantošanas noteikumus un dabas aizsardzības plānus.

□ **Medības**

LR likums “Medību likums” (08.07.2003.) nosaka medību saimniecības pamatnoteikumus Latvijas Republikā. Nosaka arī medību un medību saimniecības organizēšanu dzīvnieku skaita regulēšanas nolūkos īpaši aizsargājamās dabas teritorijās.

LR MK noteikumi Nr. 760 “Medību noteikumi” (23.12.2003., grozījumi Nr. 162, 23.03.2004.) nosaka medijamo dzīvnieku sugas, to medību termiņus, kā arī gadījumus, kādos iespējamās medības ārpus medību termiņiem. *“2. Medības īpaši aizsargājamās dabas teritorijās nosaka šie noteikumi, īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi, attiecīgo teritoriju individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi un citi medības reglamentējošie normatīvie akti.”*

□ **Citi**

LR MK noteikumi Nr. 272 “Meliorācijas sistēmu ekspluatācijas un uzturēšanas noteikumi” (08.04.2004.). Šie noteikumi nosaka prasības, kādas zemes īpašniekam vai tiesiskajam valdītājam jāievēro valsts, valsts nozīmes, pašvaldības, koplietošanas vai viena īpašuma meliorācijas sistēmu izmantošanā, kopšanā un saglabāšanā, kā arī nosaka uzturēšanas pasākumus.

Embūtes pagasta teritorijas plānojuma projekts nosaka, ka bez valsts aizsargājamiem kultūras pieminekļiem Liepājas rajonam nozīmīgi ir arī perspektīvie kultūras pieminekļi, kā arī objekti ar kultūrvēsturisku nozīmi, kas atrodas katras vietējās pašvaldības teritorijā. **VIDES PĀRSKATS teritorijas plānojumam** - Vides pārskatā tiek analizēta teritorijas plānojuma atbilstība izvirzītajiem nacionālajiem un reģionālajiem vides aizsardzības politikas mērķiem un kritērijiem, pamatnostādņēm un spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem, īpaša uzmanība šajā analīzē tiek pievērsta dabas objektu un īpaši aizsargājamo dabas teritoriju attīstības analīzei, kā arī pagasta teritorijā atrodamajiem dabas resursiem un to plānotajai izmantošanai. Embūtes

pagastā ir divas nozīmīgas īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, kas iekļautas arī Eiropas nozīmes aizsargājamo teritoriju tīklā Natura 2000. Bez tam pagastā atrodas vairāki mikroliegumi, kas tiek noteikti atsevišķu sugu aizsardzībai. Nozīmīgākie dabas resursi pagastā ir meži, ūdeņi ar tajos sastopamo dzīvās dabas daudzveidību, kā arī derīgie izrakteņi - grants, māls, kaļķakmeņi.

1.2.2. Starptautiskās saistības un Eiropas Savienības noteiktās saistības

Dabas parks “Embūte” ir nodalīts kā vērtīga teritorija saskaņā ar Biotopu direktīvas prasībām.

Eiropas Padomes Direktīva “Par dabīgo biotopu, savvaļas augu un dzīvnieku sugu aizsardzību” (92/43/EEC). Direktīvas mērķis ir veicināt bioloģiskās daudzveidības saglabāšanos, veicot dabisko biotopu, faunas un floras aizsardzību. Direktīva paredz, ka katrai dalībvalstij ir jānodala “īpašās saglabājamās teritorijas” (*Sites of Conservation Interest* jeb *SCI*) šīs Direktīvas 1. pielikumā iekļauto biotopu un 2. pielikumā iekļauto sugu aizsardzības nodrošināšanai. Kopā ar teritorijām, kas izveidotas saskaņā ar direktīvu „Par savvaļas putnu aizsardzību” 79/409/EEC, tās veido *NATURA 2000* aizsargājamo dabas teritoriju tīklu, kam jānodrošina direktīvu pielikumos minēto sugu, to dzīvotņu un biotopu adekvātu aizsardzību. Dabas parkā ir nozīmīgs tāda Biotopu direktīvas I pielikuma biotopa veids kā „Nogāžu un gravu meži”, kods 9180* un 2 direktīvas I pielikuma pļavu biotopi “Upju palieņu pļavas”, kods 6450 un “Mēreni mitras pļavas”, kods 6510.

Direktīva arī nosaka, ka reizi sešos gados katrai dalībvalstij jāsniedz informācija Eiropas Komisijai par Biotopu direktīvas biotopu un sugu stāvokli un Putnu direktīvas sugu stāvokli Natura 2000 vietās un valstī kopumā.

Saskaņā ar Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (*NATURA 2000*) izveidošanas kritērijiem Latvijā (MK noteikumi Nr. 199., 28.05.2002) teritorija iekļauta potenciālo Latvijas *NATURA 2000* vietu sarakstā un apstiprināta par Natura 2000 vietu ar grozījumiem LR likumā „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” (15.09.2005, Nr. 156).

Konvencija par Eiropas dzīvās dabas un dabisko dzīvotņu saglabāšanu (Bernes konvencija), pieņemta 16.09.1970. nosaka nepieciešamību saglabāt savvaļas floru un faunu un to dabiskās dzīvotnes, kā arī nosaka īpaši aizsargājamās augu un dzīvnieku sugas un aizliegtos nonāvēšanas, gūstīšanas un citāda veida izmantošanas līdzekļus un paņēmienus.

Vašingtonas konvencija par Starptautisko tirdzniecību ar apdraudētām savvaļas dzīvnieku un augu sugām – CITES konvencija (pieņemta 1973. gadā, ratificēta 17.12.1996.) nosaka sugu sarakstu, kuru eksporta, importa vai ieviešanas no jūras gadījumā jāsaņem atļauja Dabas

aizsardzības pārvaldē.

Konvencija par bioloģisko daudzveidību (pieņemta 05.06.1992., ratificēta 08.09.1995.) nosaka bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas nepieciešamību un ilgtspējīgas dzīvās dabas izmantošanas koncepciju.

Apvienoto Nāciju Organizācijas Eiropas Ekonomikas komisijas 1998. gada 25. jūnija Orhūsas konvencija (26.04.2002) par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem. Orhūsas konvencija nosaka sabiedrības un valsts pārvaldes iestāžu attiecības saistībā ar vides jautājumiem, sevišķi pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs.

LR likums “Par Eiropas Konvenciju arheoloģiskā mantojuma aizsardzībai” (pieņemts 2003. gada 5 jūnijā) nosaka, ka Eiropas Konvencija arheoloģiskā mantojuma aizsardzībai ar šo likumu tiek pieņemta, apstiprināta un ir spēkā arī Latvijā.

“Eiropas Konvencija arheoloģiskā mantojuma aizsardzībai”(pārstrādāta) (pieņemta Valetā 1992.g.16.janvārī), 6. un 7. pantā nosaka katras dalībvalsts apņemšanos veikt arheoloģisko pētījumu finansēšanu un zinātniskas informācijas izstrādāšanu, pārstrādājot zemes gabalu kartes un plānus atradumu sarakstus un arheoloģisko objektu kartes.

1.3. Īss teritorijas fiziski ģeogrāfiskais raksturojums

1.3.1. Klimats

Klimats ir mēreni silts un vidēji mitrs. Valdošie vēji ir R un DR vēji. Gada vidējā temperatūra ir + 6°C, janvāra vidējā t° - 4,5°C, bet jūlija + 16,5°C . Nokrišņu daudzums gadā ir 700-800 mm. Bez sala periods no 133-140 dienām, bet sniega sega izveidojas pēc 20. decembra un saglabājas līdz marta vidum, dažos gados tā nemaz neizveidojas. [17]

1.3.2. Ģeomorfoloģija (reljefs) un ģeoloģija

Embūtes dabas parks atrodas Embūtes paugurainē - dabas apvidū, kas atrodas Rietumkursas augstienes augstākajā un paugurainākajā daļā. Paugurainē ietilpst Kurzemes augstākais punkts - Krievukalns, 190 m virs jūras līmeņa.

Embūtes pauguraines augstākā daļa ir paugurmasīvs starp Asīti un Embūti, kurš paceļas 60-80 m virs apkārtējās teritorijas. Pauguri ir iegareni, to relatīvais augstums sasniedz 10 -15 m.

Masīva nogāzes saposmo sengravas un upju ielejas. Starppauguru ieplakas un ūdensšķirtnes teritoriju nelielie pazeminājumi ir pārpurvoti (I.Strautnieka nepublicētie dati).

Embūtes dabas parka teritorijas virsas reljefs veidojies leduslaikmeta beigās. Pauguri, arī netālu esošais Krievukalns (Krīvaišu kalns), veidojušies leduslaikmeta beigās, zemledāja apstākļos, aktīvajam ledum sadeformējot gultnes iežus. Par to liecina krokotais smilts-grants materiāls pauguru kodolos, kā arī nogāzēs un citur sastopamās pamatmorēnas tekstūras. Embūtes dabas parkam raksturīgs erozijas saposmojums, ko veido ledājkūšanas ūdeņu noteces ielejas, sengravas un gravas. Ledājkūšanas noteces ielejas izveidojās leduslaikmeta beigās, kūstot aprimušajam ledum. Viena no tādām ir arī Lankas jeb Embūtes ieleja. Daži pauguri starp ledus kūšanas noteces ielejām un lejām ir savdabīgi erozijas palikšņi. Gravas sasniedz 0.3-0.5 km garumu un 40-45 m dziļumu tādējādi ir vienas no lielākajām Latvijā.

Virsmas absolūtais augstums mainās no 90-100 m virs jūras līmeņa ielejveida pazeminājumos līdz 140-165 m vjl. pauguru virsotnēs. Lielākie relatīvie augstumi ir ielejveida pazeminājumu un gravu nogāzēs un sasniedz 45-50 m. Lankas ielejai pieguļošā, augstāk paceltā teritorija pārsvarā ir viegli viļņota. Tikai daži pauguri starp erozijas pazeminājumiem sasniedz 20-35 m .

Visai Rietumkursas augstienei kopumā, līdz ar to arī Embūtes paugurainei ir kāda ģeoloģiskās uzbūves īpatnība, ar ko tā atšķiras no citām augstienēm Baltijas reģionā. Rietumkursas augstiene, tāpat kā Austrumkursas augstiene, kā arī Sakalas un Pandīveras augstienes Igaunijā ir radiālās cokoltipa augstienes. Tās ir ledājkustības virzienā garenstieptas augstienes, kuru pamatā atrodas pamatiežu pacēlums, ko pārsedz plāna kvartārnogulumu sega. Rietumkursas augstiene ir izņēmums - tās pacelto kodolu veido pamatieži kopā ar vecāko apledojuumu (Lētīžas, Kurzemes) nogulumiem. Kurzemes apledojuma nogulumus pārsedz pēdējā apledojuma Latvijas sarkanbrūnā morēnas mālsmilts vai smilšmāls. Sastopami gan pēdējā apledojuma ledājkūšanas ūdeņu nogulumi, gan arī sakrokoti starpmorēnu nogulumi - pārsvarā smilts un grants. Ielejveida un starppauguru pazeminājumos ledāja un ledājkūšanas ūdeņu nogulumus pārsedz jaunākie - pēcleduslaikmeta (holocēna) nogulumi. Tie ir aluviālie (upju), nogāzēs noskalotie (deluviālie), gravu nogulumi, saldūdens kaļķieži, kā arī kūdra vājāk drenētajās vietās. Ielejveida nogāžu piekājēs (arī Lankas ielejā) ir vairākas saldūdens kaļķiežu (avotkaļķiežu) atradnes.

Embūtes dabas parks un visa pagasta teritorija izvietojusies virs kristāliskā pamatklintāja ielieces - Baltijas sineklīzes. Kristāliskais pamatklintājs atrodas lielā dziļumā - 1750 m zem jūras līmeņa, tādējādi līdz kristālisko iežu virsmai ir 1900 m. Kristālisko pamatu veido apmēram 1 miljardu gadu veci (proterozoja) magmatiskie ieži.

Kristālisko pamatklintāju pārsedz līdz 1,9 km bieza nogulumiežu sega. Atšķirībā no citiem Latvijas rajoniem, šeit vertikālā griezumā ir visdaudzveidīgākais nogulumiežu spektrs gan pēc vecuma, izcelšanās, gan arī vēl citām īpatnībām. Nogulumiežu segas lielāko daļu veido

paleozoja un mezozoja ēru jūrās un retāk kontinentālos apstākļos uzkrājušies nogulumi. Šos pirmskvartāra vecuma iežus dēvē arī par pamatiežiem. Vairāk nekā 1700 m bieza ir paleozoja nogulumiežu sega, kur virzienā no apakšas uz augšu mijas dažādos periodos (no kembrija līdz permam) veidojušies konglomerāti, smilšakmeņi, aleirolīti, smiltis, māli, dolomīti, dolomītmerģeli un kaļķakmeņi. Paleozoja iežiem uzguļ mezozoja ēras triasa un juras perioda nogulumu, kas atrodas tuvāk zemes virspusei - tieši zemkvartāra virsmā.

Triasa nogulumu pārsvarī ir blīvi, sarkanbrūni, retāk zaļganpelēki māli. Juras perioda nogulumos dominē pelēka, tumšpelēka, vietām smalkgraudaina balta smilts un melni, tumšpelēki, zaļganpelēki māli. Tajos atrodamas vairāku minerālu -markazīta, pirīta un siderita konkrēcijas, kā arī kvarca oļi. Samērā reti sastop arī īpatnējus pelēku kaļķakmeņu slānīšus un konkrēcijas, kuras ir bagātas ar baltām gliemeņu, amonītu un citu organismu atliekām.

Pamatiežu virsmu (triasa un juras iežus), kas paceļas 40-60 m vjl., pārsedz līdz 80-100 m bieza kvartārnogulumu sega. Ielejās un ielejveida pazeminājumos kvartārsegas biezums ir mazāks - 40-60 m. Kvartārnogulumu segas uzbūvē galvenā loma ir ledāju nogulumiem - morēnām un ledājkušanas ūdeņu nogulumiem - smilts-grants materiāls. Rietumkursas augstienes dienviddaļā plaši izplatītas triju apledojušu morēnas, kuras atdala smilšaini granšainie un putekļainie nogulumu. Senākā, Kurzemē konstatētā morēna ir Lētīžas apledojuma morēnas smilšmāls un mālsmilts brūnā vai sarkanbrūnā krāsā. Priekšpēdējā - Kurzemes apledojuma morēna ir zilganpelēkā vai zaļganpelēkā krāsā. Tās atsegumi vietām redzami dziļāko ieleju un gravu nogāzēs.

1.3.3. Hidroloģija

Masīvas nogāzes saposmo sengravas un upju ielejas. Starppauguru ieplakas un ūdensšķirtnes teritorijas nelielie pazeminājumi ir pārpurvoti - piemēram, Lankas ieleja, kur uzkrājas virsūdeņi. Galvenokārt lielo ūdeņu daudzumu veido no pazemes nākošie kaļķainie avoti. Upes dabas parkā veic vairākas svarīgas funkcijas dabā:

- Veido un daļēji arī uztur palieņu pļavas un tur dzīvojošās augu un dzīvnieku sugas, tai skaitā retās un aizsargājamās;
- Ir dzīvotne upē dzīvojošām augu un dzīvnieku sugām;
- Pilda ekoloģiskā koridora funkcijas augu un dzīvnieku migrācijā;
- Nodrošina pazemes, lietus, sniega un ledus ūdeņu aizplūšanu no upes baseina.

Dabas parkam cauri tek divas upes – Lanka un Kuiļupīte, kurās no sāngravām ietek daudzi avoti. Gan uz Lankas, gan uz Kuiļupes agrāk ir izveidoti dzirnavu dīķi. Daudzviet, gan uz upēm, gan uz grāvjiem un strautiem ir bebru dambji. Lankas upes palienē ir vairāki meliorācijas grāvji.

Dabas parks ir bagāts ar daudziem avotiem, ko nosaka apkārtnes saposmotais reljefs, kas veicina gruntsūdeņu spiešanos virszemē. Galvenokārt sastop minerālvielām bagātus avotus ēnainās

gravās. Z/ī „Radiņkalni”, „Embūtes pilskalns”, „Silaziedi” avotiem ir akmeņaina vai grantaina grunts. Augstāk minētajiem avotiem iztekas sākuma posmā raksturīga ~ 1 m plata gultne. Gravā, uz dienvidiem no „Embūtes” mājām, konstatēts ar dzelzi bagāts avots. Izteikti avotu cirki konstatēti Kuiļupītes gravā z/ī „Embūtes pilskalns” un z/ī „Embūtes dzirnavas” 3. kvartāla 2. nogabalā. Ar kaļķi bagāts avots, kur sastopami kaļķieži sastopams netālu no ceļa Embūte-Skrunda, z/ī „Embūtes” 3 kv. 2. nogabalā.

Dabas parkā ir 4 mākslīgi veidotas ūdenstilpes, no kurām lielākā daļa tika 19.-20.gadsimtā izmantotas kā dzirnavu un zivju dīķi. Tie pakāpeniski aizaug ar glīvenēm, kosām un dažādiem grīšļiem, pat ar kārklēm un bērziem.

1.3.4. Augsnes

Paugurainē izplatītas iekultivētās velēnu glejaugsnes un velēnpodzolētās glejaugsnes uz smilšmāla un māsmilts cilmiežiem. Dažviet sastopamas labi iekultivētās velēnu karbonātaugsnes. Stāvajās pauguru nogāzēs augsnes ir stipri erodētas. Lankas upes ielejā aluviālās augsne, vietām purvu augsnes.

1.4. Teritorijas sociālās un ekonomiskās situācijas apraksts

1.4.1. Iedzīvotāji, apdzīvotās vietas, nodarbinātība

Dabas parkā atrodas 4 viensētas ar piemājas zemi, Embūtes baznīcas drupas, Embūtes muiža, vieni kapi – ”Jaunie”, kā arī Embūtes pilskalns, kur nesen iekārtota tūrisma taka. Uz ziemeļrietumiem no „Kļaviņu” mājām, paugura virsotnē atrodas kapličas drupas.

Dabas parku šķērso valsts nozīmes ceļi *P106* un *P116*, kā arī daži nelieli ceļi, kas ved uz Embūtes pilskalnu, uz Jauniem kapiem, kā arī ceļi, kas ved uz viensētām.

Jāatzīmē, ka gravu reljefa dēļ, dabas parka mežos ceļu nav, izņemot vecu ceļu, kas ir ceļa uz Jauniem kapiem turpinājums un vienu aizaugušu ceļu, kas ved uz pļavu z/ī „Embūtes dzirnavas”.

Pavisam EDP ir 24 zemes īpašumi, to skaitā 6 pieder pagastam, 1- valstij un 17 – privātipašumi. Zemes īpašnieki pavisam - 10, no kuriem 3 nedzīvo uz vietas. EDP uz doto brīdi dzīvo 11 iedzīvotāju, kuri dzīvo pārsvarā viensētās.

Galvenokārt iedzīvotāji nodarbināti lauksaimniecībā un mežsaimniecībā, perspektīvē plānots, ka šeit varētu attīstīties tūrisma infrastruktūra un līdz ar to iedzīvotāji varētu iesaistīties apkalpojošajā sfērā.

Teritorijas infrastruktūra:

1. Embūtes viduslaiku pilsdrupu aizsardzības zonā tiek veidots tūrisma infrastruktūras objekts – kultūras un dabas tūrisma galvenais atbalsta punkts EDP centrā.
2. Embūtes pilskalna teritorijā atradusies brīvdabas estrāde un pilskalns izmantots senu tautas

tradīciju kopšanā – Vasaras saulgriežu sagaidīšanā, kā arī brīvdabas teātra izrāžu uzvešanā par Induli un Āriju.

Embūtes Upurkalna aizsardzības zona atrodas privātā īpašumā. Tā īpašniece izprot un novērtē kultūras mantojuma augstāko nozīmi un garīgo vērtību un vēlas saglabāt kultūras un dabas mantojuma vienotību, bet pašreiz nav skaidra nākotnes vīzija un koncepcija.

1.4.2. Pašreizējā un paredzamā antropogēnā slodze uz dabas parka “Embūte” teritoriju

Ir tendence palielināties tūristu plūsmai teritorijā, kas dotajā brīdī saniedz 2,5 tūkstoši gadā ar noslodzi vasaras periodā pat līdz 500 apmeklētājiem mēnesī. Lai maksimāli samazinātu tūrisma slodzes negatīvo ietekmi uz teritoriju, tūristu plūsma jānovirza pa iepriekš ierīkotām takām, jāuzstāda informatīvās zīmes, norādes.

1.4.3. Teritorijas izmantošanas veidi

Tieši izmantojamās vērtības

- Meži, kā koksnes resursi:

Dabas liegumā meži aizņem 263,2 ha, kas to īpašniekiem vai tiesiskajiem valdītājiem varētu būt naudas ieguves avots, tāpēc aktuāls ir jautājums par kompensācijām privāto mežu īpašniekiem par ierobežojumiem mežsaimnieciskajā darbībā.

- Pļavu apsaimniekošana dabai draudzīgā veidā kā ienākumu avots:

Daļa no dabas parkā esošajām pļavām ir iekļautas bioloģiski vērtīgo zālāju skaitā, par kuru apsaimniekošanu zemes īpašniekiem vai lietotājiem ir iespēja saņemt subsīdiju maksājumus no Lauku atbalsta dienesta. Dažās pļavās tiek ganītas govīs un citviet pļavas tiek pļautas.

- Dabas lieguma īpaši aizsargājamām augu sugām ir sociālekonomiskā nozīme kā zinātniskās izpētes objektam un kā interesantam apskates objektam.

Meža sugas potenciāli var negatīvi ietekmēt nepārdomāta mežsaimnieciskā darbība (piem., galvenās cirtes, kas izmaina to augšanas apstākļus), bet pļavu sugas potenciāli var apdraudēt pļavu aizaugšana, ja tās netiek apsaimniekotas.

Netieši izmantojamās vērtības

- Meži kā medījamo dzīvnieku uzturēšanās un barošanās vieta:

Dabas parka meži ir bagāti ar staltbriežiem, meža cūkām un aļņiem, kas ir vērtīgi medību objekti. Iespējams, ka medības dabas parkā un tā apkārtnē apgrūtina sarežģītais gravu reljefs.

- Meži kā dabas tūrisma un atpūtas vieta:

Dabas parkā ir izveidota labiekārtota dabas taka, kas ved cauri gravu un nogāžu mežiem. Attīstot dabas tūrisma dabas parka mežos un tā apkārtnē, pastāv risks, ka tiks traucēta īpaši aizsargājamo putnu ligzdošana dabas parkā, tāpēc dabas taku tīkla paplašināšana cauri gravu un nogāžu mežiem citviet dabas parkā un tā apkārtnē teritorijas apsaimniekotājiem ir rūpīgi jāizvērtē kopā ar ornitologu.

2. Teritorijas novērtējums

2.1. Teritorija kā vienota dabas aizsardzības vērtība, to ietekmējošie faktori

Dabas parka „Embūte” lielākā vērtība ir tā ekosistēmas vienotajā dabas kompleksā, kas izveidojies un saglabājies ilgā vēstures periodā. Pielikumā Nr.3 sniegta Dabas vērtību karte.

Dabas parka galvenā dabas vērtība ir izcilais gravu un nogāžu mežu komplekss ar avotiem un tur sastopamo augu un dzīvnieku sugām. Tā kā avoti atrodas ēnainos mežos, gar tiem dominē ēnainu vietu sugas, kas raksturīgas avotiem – purva cietpiene *Crepis paludosa*, pļavas kosa *Equisetum pratense*, rūgtā ķērsa *Cardamine amara*, parastā virza *Stellaria media*, purva neaizmirstule *Myosotis palustris*, lēdzirksts *Cirsium oleraceum*, samērā bieži sastop skrajziedu skareni *Poa remota*, attālvārpu grīslī *Carex remota*, daudzgadīgo kaņepeni *Mercurialis perennis*, meža grīslī *Carex sylvatica*. Sūnu stāvā dominē dzīslenītes *Cratoneuron* spp., avotspalves *Philonotis* spp., kā arī dumbra skrajlape *Plagiomnium ellipticum*.

Embūtes dabas parka teritorijā atrodas vērtīga kultūrvēsturiska ainava, kur dabas mantojums apvienots ciešā saistībā ar kultūras mantojuma objektiem. Kultūrvēsturiskā ainava veidojusies un saglabājusies no 13.gs.–19.gs. Svarīgākie kultūras mantojuma objekti izvietoti dabas parka centrālajā daļā, Embūtes vēsturiskajā centrā, tuvu ceļiem, ir labi sasniedzami un pieejami. Teritorijā nav nozīmīgi dzīvojamās apbūves kompleksi – 19.gs. pēc zemnieku brīvlaišanas veidojušās latviešu lauku vecsaimniecības vai nozīmīgas 20.gs. 20. – 40. gadu jaunsaimniecības. Ņemot vērā 13.gs.vēsturiskos notikumus un to atšķirīgo interpretāciju, Embūtes kultūras mantojuma objektiem bijusi ievērojama loma gan nacionālās literatūras attīstībā Latvijā, gan kultūras pārrobežu sakaru veidošanā. Kultūras mantojuma objekti kalpojuši par nacionālo tradīciju kopšanas un veidošanas vietām. Attīstoties interesei par arheoloģiska rakstura priekšmetiem kā par peļņas avotu, teritorija ir, iespējams, apdraudēta no negodīgiem senatnes priekšmetu ieguvējiem. Dabas parka teritorijā saglabātais materiālās kultūras mantojums ir nozīmīgs priekšnoteikums turpmākai teritorijas zinātniskajai izpētei. Teritorijā iespējams turpināt dzelzs laikmeta un viduslaiku perioda materiālās un garīgās kultūras pētniecību Kurzemē. Tā kā Embūtes teritorijā ir atrasti arī vairāki akmens laikmeta priekšmeti – akmens cirvji, laivascirvis un akmens rīki, dabas parka teritorija ir perspektīva akmens laikmeta perioda izpētes vieta. Dabas parka teritorijā Embūtes pilsdrupu un baznīcas mūru tehniskais stāvoklis ir bīstams apmeklētājiem un tas jāuzskatā arī kā apdraudējums attiecīgo kultūras mantojuma objektu saglabāšanā.

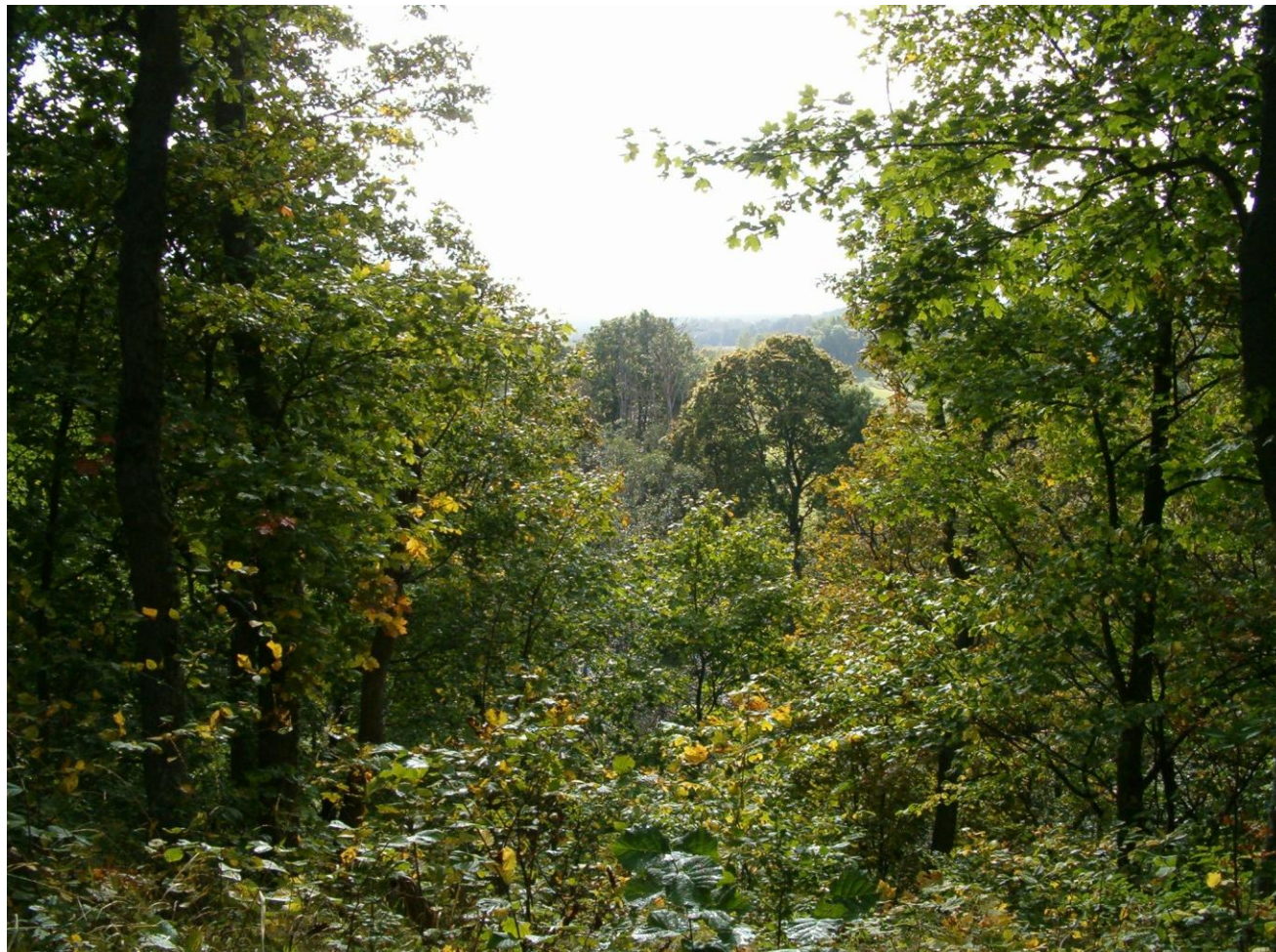
2.2. Ainaviskais novērtējums

Embūtes pagasta teritoriju var uzskatīt par vienu no ainaviskākajām Latvijas teritorijām. Tas ir pateicoties lielajam pauguru un gravu skaitam pagasta teritorijā.

Embūtē ir vairāki pauguri, un starp tiem veidojas dziļas gravas. Varenākā no tām ir Vilku grava, kas atstāj pirmatnēju iespaidu. Teikas vēstī, ka šeit bijis ziedoklis. Blakus atrodas Vilku lauks, kur, kā teikas stāsta pērkons esot nospēris Induli. Uz D no Vilku gravas atrodas Maitu grava ar staigņu dibenu un stāvām kraujām. Uz Z no Vilku lauka atrodas Akmeņu grava. Savdabīgas ir arī Kuiļupes grava, Drieku grava. Šī pagasta teritorija ir aizsargājama.[15]

Dabas parka galvenā dabas vērtība ir izcilais gravu un nogāžu mežu komplekss ar avotiem un tur sastopamo augu un dzīvnieku sugām.

Savukārt viena no dabas parka nozīmīgākajām sociālekonomiskajām vērtībām ir dabas parka ainava, ko veido gravu un nogāžu meži (sk.attēlu Nr.5), avoti, kas mijas ar atklātām lauksaimniecības zemēm, tradicionālajām Latvijas viensētām un kultūrvēsturiskiem objektiem. Lai gan dabas parks atrodas tālu no galvenajiem valsts nozīmes ceļiem, rajona centra un pilsētām, tas nākotnē varētu kalpot kā ideāla atpūtas vieta cilvēkiem, kas vēlas iepazīt dabu un izbaudīt klusumu.

5.attēls. Dabas parka „Embūte” nogāžu meži

2.3. Biopi, to dabas aizsardzības vērtība, sociālekonomiskā vērtība un ietekmējošie faktori

2.3.1. Meži

Meži aizņem lielāko daļu dabas parka. Galvenokārt dabas parkā dominē gravu un nogāžu meži, bet Lankas upes palienē aizaugot pļavām, vietām veidojas kārkļu un baltalkšņu audzes.

Saskaņā ar Latvijas biotopu klasifikāciju [Kabucis, 2001] dabas parkā sastopami – F. 1.8.3. Jauktu koku gāršas, F.1.5.1. Baltalkšņu gāršas, F.4.2. Meži, kuros dominē parastā goba *Ulmus glabra* vai parastā vīksna *Ulmus laevis*, F.1.3.2. Bērzu vēri, F.6.1. Augsto kārkļu un vītolu krūmāji. Dabas parkā ir arī 26,1 ha egļu monokultūras (mežaudzes, kuru taksācijas aprakstā E>8).

Dabas parkā sastopami gan stipri ēnaini gravu meži, kur dominē parastā goba *Ulmus glabra* un parastais osis *Fraxinus excelsior*, gan nedaudz gaišāki gravu un nogāžu meži, kur dominē parastais ozols *Quercus robur* un parastā liepa *Tilia cordata*. I stāvā abos meža tipos sastop arī parasto kļavu *Acer platanoides*, parasto egli *Picea abies*, āra bērzu *Betula pendula* un parasto apsi *Populus tremula*. Liela vecuma priedes *Pinus sylvestris* konstatētas, piem., mežā ~50m uz dienvidiem no Induļa pilskalna un netālu no vecajiem kapiem.

Ēnainākajās vietās pamežā ļoti bieži aug ievas *Padus avium*, bet gaišākajās biezu pamežu dažviet veido parastās lazdas *Corylus avellana*. Gravu un nogāžu mežiem raksturīgs izteikts pavasara aspekts, ko veido meža zeltstarīte *Gagea lutea*, blīvguma cīrulītis *Corydalis solida*, pavasara mazpurenīte *Fricaria verna*, zilā vizbulīte *Hepatica nobilis*, ārstniecības lakacis *Pulmonaria obscura*, cietlapu virza *Stellaria holostea*, baltais vizbulis *Anemone nemorosa*, plankumainā panātre *Lamium maculatum*, dzeltenā zelnātrīte *Galeobdolon lutescens*, vietām arī vidējais cīrulītis *Corydalis intermedia*.

Vasarā šajos mežos zemsedzē dominē podagras gārša *Aegopodium podagraria*, daudzgadīgā kaņepene *Mercurialis perennis*, cietlapu virza *Stellaria holostea*, bieži sastop daudzziedu mugureni *Polygonatum multiflorum*, meža sārmeni *Stachys sylvestris*, sarkano spulgotni *Melandrium dioicum*, vārpaino kraukleni *Actea spicata*, meža kosu *Equisetum sylvatica*, trīsdzīslu meringiju *Moehringia trinervia*, mieturu mugureni *Polygonatum verticillatum* un dažādas graudzāles – nokareno pumpursmilgu *Melica nutans*, parasto suņusmilgu *Elymus caninus*, izplesto ēnsmilgu *Milium effusum*, birztalu skareni *Poa nemoralis*, skrajziedu skareni *Poa remota*, kā arī papardes – visbiežāk melno ozolpapardi *Arthyrium filix-mas*, retāk – tumšplēkšņaino ozolpapardi *Dryopteris expansa*, dzeloņaino ozolopapardi *Dryopteris carthusiana*, parasto sievpapardi *Athyrium filix-femina*.

Ēnainākajos un mitrākajos gravu mežos zemsedzē visbiežāk dominē parastā strauspārde *Matteuccia struthiopteris*, podagras gārša *Aegopodium podagraria* un pļavas kosa *Equisetum pratense*, bieži sastopama suga ir arī purva neaizmirstule *Myosotis palustris*.

Paugura rietumu nogāzē, uz ziemeļrietumiem no „Kļaviņu” mājām, dominē parastā liepa *Tilia*

cordata, piejaukumā galvenokārt parastā kļava un parastais ozols. Šeit lielā noēnojuma dēļ zemsedze ir vāji attīstīta, dominē kaila augsne. Vietumis audzes veido krūmāju sīpols *Allium oleraceum*, aug arī mūra mežsalāts *Mycelis muralis*, birztaļu skarene *Poa nemoralis* un dižā pulkstenīte *Campanula persicifolia*. Paugura virsotnē atrodas veca kapliča.

Sūnu stāvs dabas parka mežos vāji izteikts, visbiežāk sastop viļņaino skrajlapi *Plagiomnium undulatum* un platlapu un nemanāmo knābīti *Eurhynchium angustirete* un *E. hians*.

Dabas parkā “Embūte” vairākos meža nogabalos laikā no 1998. līdz 2006. gadam konstatēti dabiskie meža biotopi kopā 121,9 ha platībā (sk. 3. un 4.tabulu).

3.tabula. **Dabiskie meža biotopi dabas parkā “Embūte”**

Īpašums, apsaimniekotāja Nr.	Kvartāls	Nogabals	Platība ha	DMB Nr.	DMB platība ha	DMB tips (saīsināj.)
"Embūtes Dzirnava", 731003686	1	10	7,6	18 - 1	7,6	MIS
"Embūtes Dzirnava", 731003686	1	11	0,4	17	0,2	KOKS
"Embūtes Dzirnava", 731003686	1	20	0,4	18 - 2	0,4	MIS
"Embūtes Dzirnava", 731003686	1	21	0,5	18 - 3	0,5	MIS
"Embūtes Dzirnava", 731003686	2	1	3,1	11	3,1	KOKS
"Embūtes Dzirnava", 731003686	2	2	3,4	8 - 4	3,4	GRAV / PLAT
"Embūtes Dzirnava", 731003686	2	4	0,9	8 - 5	0,9	GRAV / PLAT
"Griezes", 731003109	1	6	2,9	112 - 1	2,9	PLAT / GRAV
"Griezes", 731003109	1	7	2,7	56 - 10	2,7	PLAT / NOGĀZ
"Griezes", 731003109	1	8	1,1	56 - 11	1,1	PLAT / NOGĀZ
"Kalna Priednieki", 731003002	1	1	0,6	114 - 1	0,6	PLAT
"Kalna Priednieki", 731003002	1	2	2,9	114 - 2	2,9	PLAT
"Kļaviņas", 731003098	1	3	0,8	61	0,8	MIS
"Kļaviņas", 731003098	1	8	1,1	60 - 1	1,1	PLAT
"Kļaviņas", 731003098	1	9	0,4	60 - 2	0,4	PLAT
"Radiņkalni", 731003116	1	2	1,1	115 - 1	1,1	GRAV / PLAT
"Radiņkalni", 731003116	1	3	2,4	115 - 2	1,8	GRAV / PLAT
"Radiņkalni", 731003116	1	5	3,0	115 - 3	0,6	GRAV / PLAT
"Rasas", 010503372	1	1	1,8	56 - 12	1,8	PLAT / NOGĀZ
"Rasas", 010503372	1	10	1,4	56 - 8	1,4	PLAT / NOGĀZ
"Rasas", 010503372	1	11	1,5	56 - 9	1,5	PLAT / NOGĀZ
"Rasas", 010503372	1	2	2,8	56 - 5	2,8	PLAT / NOGĀZ
"Rasas", 010503372	1	3	1,7	56 - 6	1,7	PLAT / NOGĀZ
"Rasas", 010503372	1	4	2,6	56 - 7	2,6	PLAT / NOGĀZ
"Rudenāji", 010503355	1	32	1,1	5	1,1	PLAT / AVOT

"Rudenāji" , 010503355	1	1	1,6	112 - 2	1,6	PLAT / GRAV
"Rudenāji" , 010503355	1	11	0,9	12	0,2	KOKS
"Rudenāji" , 010503355	1	13	1,4	21	1,4	PLAT
"Rudenāji" , 010503355	1	14	4,3	13 - 2	0,1	KOKS
"Rudenāji" , 010503355	1	18	0,8	23	0,8	GRAV / PLAT
"Rudenāji" , 010503355	1	2	1,6	112 - 3	1,6	PLAT / GRAV
"Rudenāji" , 010503355	1	21	4,0	14 - 1	2,1	NOGĀZ
"Rudenāji" , 010503355	1	22	0,8	14 - 2	0,8	NOGĀZ
"Rudenāji" , 010503355	1	23	1,4	14 - 3	0,8	NOGĀZ
"Rudenāji" , 010503355	1	24	6,2	8 - 1	6,2	GRAV / PLAT
"Rudenāji" , 010503355	1	26	0,7	8 - 3	0,7	GRAV / PLAT
"Rudenāji" , 010503355	1	27	0,4	14 - 4	0,4	NOGĀZ
"Rudenāji" , 010503355	1	28	0,9	113 - 1	0,9	AVOT
"Rudenāji" , 010503355	1	29	0,8	8 - 2	0,8	GRAV / PLAT
"Rudenāji" , 010503355	1	3	1,5	112 - 4	1,5	PLAT / GRAV
"Rudenāji" , 010503355	1	30	0,5	113 - 2	0,5	AVOT
"Rudenāji" , 010503355	1	31	2,9	113 - 3	2,9	AVOT
"Rudenāji" , 010503355	1	35	1,0	13 - 1	0,1	KOKS
"Rudenāji" , 010503355	1	4	1,4	112 - 5	1,4	PLAT / GRAV
"Rudenāji" , 010503355	1	6	1,3	15	0,8	KOKS
"Saulieši" , 010503354	1	5	0,7	117 - 3	0,7	PLAT
"Silaziedi" , 010503375	4	1	3,0	6 - 1	3,0	GRAV / PLAT
"Silaziedi" , 010503375	4	4	4,6	6 - 1	4,6	GRAV / PLAT
"Silaziedi" , 010503375	4	5	3,1	6 - 1	0,7	GRAV / PLAT
"Silaziedi" , 010503375	1	15	4,4	56 - 1	4,4	PLAT / NOGĀZ
"Silaziedi" , 010503375	1	18	5,5	56 - 2	5,5	PLAT / NOGĀZ
"Silaziedi" , 010503375	1	19	4,0	56 - 4	4,0	PLAT / NOGĀZ
"Silaziedi" , 010503375	1	21	1,3	56 - 3	1,3	PLAT / NOGĀZ
"Silaziedi" , 010503375	4	5	3,1	7	2,4	PLAT
"Tomiņi" , 010503331	4	8	4,8	6 - 4	0,3	GRAV / PLAT
"Tomiņi" , 010503331	4	2	7,7	10	1,4	PLAT
V.s. "Embūte", 010502015	21	1	1,1	4	1,1	SLAP - PRIE
V.s. "Embūte", 010502015	100	2	1,3	3	0,7	PLAT
V.s. "Embūte", 010502015	100	4	4,2	1	2,3	NOGĀZ / PLAT
V.s. "Embūte", 010502015	100	4	4,2	2	1,9	NOGĀZ / PLAT
V.s. "Embūte", 010502015	76	11	0,7	117 - 1	0,7	PLAT
V.s. "Embūte", 010502015	76	13	4,2	117 - 2	4,2	PLAT

V.s. "Embūte", 010502015	76	4	4,2	116 - 1	4,2	PLAT
V.s. "Embūte", 010502015	76	5	4,8	116 - 2	4,8	PLAT
V.s. "Embūte", 010502015	77	1	1,6	76	1,6	KOKS
V.s. "Embūte", 010502015	77	2	0,5	75	0,5	PLAT

Apzīmējumi:

PLAT – platlapju meža biotops

PLAT / AVOT – platlapju meža biotops / avotains meža biotops *

PLAT / GRAV - platlapju meža biotops / gravas meža biotops

PALT / NOGĀZ - platlapju meža biotops / nogāzes meža biotops

GRAV / PLAT - gravas meža biotops / platlapju meža biotops

NOGĀZ - nogāzes meža biotops

NOGĀZ / PLAT - nogāzes meža biotops / platlapju meža biotops

MIS - mistrots skuju – lapu koku meža biotops

SLAP - PRIE - slapjš priežu un bērzu meža biotops

AVOT - avotains meža biotops

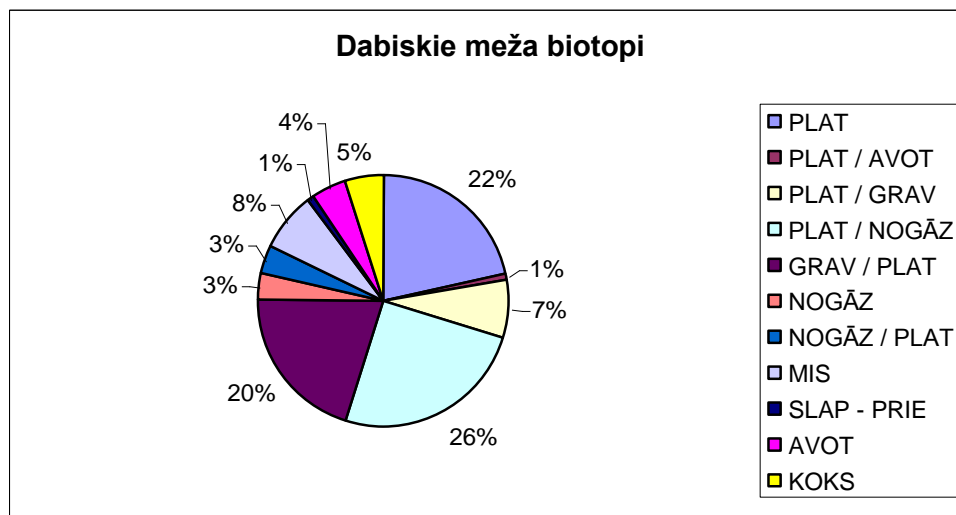
KOKS - biokoks (viens vai vairāki lieli, bioloģiski nozīmīgi koki)

4.tabula. Dabisko meža biotopu sadalījums pa tipiem dabas parkā “Embūte”

DMB tips	Platība, ha
PLAT	26
PLAT / AVOT	1,1
PLAT / GRAV	9
PLAT / NOGĀZ	30,8
GRAV / PLAT	24,9
NOGĀZ	4,1
NOGĀZ / PLAT	4,2
MIS	9,3
SLAP - PRIE	1,1
AVOT	5,3
KOKS	6,1

Atrastas vairākas speciālās biotopu sugas: piecos DMB - parastais plaušķērpis *Lobaria Pulmonaria*, vienā DMB – ķērpis *Arthonia byssacea* un vienā – vaboles lapkoku praulgrauzis *Osmoderma eremita* darbības pēdas.

Vairāk vai mazāk visos DMB (atbilstoši DMB tipam) ir sastopamas tādas indikatoraugi, kā paparžaugs *Matteucia struthiopteris*, ķērpji *Acrocordia gemmata*, *Arthonia leucopellea*, *Arthonia vinosa*, *Graphis scripta*, *Lecanactis abietina*, *Peltigera collina*, sūnas *Anomodon spp.*, *Homalia trichomanoides*, *Metzgeria furcata*, *Neckera complanata*, *Neckera pennata*, *Nowellia curvifolia*, *Ulota crispa*, piepe *Oxyporus corticola* un *Clausiliidae* dzimtas vārpstiņgliemeži.

6.attēls. Dabisko meža biotopu īpatsvars dabas parkā “Embūte”

A Dabas aizsardzības vērtības

Dabas parka mežiem ir sekojošas dabas aizsardzības vērtības (sk.7.attēlu):

- Dabas parkā atrodas vieni no Latvijas izcilākajiem gravu un nogāžu mežiem, ņemot vērā gravu dziļumu, gravu tīkla blīvumu, mežaudžu neskartumu, dabiskumu (sk.attēlu Nr.6) un reto augu un dzīvnieku sugu sastopamības biežumu;
- Augu un dzīvnieku sugu, tai skaitā retu un aizsargājamu, dzīvotne vai barošanās vieta;
- Dabas parkā ir 121,9 ha dabiskie meža biotopi;
- Dabas parka meži reprezentē Embūtes paugurainei raksturīgus neskartus gravu un nogāžu mežus ar Rietumlatvijas floras elementu mieturu mugureni *Polygonatum verticillatum*;
- Lielākā daļa dabas parka mežu - 202,3 ha atbilst īpaši aizsargājamā biotopa Nogāžu un gravu meži un EP Biotopu direktīvas I pielikuma 9180* Nogāžu un gravu meži definīcijai;
- Meži ir nozīmīgs skābekļa avots.

Lai nodrošinātu DMB sastopamo vērtību saglabāšanos, visi dabiskie meža biotopi izstrādājot parka teritorijas zonējumu ir ietverti dabas lieguma zonā. Meža biotopu, kuriem izveidojami mikroliegumi, pēc eksperta Ojāra Demitera ieteikuma ir apkopoti tabulā, kas atrodama 11.pielikumā.

7.attēls. **Kritalas dabiskajā meža biotopā**

B Sociālekonomiskās vērtības

Tieši izmantojamās vērtības

- Meži kā koksnes resursi;

Dabas parkā meži aizņem 263,2 ha, kas to īpašniekiem vai tiesiskajiem valdītājiem varētu būt naudas ieguves avots, tāpēc aktuāls ir jautājums par kompensācijām privāto mežu īpašniekiem par ierobežojumiem mežsaimnieciskajā darbībā.

Netieši izmantojamās vērtības

- Meži, kā medījamo dzīvnieku uzturēšanās un barošanās vieta:

Dabas parka meži ir bagāti ar staltbriežiem, meža cūkām un aļņiem, kas ir vērtīgi medību objekti. Iespējams, ka medības dabas parkā un tā apkārtnē apgrūtina sarežģītais gravu reljefs.

- Meži, kā dabas tūrisma un atpūtas vieta:

Dabas parkā ir izveidota labiekārtota dabas taka, kas ved cauri gravu un nogāžu mežiem. Attīstot dabas tūrisma dabas parka mežos un tā apkārtnē, pastāv risks, ka tiks traucēta īpaši aizsargājamo putnu ligzdošana dabas parkā, tāpēc dabas taku tīkla paplašināšana cauri gravu un nogāžu mežiem citviet dabas parkā un tā apkārtnē teritorijas apsaimniekotājiem ir rūpīgi jāizvērtē kopā ar ornitologu.

C Tieši ietekmējošie faktoriMežsaimnieciskā darbība

Dabas parka mežus potenciāli var negatīvi ietekmēt nepārdomāta mežsaimnieciskā darbība, kuras rezultātā tiek samazinātas mežu dabas vērtības.

D Negatīvi ietekmējošie faktoriBebru darbība

Dabas parkā ir daudz avotu, strautu un divas upes. Daudzviet ir vērojami bebru dambji, nograuzti koki un vairākās gravās nelieli strauti pārveidoti par bebru dīķu kaskādēm, applūdinot mežaudzes. Īpaši lieli uzpludinājumi vērojami Vilku gravā.

Slimības

Dabas parka gobām dažviet novērojama Holandes gobu slimība.

E Netieši ietekmējošie faktori

Dabas parka vērtīgāko mežaudžu saglabāšanos pozitīvi var ietekmēt likuma „Par zemes īpašnieku tiesībām uz kompensāciju par saimnieciskās darbības ierobežojumiem aizsargājamās teritorijās” (01.01.2006.) stāšanās spēkā un attiecīgo MK noteikumu stāšanās spēkā, kas paredz vai nu zemes maiņu, vai vienreizēju kompensāciju zemes īpašniekam par negūtajiem ienākumiem no mežsaimnieciskās darbības.

2.3.2. Pļavas

Dabas parkā sastop mitras (E.3.), augsto grīšļu (E. 4.3.), īstās (E.2.3), ēnainu mežmalu un nedaudz saulainu mežmalu (E.1.6) un atmatu (E 2.2) pļavas. Lielākās pļavu platības sastopamas Lankas upes ielejā, kur sastopamas galvenokārt parastās ciņusmilgas *Deschampsia cespitosa* pļavas, kas mitrākajās vietās mijas ar slaidā grīšļa *Carex acuta* (E.4.3.2.), pūkainās pļavauzītes *Helictotrichon pubescens* (E.2.3.2), parastās vīgriezes *Filipendula ulmaria* (E.3.2.6.), pļavas lapsastes *Alopecurus pratensis* (E.3.1.1.), ciņu grīšļa *Carex cespitosa* un parastā miežubrāļa *Phalaris arundinacea* (E. 4.3.12.) pļavām. Sugām bagātākās ir parastās ciņusmilgas un pūkainās pļavauzītes pļavas, kur bieži sastopamas sugas ir parastā vīgrieze *Filipendula ulmaria*, zalkšu sūrene *Polygonum bistorta*, lēdzirksts *Cirsium oleraceum*, Eiropas saulpurene *Trollius europaeus*, meža zirdzene *Angelica sylvestris*, dažādlapu dadzis *Cirsium heterophyllum* un citas sugas. Dažviet aug plankumainā un stāvlapu dzegužpirkstītes *Dactylorhiza maculata* un *Dactylorhiza incarnata*.

Pūkainās pļavauzītes *Helictotrichon pubescens* pļavas nelielās platībās sastopamas arīdzan citviet dabas parkā, kur tā aug kopā ar balto madaru *Galium album*, tīruma pētereni *Knautia arvensis*, parasto pelašķi *Achillea millefolium*, parasto gaiļbiksīti *Primula veris*, parasto vizuli *Briza media* un citām mēreni mitru pļavu sugām.

Atmatu pļavās dominē parastā smaržzālīte *Anthoxantum odoratum*, parastā smilga *Agrostis tenuis*, bieži sastop parasto pīpeni *Leucanthemum vulgare*, balto madaru *Galium album*,

čumuraino mauragu *Hieracium umbellatum*, parasto pelašķi *Achillea millefolium*, rudens vēlpieni *Leontodon autumnalis*, pļavas dzelzeni *Centaurea jacea*, sarkano auzeni *Festuca rubra*, birztaļu veroniku *Veronica chamaedrys*, mazo zilgalvīti *Prunella vulgaris*, kodīgo gundegu *Ranunculus acris*, pļavas biteni *Geum rivale*. Sastopamas, piemēram, uz ziemeļiem no „Strautnieku” mājām. Nedaudz noēnotu mežmalu pļavas ar birztaļu nārbuli *Melampyrum nemorosum*, parasto smilgu *Agrostis tenuis*, parasto ancīti *Agrimonia eupatoria*, un virkni sugu, kas raksturīgas sugām bagātām atmatu pļavām vai mēreni mitrām pļavām sastopamas paugura rietumu nogāzē uz ziemeļiem no „Kļaviņu” mājām, kā arī fragmentāri citviet gar mežmalām.

A Dabas aizsardzības vērtības

- Pļavas ir dzīvotne un/vai barošanās vieta virknei augu un dzīvnieku sugu, tai skaitā retu un aizsargājamu, piemēram, griezei, mazajam ērglim;
- Dabas parkā sastopami 2 Biotopu direktīvas I pielikuma pļavu biotopi 6450 Upju palieņu pļavas un 6510 Mēreni mitras pļavas;
- Pļavas kā atklātas ainavas elements dabas parkā.

B Sociālekonomiskās vērtības

Tieši izmantojamās vērtības

- Pļavu apsaimniekošana dabai draudzīgā veidā kā ienākumu avots

Daļa no dabas parkā esošajām pļavām ir iekļautas bioloģiski vērtīgo zālāju skaitā, par kuru apsaimniekošanu zemes īpašniekiem vai lietotājiem ir iespēja saņemt subsīdiju maksājumus no Lauku atbalsta dienesta. Dažās pļavās tiek ganītas govīs un citviet pļavas tiek pļautas.

C Ietekmējošie faktori

Pozitīvi tieši ietekmējošie faktori

- Daļa pļavu tiek apsaimniekotas (pļautas, ganītas).

Negatīvi tieši ietekmējošie faktori

- Grāvju izveide Lankas palienē

Meliorācija sekmē ūdens ātrāku aizplūšanu uz Lanku, kā rezultātā pļavās krītas ūdens līmenis, kas savukārt veicina pļavu aizaugšanu ar krūmiem un kokiem.

- Pļavu apsaimniekošanas pārtraukšana

Sakarā ar pāreju no padomju saimniecībām un kolhoziem uz privātīpašumu, daļa pļavu 1980-to gadu beigās. Lankas pļavas vairs netika apsaimniekotas, kas sekmēja pļavu aizaugšanu. Katru gadu neliela teritorija ap Jodu dambi tiek sakopta svētku rīkošanai.

- Bebru darbība

Dažviet pļavu vietā veidojas bebraine, piemēram, Lankas upes palienē, dabas parka ziemeļos.

D Netieši ietekmējošie faktori

- Zemes īpašnieku informētība par iespējām pieteikties subsīdiju maksājumiem un interese

pieteikties šiem maksājumiem Lauku atbalsta dienestā.

Indikators: pļavu platības, kas pieteiktas Bioloģiski vērtīgo zālāju apsaimniekošanai LAD.

2.3.3. Atmatas un kultivēti zālāji

Dabas parkā atrodas arī dzīvības atmatas un kultivēti zālāji, kur dominē parastā kamolzāle *Dactylis glomerata*, meža suņuburkšķis *Anthriscus sylvestris*, sarkanā auzene *Festuca rubra*, bieži sastop parasto rasaskrēsliņu *Alchemilla vulgaris*, birztalu veroniku *Veronica chamaedrys*, parasto smilgu *Agrostis tenuis*, vanagu vīķi *Vicia cracca*, parasto pīpeni *Leucanthemum vulgare*, tūruma kosu *Equisetum arvense*, pļavas timotiņu *Phleum pratense*, ložņu gundegu *Ranunculus repens*, pļavas āboliņu *Trifolium pratense*, kā arī daudzlapu lupīnu *Lupinus polyphyllos*. Vietām tajās aug mazi ozoliņi *Quercus robur*.

2.4. Sugas, to sociālekonomiskā vērtība un sugu ietekmējošie faktori

Dabas parka īpaši aizsargājamām augu sugām ir sociālekonomiskā nozīme kā zinātniskās izpētes objektam un kā interesantam apskates objektam.

Meža sugas potenciāli var negatīvi ietekmēt nepārdomāta mežsaimnieciskā darbība (piem., galvenās cirtes, kas izmaina to augšanas apstākļus), bet pļavu sugas potenciāli var apdraudēt pļavu aizaugšana, ja tās netiek apsaimniekotas.

2.4.1. Putni

Embūtes dabas parks apsekots jūnijā, jūlijā un konstatēti putni no 83 sugām. No tām 9 putnu sugas iekļautas Latvijas Sarkanajā grāmatā, no šīm 9 aizsargājamām putnu sugām Latvijā 5 putnu sugas ir Eiropas Apdraudēto sugu sarakstā (sk.8.attēlā):

melns stārķis

mazais ērglis

pelēkā dzērve

ormanītis

mazais ormanītis

8.attēls. EDP Eiropas apdraudēto putnu sugu attēli

3 putnu sugas iekļautas Baltijas reģiona un Ziemeļvalstu Sarkanajā grāmatā:

zivju dzenītis;

baltmuguras dzenis;

vidējais dzenis.

Viena suga - grieze iekļauta Pasaules Apdraudēto dzīvnieku Sarkanajā sarakstā.

Informācija par dabas parka „Embūte” teritorijā atklātajām īpaši aizsargājamajām putnu sugām apkopota 5.tabulā.

5.tabula. Dabas parkā “Embūte” konstatētās īpaši aizsargājamās putnu sugas

Nosaukums	Latīniskais nosaukums	ĪAS	ES	Skaitis	LSG	Atbilst mikrolieguma veidošanas prasībām pēc MK Nr. 45.	Dzīves cikls, uz ko attiecas aizsardzība
Melnais stārķis	Ciconija nigra	+	+	1-2 i	+	+	Barojas
Mazais ērglis	Aguila pomarina	+	+	3 p	+	+	Ligzdo
Ķīķis	Pernis apivorus	+	+	1 p			Ligzdo
Grieze	Crex Ccex	+	+	3-5 p	+		Ligzdo
Pelēkā dzērve	Grus Grus	+	+	2 p	+		Ligzdo
Ormanītis	Porzana porzana	+	+	1 p			Ligzdo
Mazais ormanītis	Porzana parva	+	+	1 p	+		Ligzdo
Vidējais dzenis	Dendrocopos martius	+	+	1-2 p		+	Ligzdo
Baltmugur-dzenis	Dendrocopus leucotos	+	+	3-5 p	+	+	Ligzdo
Brūnā čakste	Lanius collurio		+	4-5 p			Ligzdo

Apzīmējumi

ĪAS – Latvijā īpaši aizsargājama suga (MK. Not. Nr.396)

ES – Putnu direktīvas I pielikuma suga

2.4.2. Flora

Dabas parkā sastopama Latvijas gravu un nogāžu mežiem, slapjām un mēreni mitrām pļavām un atmatām raksturīga flora (sk. Plāna sadaļu 1.1.1.). Rietumlatvijas floras elements dabas parkā ir mieturu mugurene *Polygonatum verticillatum*, kas nav sastopama Latvijas centrālajā un austrumu daļā.

Citzemju sugas - Dabas parka pļavās bieži sastopama daudzlapu lupīna *Lupinus polyphyllos* (dārzebēglis), savukārt Embūtes pilskalna nogāzē ir liela meža tulpes *Tulipa sylvestris* populācija (sens, savvaļā pārgājis krāšņumaugs no Eiropas R un D).

Īpaši aizsargājami biotopi

MK. Not. Nr.421, 05.12.2000 (ar groz. 25.01.2005, not.nr.161) iekļautie īpaši aizsargājamo biotopu veidi:

Dabas parkā konstatēti 3 īpaši aizsargājamo biotopu veidi – **Nogāžu un gravu meži** (lielākā daļa dabas parka mežu, sk. karti); **Ar minerālvielām bagāti avoti un avotu purvi**; **Avoti, kas veido avotkalņus**.

Nogāžu un gravu mežu komplekss ietver arī nogāzēs esošās baltalkšņu gāršas un stādītās egļu audzes. Egles vistīcāmāk iestādītas nocirsto platlapju mežu vietā vai pļavās.

Izcilākie gravu un nogāžu meži atrodas Kuiļupītes gravā, Vilku, un Maitu gravā, kā arī gandrīz visā Lankas upes kreisajā krastā un ceļa nogāzē uz ziemeļiem no „Kļaviņu” mājām.

Biotopu direktīvas I pielikuma biotopi

Dabas parkā sastopami 5 Biotopu direktīvas I pielikuma biotopi: **9180* Nogāžu un gravu meži, 7160 Minerālvielām bagāti avoti un avotu purvi un 7220* Avoti, kas veido avotkaļķus, kā arī 6450 Upju palieņu pļavas, 6510 Mēreni mitras pļavas** (sk. 6.tabulu).

6.tabula. Dabas parkā „Embūte“ sastopamie īpaši aizsargājami biotopu veidi

BD I pielikuma biotops	Platība, ha	Platība, % no kopējās platības	Latvijā ĪAB
9180* Nogāžu un gravu meži	202,3	42	Nogāžu un gravu meži
7160 Minerālvielām bagāti avoti un avotu purvi	15*	3	Ar minerālvielām bagāti avoti un avotu purvi
7220* Avoti, kas veido avotkaļķus	0,01 [†]	0,002	Avoti, kas veido avotkaļķus
6450 Upju palieņu pļavas	33,4	7	-
6510 Mēreni mitras pļavas	6,5	1,35	-

Īpaši aizsargājamas vaskulāro augu sugas

MK. Not. Nr.396, 14.11.2000 (ar groz. 27.07.2004, not.nr.627) iekļautās īpaši aizsargājamās augu sugas

Dabas parkā 2006. gadā konstatētas 7 īpaši aizsargājamas vaskulāro augu sugas mieturu mugurene *Polygonatum verticillatum*, skrajziedu skarene *Poa remota*, vidējais cīrulītis *Corydalis intermedia*, smaržīgā naktsvijole *Platanthera bifolia*, plankumainā dzegužpirkstīte *Dactylorhiza maculata*, stāvlapu dzegužpirkstīte *Dactylorhiza incarnata*, gada staipeknis *Lycopodium annotinum* (sk.7.tabulu).

Īpaši aizsargājamo augu sugu ekoloģiskās prasības

Mieturu mugurene un vidējais cīrulītis ir platlapju mežu, galvenokārt gravu un nogāžu mežu, sugas. Gan mieturu mugurene, gan vidējais cīrulītis sastopami galvenokārt gravu un nogāžu augšējā daļā. Mieturu mugurene ir daļēji noēnotu vietu suga, bet vidējais cīrulītis – saulainu vietu suga. Skrajziedu skarene aug platlapju, egļu-platlapju mežos, bieži netālu no avotiem.

Dzežužpirkstītes ir atklātu mēreni mitru pļavu un zāļu purvu sugas. Smaržīgā naktsvijole aug gan mēreni mitrās pļavās, gan mežu laucēs. Zaļziedu naktsvijole ir mēreni mitru pļavu, platlapju mežu suga.

LVĢMA datu bāzē minēts, ka dabas parkā sastopams Eiropas kāpumiezis *Hordelymus*

* Aptuvena platība, precīzi noteikt nav iespējams

† Aptuvena platība

europaeus, taču precizējot tā atrašanās vietu ar D.Bajāri un U.Suško, noskaidrots, ka suga atrodas ārpus dabas parka. Sugas atradne ir aptuveni 2 km uz rietumiem no dabas parka.

Lielā noraga *Pimpinella major* un zaļziedu naktsvojole *Platanthera chlorantha* dabas parkā netika konstatēta 2006. gadā, taču to klātbūtne ir iespējama.

7.tabula. Dabas parkā konstatētās īpaši aizsargājamās un retās vaskulāro augu sugas

Sugas nosaukums	LV	BDII	MIK	LSG	Biotops	Sastopamība dabas parkā
Vaskulārie augi						
Mieturu mugurene <i>Polygonatum verticillatum</i>	+	-	+	3	Gravu un nogāžu meži	bieži
Stāvlapu dzegužpirkstīte <i>Dactylorhiza incarnata</i>	+	-	-	4	Mēreni mitras pļavas	reti
Plankumainā dzegužpirkstīte <i>Dactylorhiza maculata</i>	+	-	-	4	Mēreni mitras pļavas	diezgan bieži
Skrajziedu skarene <i>Poa remota</i>	+	-	+	3	Gvk. Gravu un nogāžu meži	bieži
Vidējais cīrulītis <i>Corydalis intermedia</i>	+	-	+	2	Gravu un nogāžu meži	diezgan bieži
Smaržīgā naktsvijole <i>Platanthera bifolia</i>	+	-	-	4	Pļavas, meža lauces	diezgan bieži
Zaļziedu naktsvijole ¹ <i>Platanthera chlorantha</i>	+	-	-	4	Pļavas, mežmalas, krūmāji	reti
Sīkais āboliņš <i>Trifolium dubium</i>	-	-	-	3	Sausas pļavas	reti
Lielā noraga ¹ <i>Pimpinella major</i>	-	-	-	3	Pļavas, krūmāju malas, platlapju-egļu meži	reti
Gada staipeknis <i>Lycopodium annotinum</i>	++	-	-	4	Bērzu vēri	reti

Biotopu direktīvas II pielikuma augu sugas netika konstatētas. Iespējama ir sūnu sugas zaļās divzobes *Dicranum viride* sastopamība, jo dabas parkā atrodas tai piemēroti biotopi – platlapju meži.

2.4.3. Fauna

2001.-2003. gados Emerald/Natura 2000 projekta ietvaros teritorijā veikta sugu un biotopu inventarizācija (apkopojums sniegts 8.; 9.; 10 un 11.tabulā). Dati par abinieku un rāpuļu sugām - V.Vilnītis 1999.g. Dati par bezmugurkaulnieku sugām - V.Spuņģis 1999.g. Dati par zivju sugām - M.Vītiņš 1999.g. un dati par zīdītājiem – V.Vintulis un V.Caune 2000.g. [15;19]

8.tabula. **Bezmugurkaulnieki**

Nosaukums	Latīn. nosaukums	SG	ES	BK	ĪAS	MIK
Eiropas upjtīkspārnis	<i>Osmylus chrysops</i> (L.)	1			+	
Cīrulīšu dižtauriņš	<i>Parnassius mnemosyne</i> (L.)	1	HD IV	II	+	
Čemurziežu dižtauriņš	<i>Papilio machaon</i> L.	2			+	
Ozolu karminpūcīte	<i>Catocala sponsa</i> (L.)	2			+	
Apšu raibenis	<i>Limenitis populi</i> L.	4			+	
Pelēkais pāvācis	<i>Eudia pavonia</i> L.	4				

9.tabula. **Zīdītāji**

Nosaukums	Latīn. nosaukums	SG	ES	BK	ĪAS	MIK
Meža cirslis	<i>Sorex araneus</i> L.					
Mazais cirslis	<i>Sorex minutus</i> L.					
Ūdeņu naktssikspārnis	<i>Myotis daubentoni</i> (Kuhl)				+	
Ziemeļu sikspārnis	<i>Eptesicus nilsoni</i> (Keyserling et Blasius)				+	
Pundursikspārnis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i> (Schreber)	3			+	
Natūza sikspārnis	<i>Pipistrellus nathusii</i> (Keyserling et Blasius)				+	
Vāvere	<i>Sciurus vulgaris</i> L.					
Bebrs	<i>Castor fiber</i> L.		HD II;IV	III		
Āpsis	<i>Meles meles</i> (L.)					
Ūdrs	<i>Lutra lutra</i> (L.)	4	HD II;IV	II	+	
Meža cauna	<i>Martes martes</i> (L.)		HD V	III	+	
Staltbriedis	<i>Cervus elaphus</i> L.					
Stirna	<i>Capreolus capreolus</i> (L.)					
Alnis	<i>Alces alces</i> (L.)					

10.tabula. **Zivis**

Nosaukums	Latīn. nosaukums	SG	ES	BK	ĪAS	MIK
Akmeņgrauzis	<i>Cobitis taenia</i>		HD II	III		
Dūņu pīkste	<i>Misgurnus fossilis</i>		HD II			
Platgalve	<i>Cottus gobio</i>		HD II			

11.tabula. **Abinieki**

Nosaukums	Latīn. nosaukums	SG	ES	BK	ĪAS	MIK
Parastais krupis	<i>Bufo bufo</i> (L.)					
Kokvarde	<i>Hyla arborea</i> (L.)	0	HD IV	II	+	

Apzīmējumi

ĪAS – Latvijā īpaši aizsargājama suga (MK. Not. Nr.396)

BDII – Biotopu direktīvas II pielikuma suga

MIK – nepieciešamības gadījumā sugai veidojams mikroliegums (MK not. Nr.45)

LSG – Latvijas Sarkanās grāmatas suga

++ - ierobežoti izmantojama īpaši aizsargājama augu suga (MK. Not. Nr.396)

¹ – pēc LVĢMA datu bāzes informācijas; apsekojot teritoriju 2006. gadā, suga nav konstatēta

Kā redzams 11.tabulā EDP teritorijā ir konstatēta kokvarde, kas te izplatījusies no Blažģu ezera, kurā tā tika introducēta. Pēc telefonsarunas ar Saeimas agrārās un vides politikas komisijas locekli, deputātu Ingmāru Līdaku tika noskaidrots, ka kokvardes aizsardzībai īpaši pasākumi nav

nepieciešami, bet tā kā teritorijā ir sastopami arī citi abinieki un bezmugurkaulnieki (sk.pielikumā Nr.9 Mārītes Keišas 2006.gada 20.novembra iesniegumu), ko speciālisti 2001.-2003.gadā nav konstatējuši, tad pasākumu plānā (pasākums 2.6.) tiek paradzēta rāpuļu, bezmugurkaulnieku un abinieku inventarizācija.

9.attēlā fotogrāfijās redzami vairāki tauriņu veidi, ko parka teritorijā fotografējusi „Kļaviņu” ģimene Mārīte Keiša, bet 10.attēlā tās pašas autores kokvarde, vaboles un mazais tritons.

9.attēls. Tauriņu dažādība EDP

10.attēls. Kokvarde, vaboles, mazais tritons EDP

2.5. Citas vērtības teritorijā un tās ietekmējošie faktori

• Kultūrvēsturiskās vērtības

Embūtes dabas parka teritorijā atrodas kultūrvēsturiski vērtīgs objekts, kas pakļauts valsts uzskaitē un jebkuros apstākļos nav pieļaujama tā degradācija vai iznīcināšana. Tas ir objekts, kura vērtība apstiprināta VKPAI Arhitektūras un mākslas ekspertu padomes sēdē (Protokola Nr. 31. 1997. gada 8. martā). Turpmāk pastāv reāla iespēja tā iekļaušanai valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā.

Saskaņā ar likuma “Par kultūras pieminekļu aizsardzību” trešās nodaļas 12. pantu, kā kultūras vērtības, kas pretendē uz iekļaušanu valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā, objekti pakļauti valsts uzskaitē, kura aptver to apzināšanu, apsekošanu, vēsturiskās, zinātniskās, arheoloģiskās, vai citādas kultūras vērtības noteikšanu, to fiksāciju un izpēti, uzskaites dokumentu sagatavošanu, kā arī to iekļaušanu valsts informācijas sistēmā – valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu reģistrā, ko uztur un pilnveido VKPAI. Tādēļ šos objektus nav atļauts iznīcināt vai pārveidot pazeminot to kultūrvēsturisko vērtību.

- Visas arhitektoniski un kultūrvēsturiski vērtīgas ēkas, kas vecākas par 50 gadiem, atjaunojamas un rekonstruējamas, maksimāli saglabājot to būvapjomu, būvkonstrukcijas, fasādes apdares, dekora elementus, tradicionālos būvmateriālus.
- Aizliegts likvidēt ēku vēsturiskos uzslāņojumus - metālkalumus, karogu turētājus, kultūrvēsturiskos ēku logus un durvis (ja tādi ir) u.c. autentiskās detaļas, kā arī piemiņas zīmes maksimāli jā saglabā un jāatjauno.
- Avārijas stāvoklī esošu ēku demontāža pieļaujama pēc to pilnīgas fiksācijas, kas ietver uzmērījumus un arhitektonisko inventarizāciju.
- Ja ēka iekļauta valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā vai ir vecāka par 50 gadiem, lēmums par būves nojaukšanu saskaņojams ar Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekciju.
- Embūtes luterāņu baznīcu iespējams atjaunot pēc autentiskas vēsturiskas dokumentācijas un tās teritorijā iespējams turpināt kristīgo tradīciju kopšanu.
- Embūtes luterāņu baznīcas apkārtnes stādījumus saglabā ņemot vērā to vēsturisko plānojumu, kultūrvēsturiski vērtīgo labiekārtojumu, celiņu iesegumu, mazās arhitektūras formas (piemiņas akmeni 1905.g.revolucionāram) un iespējamo arheoloģijas mantojumu zem un ap baznīcu esošajā kultūrslānī.
- Kultūras pieminekļu, kultūrvēsturisku ēku un to apbūves fragmentu atjaunošana ir atļauta ūdenstilpņu un ūdensteču aizsardzības zonā, kur aizliegta jebkādu citu ēku un būvju celtniecība un izvietošana.
- Interesu konflikta gadījumā ar zemes īpašniekiem, lietotājiem, nomātājiem, prioritāte jādod dabas, kultūrvēsturisko un ainavisko vērtību saglabāšanai.

- **Ainava**

Dabas parkam piemīt nozīmīga ainaviskā vērtība – neskartu mežu un atklātu lauksaimniecības zemju mozaīka izteiksmīgā paugurainā reljefā, ko var aplūkot no dažādām skatu vietām – gan jau izveidotām, gan vēl plānotām. Ainavu veiksmīgi papildina vairāki kultūrvēsturiskie apskates objekti un tradicionālās viensētas, kā arī dzirnavu dīķi.

2.6. Teritorijas vērtību apkopojums un pretnostatījums

Pie Embūtes dabas parka dabas vērtību kopuma, kā to pastiprinošs faktors ir teritorijas kultūrvēsturiskais mantojums.

Dabas un kultūrvēsturiskais mantojums ietver un apkopo iespēju kopīgai, saskanīgai turpmākās attīstības iespējai, kur sakopti kultūras mantojuma objekti eksponājas apkārtējā bagātā dabas ainavā.

Ja parka teritorijā ap pieminekļiem netiek noteikti ļoti stingri ierobežojumi, dabas un kultūras tūrisma attīstībai, tad kultūras mantojuma objekti uzskatāmi par ideālu dabas parka sastāvdaļu.

Kultūras mantojuma objektiem, lai tie nezaudētu savu kultūrvēsturisko nozīmi, ir vajadzīga zināma veida kopšana, kas arheoloģijas un arhitektūras pieminekļu teritorijās un aizsardzības zonās apdraud pilnīgi neskartas dabas un tās procesu saglabāšanu.

Teritorijas kultūrvēsturisko vērtību padara nozīmīgāku apstākļi, ka dažādu vēstures procesu un ar tiem saistīto kultūras mantojuma objektu attīstības ietekmē veidojies latviešu un baltvācu 19. un 20. gs. literārais mantojums.

EDP teritorijā esošais kultūras mantojums bijis viens no faktoriem teritorijas apzināšanai un padziļinātai pētniecībai kopš 19.gs. Materiālās un garīgās kultūras pētniecība turpinājās arī 20.gs. un notiks arī turpmāk.

Saistībā ar kultūras mantojuma objektiem iespējams akcentēt vērtīgo biotopu, atsevišķu gravu, avotu, koku, akmeņu un dabas ainavu nozīmi, pievērsties to padziļinātai apzināšanai, kvalitatīvai saglabāšanai un plašai popularizēšanai – Induļa un Ārijas ozols, Upurkalna ozols, Embūtes pilskalna strauts, Lankas upe, Joda dambis ar Joda leju, Embūtes pauguraine kopumā.

Kultūras mantojuma objektu atrašanās dabas parka teritorijā un to apsaimniekošanas specifika netraucē retu putnu sugu un augu eksistencei un jebkuru putnu populāciju saglabāšanai to tuvumā.

Kultūras mantojuma objekti labi eksponējas upju un ūdenstilpju tuvumā, tie nepiesārņo ūdenstilpnes, bet papildina to pirmatnīgo skaistumu. Izņēmuma gadījumos, kad upes plūst ļoti tuvu arheoloģijas objektiem un to gultnes savā tecējumā izskalo un izgrauž pilskalnu nogāzes.

3. Teritorijas apsaimniekošana

3.1. Teritorijas apsaimniekošanas ilgtermiņa un īstermiņa mērķi, plānā noteiktajam apsaimniekošanas periodam

3.1.1. Ideālie, jeb ilgtermiņa mērķi

Saglabātas dabas parka „Embūte” teritorijā esošās dabas vērtības - nogāžu un gravu meži; griezes, melnā stārķa, mazā ērgļa, mazā ormanīša un ormanīša ligzdošanas vietas; kultūrvēsturiskie objekti un ainava, vienlaicīgi nodrošināta teritorijas attīstība, izveidojot tūrismam un iedzīvotāju atpūtai nepieciešamo infrastruktūru.

3.1.2. Teritorijas apsaimniekošanas īstermiņa mērķi

Īstermiņa mērķi:

1. Kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana, ietverot:

Pilnībā sakopti un tiek uzturēti kārtībā valsts aizsargājami kultūras pieminekļi un kultūrvēsturiski objekti; Konservētas un kultūrvēsturiski izpētītas Embūtes viduslaiku pilsdrupas un Luterāņu baznīca; Atjaunotas Embūtes pilskalna tradīcijas – vasaras Saulgriežu sagaidīšana, Induļa un Ārijas tēmas interpretācija; Uz valsts un pašvaldības nozīmes autoceļiem uzstādītās pieminekļu norādes zīmes, pie pieminekļiem izvietoti informatīvi stendi, kuros ietverta informācija par pieminekli kā arī par nozīmīgiem dabas objektiem tā teritorijā.

2. Nodrošināta dabas un ainavisko vērtību aizsardzība dabas parka teritorijā, ietverot:

Pasākumus DMB “Biokoks” lielo, veco ozolu augtspējas saglabāšanai un apsaimniekošanai; Egļu monokultūras pakāpeniska pārveidošana par jauktu koku mežaudzi; Neiejaukšanās gravu un nogāžu mežu dabiskajos meža attīstības procesos; Atbilstoša pļavu apsaimniekošana.

3. Izveidots tūrismam un iedzīvotāju rekreācijai nepieciešamais labiekārtojums un infrastruktūra, ietverot:

Izveidoti tūrisma infrastruktūras objekti Embūtes viduslaiku pilsdrupu aizsardzības zonā, pie Embūtes pilskalna Joda lejā; Saglabāts vēsturiskais ceļu tīkls starp kultūras mantojuma objektiem Embūtes dabas parka teritorijā; Esošo dabas taku uzturēšana un paplašināšana.

4. Veikti izpētes un organizatoriskie pasākumi, ietverot:

Veikta robežu iezīmēšana dabā; Dabas parkam un tā apkārtnē izstrādāts dabas tūrisma attīstības plāns; Veikts apmeklētāju plūsmas monitorings; Bebru aizsprostu ietekmes izpēte; Veikta kultūrvēsturiskā izpēte Embūtes luterāņu baznīcas drupās, tās konservētas un iekļautas valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā; 3 valsts aizsargājamiem kultūras pieminekļiem profesionāli izstrādāta pieminekļu teritorijas un robežas, tās apstiprinātas VKPA Inspekcijā.

5. Sabiedrības informēšana un izglītošana, ietverot:

Izplatīts informatīvs buklets par Embūtes dabas parku; Informēt zemes īpašniekus par iespējamām subsīdijām.

3.2. Apsaimniekošanas pasākumi

Šajā nodaļā ir aprakstīti pasākumi īstermiņa mērķu sasniegšanai. Apsaimniekošanas pasākumi plānoti laika posmam no 2007. līdz 2017. gadam.

Apsaimniekošanas pasākumu pārskats piedāvāts 12.tabulā un attēlots kartē pielikumā N.r.4, bet katra pasākuma detalizētāks apraksts sniegts aiz tabulas.

Pasākumu prioritātes novērtēšanā izmantotā gradācija:

I – augsta prioritāte;

II – vidēja prioritāte;

III – zema prioritāte.

12.tabula. **Apsaimniekošanas pasākumi**

Apsaimniekošanas pasākums	Pasākuma izpildītājs	Realizēšanas termiņš	Izmaksas, Ls	Finansējuma avots	Pasākuma prioritāte
Īstermiņa mērķis Nr. 1. – Kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana					
1.1. – Arheoloģijas pieminekļu aktualizēšana	Rīgas arheologi ar 2 gadu darba stāžu	2010.	500,-	VKPAI vai KKF	I
1.2. – Pieminekļu kopšana	Pagasta strādnieki, Skolnieki, Pašvaldība	Regulāri	500,- Ls gadā	No pieminekļu īpašniekiem un pašvaldības	I
1.3. – Konservācijas darbi 2 objektos	speciālisti – restauratori	2017.	2,1 milj. Ls (3 miljoni EU)	No ES atbilstošiem projektiem	I
1.4. - Tradīciju kopšana	Pašvaldība; Liepājas rajona Tūrisma informācijas centrs	Katru gadu	Atkarībā no iesaistītām kultūras organizācijām	Pasākumu apmeklētāji un pašvaldība	III
Īstermiņa mērķis Nr.2. – Nodrošināta dabas un ainavisko vērtību aizsardzība dabas parka teritorijā					
2.1. – Dabisko meža biotopu, kā arī gravu un nogāžu mežu uzturēšana un apsaimniekošana – 121,9 ha	Zemes īpašnieki	2007. – 2017.	500,- / ha	Zemes īpašnieki	I
2.2. – Lielo, veco ozolu augtspējas saglabāšana “Biokoks”	Zemes īpašnieki	2007. – 2017.		Zemes īpašnieki	I
2.3. - Egļu monokultūru pakāpeniska pārveidošana par jauktu koku audzēm	Zemes īpašnieki	2007. – 2017.		Zemes īpašnieki	II
2.4. - Trīs mikroliegumu izveidošana mazajam ērglim	Zigrīda Jansone	2007.	Dabas aizsardzības plāna finansēšanas ietvaros	No Embūtes DAP izstrādes finansējuma	I
2.5. - Pļavu apsaimniekošana - 65 ha platībā (80 % no kopējām pļavām)	Pašvaldība un zemes īpašnieki	2007. - 2017.	Atkarībā no apsaimniekošanas veida:	No dažādiem projektiem, LAD, zemes īpašnieki,	I

			no 20,- līdz 80,- Ls / ha	pašvaldība	
2.6. - Bezmugurkaulnieku, abinieku un rāpuļu inventarizācija	Eksperti	2007. - 2017.	Atkarībā no izpētes detalizācijas pakāpes	No dažādiem projektiem, DAP	III
2.7. - Divu dīķu tīrīšana	Pašvaldība	2008.-2010.		Pašvaldība	II
Īstermiņa mērķis Nr.3. – Izveidots tūrismam un iedzīvotāju rekreācijai nepieciešamais labiekārtojums un infrastruktūra					
3.1. - vēsturisko ceļu tīkla starp kultūras mantojuma objektiem saglabāšana	Pašvaldība	2007. - 2017.	Atkarībā no veicamo darbu apjoma	Pašvaldība	III
3.2. – Esošo dabas taku uzturēšana un paplašināšana.	Pašvaldība	Nepārtraukti		Pašvaldība un zemes īpašnieki	II
3.3. – Stendu, informatīvo zīmju un robežzīmju izvietošana	Pašvaldība	2010.	Viens stends – 100,- Ls; viena informatīvā zīme 50,- Ls	Pašvaldība, LVAF un KKF	I
Īstermiņa mērķis Nr.4. – Veikti izpētes un organizatoriskie pasākumi					
4.1. – dabas tūrisma attīstības plāna izstrādāšana	Pašvaldība	2009.	2500,-	Pašvaldība, zemes īpašnieki	I
4.2. – apmeklētāju plūsmas monitorings	Pašvaldība, iesaistot skolniekus un studentus	2008.		Pašvaldība, zemes īpašnieki, augstskolas	I
4.3. – bebru aizsprostu inventarizācija un ietekmes izpēte	Pašvaldība, DMB eksperts	2011.		LVAF	III
Īstermiņa mērķis Nr. 5. – Sabiedrības informēšana un izglītošana					
5.1. – zemes īpašnieku informēšana par iespējamām subsīdijām, t.sk.semināri	Pašvaldība, lauksaimniecības konsultants Embūtes pagastā	2007.	1500,-	LAD	I

Īstermiņa mērķis Nr.1. – Kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana

Pasākums Nr.1.1. – Arheoloģijas pieminekļu aktualizēšana

Pasākuma apraksts – Arheoloģijas pieminekļi ir profesionāli jāizvērtē no kultūrvēsturiskā viedokļa. Pēc izvērtēšanas jā sagatavo kartogrāfiskais materiāls, kur uzlikta attiecīgā pieminekļa teritorija un aizsargjosla. Informācija jāiesniedz Embūtes pagasta pašvaldībai, informatīvo zīmju izlikšanai.

Pasākuma nepieciešamības pamatojums - Lai pieminekļi tiktu aizsargāti, ir jānosaka to robežas un jānorāda to aizsargjoslas.

Realizēšanas veids – Ir jāiesaista Rīgas arheologi. Finansējuma iegūšanai jāizstrādā kvalitatīvi projekti, ko atbalsta finansētājs.

Izpildes rādītāji/indikatori – Izpēti pieminekļi, noteiktas pieminekļu teritorijas un to robežas.

Pasākums Nr.1.2. – Pieminekļu kopšana

Pasākuma apraksts – Regulāri jāizcērt pieminekļu teritorijās smalkie koki un krūmi, kā arī jānovāc atkritumi un jāuzstāda atkritumu tvertnes, vismaz pa vienai pie katra kultūrvēsturiskā pieminekļa.

Pasākuma nepieciešamības pamatojums - Koku un krūmu izciršana jāveic, lai to saknes nebojātu pieminekļus un atsegtu skatu apmeklētājiem. Atkritumu savākšana nepieciešama, lai nebojātu pieminekļu vērtību un radītu sakoptu vidi.

Realizēšanas veids – Kokus un krūmus var nocirst vai nozāģēt pagasta strādnieki, atkritumus savākt skolnieki, organizējot talkas, bet regulāru atkritumu tvertņu izvešanu nodrošina pagasta padome.

Izpildes rādītāji/indikatori – Ap pieminekļiem ir izcirsti koki un krūmi, tādējādi novērsta to bojāšana un pieminekļu teritorijā ir sakopta vide.

Pasākums Nr.1.3. – Konservācijas darbi 2 objektos

Pasākuma apraksts – Konservācijas darbi jāveic Embūtes viduslaiku pilsdrupās un luterāņu baznīcā.

Pasākuma nepieciešamības pamatojums - Ar konservācijas palīdzību tiks panākta esošo būvdetaļu saglabāšana.

Realizēšanas veids – Restaurācijas speciālistiem jānovērtē pašreizējais būvkonstrukciju stāvoklis un jāpiedāvā konservācijas pasākumu plāns atkarībā no objekta bojājumu pakāpes.

Izpildes rādītāji/indikatori – Saglabāts pašreizējais pieminekļu tehniskais stāvoklis.

Pasākums Nr.1.4. – Tradīciju kopšana

Pasākuma apraksts – 1 reizi gadā Embūtes pilskalnā vasaras saulgriežos tiek sagaidīts saullēkts. 2010.gadā – Embūtes pilskalnā Raiņa lugas simtgadē tiek rīkots teatralizēts uzvedums “Indulis un Ārija”.

Pasākuma nepieciešamības pamatojums - Senču tradīcijas jāuztur lai saglabātu latvisku kultūrvidi un latviešiem raksturīgo mentalitāti.

Realizēšanas veids – Organizē Embūtes pagasta padome vai Liepājas rajona Tūrisma informācijas centrs, piesaistot kādu Rīgas teātri, Aizputes tautas teātri, Liepājas teātri vai vietējos

pašdarbniekus.

Izpildes rādītāji/indikatorī – Saglabātas un izkoptas senču tradīcijas un piesaistīti interesenti.

Īstermiņa mērķis Nr.2. – Nodrošināta dabas un ainavisko vērtību aizsardzība dabas parka teritorijā

Pasākums Nr.2.1. – dabisko meža biotopu, kā arī gravu un nogāžu mežu uzturēšana un apsaimniekošana

Pasākuma apraksts –Jebkura saimnieciskā darbība dabiskajos meža biotopos veicama tikai saskaņā ar rakstisku attiecīgās nozares eksperta atzinumu.

Pasākuma nepieciešamības pamatojums – Dabiskie meža biotopi ir dzīvotne daudzām sugām, tādēļ to saglabāšana dabas daudzveidības uzturēšanai ir ļoti būtiska.

Realizācijas veids - Gravu un nogāžu mežos nenotiek mežsaimnieciskā darbība.

Pasākuma apraksts – dabiskajos meža biotopos, kā arī gravu un nogāžu mežos nav pieļaujama mežu izstrāde.

Visā dabas parka teritorijā nav pieļaujama tādu platlapju ciršana, kuru caurmērs krūšu augstumā no sakņu kakla ir 60 cm un lielāks.

Izpildes rādītāji/indikatorī – Saglabāti neskarti gravu un nogāžu meži ar bioloģisko daudzveidību uzturošām struktūrām (kritalām, sausokņiem, dažāda vecuma audzēm).

Pasākums Nr.2.2. Lielo, veco ozolu augtspējas saglabāšana “Biokoks”

Pasākuma apraksts - Visos gravu un nogāžu mežos, kā arī visos dabiskajos meža biotopos notiek neiejaukšanās dabiskajos meža attīstības procesos, izņemot egļu monokultūru pakāpenisku pārveidošanu par jauktu koku audzi un atsevišķu dabisko meža biotopu apsaimniekošanu (sk. 13.tabulu).

13.tabula. Apsaimniekojamie dabiskie meža biotopi “Biokoks” dabas parkā “Embūte”

Īpašums , apsaimniekotāja Nr.	Kvartāls	Nogabals	Platība, ha	DMB Nr.	DMB platība, ha	DMB tips
"Embūtes Dzirnava", 731003686	1	11	0,4	17	0,2	KOKS
"Embūtes Dzirnava", 731003686	2	1	3,1	11	3,1	KOKS
"Rudenāji", 010503355	1	6	1,3	15	0,8	KOKS
"Rudenāji", 010503355	1	11	0,9	12	0,2	KOKS
"Rudenāji", 010503355	1	14	4,3	13 - 2	0,1	KOKS
"Rudenāji", 010503355	1	35	1,0	13 - 1	0,1	KOKS
V.s. "Embūte", 010502015	77	1	1,6	76	1,6	KOKS

* pirmais norādīts mežaudzē dominējošais biotopa tips

Pasākuma nepieciešamības pamatojums – lielos un vecos ozolus nepieciešams saglabāt kā reproduktīvos un ainavu veidojošos kokus.

Realizācijas veids - Septiņos DMB “Biokoks” (13.tabula) lielo, veco ozolu augtspējas

saglabāšanai un apakšējo zaru nokalšanas samazināšanai, nepieciešama šo ozolu apsaimniekošana, izcērtot ap tiem kokaugus tā, lai izveidotos apmēram 2 m plata brīva josla starp lielo ozolu un apkārtesošo kokaugu vainagiem. Izciršanas intensitātes noteikšana un izcērtamo kokaugu iezīmēšana dabā būtu jāveic attiecīgās nozares ekspertam.

Pārējos DMB veco ozolu apsaimniekošana nav nepieciešama, jo šajos DMB notiek dabiski procesi, kuru rezultātā veidojas atvērumi vainaga klājā un lauces, kas ir labvēlīgi lielo platlapju ilgstošai pastāvēšanai.

Izpildes rādītāji/indikatorī – Saglabāti visi apsektie biokoki.

Pasākums Nr.2.3. Egļu monokultūru pakāpeniska pārveidošana par jauktu koku audzēm

Pasākuma apraksts – Egļu monokultūrās (mežaudzes, kuru mežaudzes formulā $E > 8$) nepieciešamas kopšanas cirtes. Mežaudžu apsaimniekošanai pakļaujami sekojoši nogabali, sk.14.tabulu:

14..tabula. **Nogabali, kuros nepieciešama mežaudžu apsaimniekošana**

Zemes īpašums	Kvartāls	Nogabals	Platība, ha
Tomīņi		5	7,8
Rudenāji		6	1,3
		7	2,2
		10	0,8
		14	4,3
Rasas		8	3,6
Griezes		3	0,5
Embūtes dzirnavas	1	9	1,8
		12	2,3
		13	1,4
	2	8	0,1
		Kopā:	26,1

Pasākuma nepieciešamības pamatojums - Egļu monokultūras var uzskatīt par bioloģiskās daudzveidības ziņā nabadzīgāko dabas parka teritorijā sastopamo biotopu. Lapu koku, īpaši platlapju sugu īpatsvara pieauguma veicināšana gan monokultūrās nākotnē nodrošinās dzīvotnes un barības ieguves vietas daudzām retām sugām, tai skaitā dažādiem ķērpjiem, sūnām, bezmugurkaulniekiem un putniem.

Realizēšanas veids – Tiek veiktas kopšanas cirtes 14.tabulā atzīmētajos nogabalos, bet pārējā teritorijā notiek pilnīga neiejaukšanās.

Izpildes rādītāji/indikatorī – Saglabātas egļu monokultūras, kā arī gravu un nogāžu dabiskie meži.

Pasākums Nr.2.4. – Trīs mikroliegumu izveidošana mazajam ērglim

Pasākuma apraksts – Saskaņā ar “Sugu un biotopu aizsardzības likumu” un “Mikroliegumu izveidošanas, aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumiem”, īpaši aizsargājamo biotopu un sugu atradņu apmierinošas aizsardzības nodrošināšanai ir jāveido mikroliegumi. Mazā ērgļa teritorijas, kam jāveido mikroliegumi, attēlotas dabas parka „Embūte” dabas vērtību kartē pielikumā Nr.3.

Jāizvērtē arī visas pārējās īpaši aizsargājamo biotopu un aizsargājamo sugu atradnes un nepieciešamība veidot mikroliegumus tajās. Nevienai no īpaši aizsargājamām augu sugām

speciāli pasākumi sugas saglabāšanā, kas atšķirtos no biotopu apsaimniekošanas pasākumiem, pašreiz nav nepieciešami.

Pasākuma nepieciešamības pamatojums - pastiprinātai īpaši aizsargājamo sugu un biotopu aizsardzībai, nepieciešams veidot mikroliegumus.

Realizēšanas veids – Valsts meža dienesta stuktūrvienību rīcības kārtību mikroliegumu izveidošanai nosaka VMD instrukcija “Mikroliegumu izveidošanas kārtība meža zemēs”, pēc nepieciešamo materiālu sagatavošanas mikroliegumus apstiprina Liepājas visrsmežniecība.

Izpildes rādītāji/indikatorī – Īpaši aizsargājamo biotopu un sugu atradnēs izveidoti mikroliegumi.

Pasākums Nr.2.5. – Pļavu apsaimniekošana

Pasākuma apraksts – Pļavas - vēla pļaušana vai ekstensīva ganīšana saskaņā ar LAD nosacījumiem BVZ apsaimniekošanā. Kur nepieciešams - krūmu izciršana, ar tai sekojošu pļaušanu vai ganīšanu.

Pasākuma nepieciešamības pamatojums – Lai nenotiktu pļavu aizaugšana, tās nepieciešams apsaimniekot.

Realizēšanas veids – Atkarībā no zemes īpašnieka iespējām un pļavas aizaugšanas veida, tās tiek noganītas, nopļautas vai tiek izcirsti sīkie koki un krūmi.

Izpildes rādītāji/indikatorī – Saglabātas neaizaugušas dabiskās pļavas.

Pasākums 2.6. Bezmugurkaulnieku un abinieku un rāpuļu izpēte

Pasākuma apraksts - Dabas parkā tiek veikta bezmugurkaulnieku un abinieku un rāpuļu inventarizācija

Pasākuma nepieciešamības pamatojums - Tiktu papildinātas zināšanas par dabas parka faunu. Iegūtā informācija var tikt izmantota informācijas stendu, bukletu sagatavošanā.

Realizēšanas veids - Dabas parka izpētē tiek iesaistīti bezmugurkaulnieku un abinieku un rāpuļu eksperti

Izpildes rādītāji/indikatorī - Ekspertu atskaites par pētījumiem.

Pasākums 2.7. Divu dīķu tīrīšana

Pasākuma apraksts – Uz Embūtes pagasta zemes īpašumā „Embūtes Senleja” tiek veikta divu esošu, aizaugušu dīķu tīrīšana

Pasākuma nepieciešamības pamatojums - Esošie dīķi, kuri ir piegružoti un stipri aizauguši ar ūdenszālēm un dūņām, bojā ainavu un estētisko skatu, līdz ar to neveicina zivju pavairošanos.

Realizēšanas veids – Pašvaldība ar attiecīgu tehniku iztīra dīķus no atkritumiem, ūdenszālēm un nogulsniem – dūņām.

Izpildes rādītāji/indikatorī - Dīķos vairojas zivis, tos var izmantot rekreācijai un ainava tiek sakārtota.

Īstermiņa mērķis Nr.3. – Izveidots tūrismam un iedzīvotāju rekreācijai nepieciešamais labiekārtojums un infrastruktūra (sk.karti pielikumā Nr.5)

Pasākums Nr.3.1. – Vēsturisko ceļu tīkla starp kultūras mantojuma objektiem saglabāšana

Pasākuma apraksts – Apmeklētāju ērtībām jāuzlabo jau esošo ceļu stāvoklis un tas regulāri jāuztur kārtībā, jo dabas takas, īpaši labiekārtotas, ar tiltiem un trepēm, ierīkošana citās dabas parka gravās nav vēlama, jo:

1. fragmentē dabas parka mežaudzes, jo veidojot šādu taku, ir vietām jāizcērt koki;
2. traucē meža dzīvnieku pārvietošanos;
3. dabas takas apkārtnē samazinātos īpaši aizsargājamo putnu sugu ligzdošanas blīvums;
4. dabas parka meži zaudētu savu neskartumu, dabiskumu, unikalitāti;
5. liela skaita cilvēku pārvietošanās pa zemesdzi veicinātu gravu nogāžu eroziju.

Pasākuma nepieciešamības pamatojums – Lai nodrošinātu parka apmeklētāju nokļūšanu līdz apskatāmajiem objektiem un līdz ar to neradītu jaunu taku un ceļu stihisku veidošanos, jāuzlabo un jāuztur kārtībā esošo ceļu stāvoklis.

Realizēšanas veids – Grāvju kopšana gar ceļiem, ceļu greidēšana un atsevišķās vietās grants seguma atjaunošana.

Izpildes rādītāji/indikatori – dabas parka apmeklētāji varēs nokļūt tiešā kultūrvēsturiskā mantojuma un dabas vai ainavisko objektu tuvumā. Tas novērsīs papildus jaunu stihisku ceļu veidošanu un tādejādi zemesdzies bojāšanu.

Pasākums Nr.3.2. – Esošo dabas taku uzturēšana un paplašināšana

Pasākuma apraksts – Dabas parka teritorijā ir izveidotas dabas takas, kuras iezīmētas tūrisma infrastruktūras elementu kartē (sk.5.pielikumā). Takas tika ierīkotas plānveidīgi projekta „Vides sakārtošana un ekotūrisma infrastruktūras izveide dabas parka „Embūtes pauguraine” teritorijā” ietvaros, paredzot atbilstošu labiekārtojumu (segumu, norādes zīmes, atkritumu urnas, zīmes u.c.). Dabas aizsardzības plānā tiek paredzēta jau esošo taku uzturēšanu un atjaunošanu, kā arī taku paplašināšana par jau esošajiem ceļiem (sk.pasākumu 3.1.). Dabas taka varētu būt pa veco ceļu, kas turpinās aiz kapiem līdz ceļam otrpus dabas parkam. Dabas taka ieteicama ar dabisko segumu, kāds tur ir. Pieļaujamas laipas pāri mitrākajām vietām.

Pasākuma nepieciešamības pamatojums – Lai nodrošinātu parka apmeklētāju plūsmas novirzīšanu un ērtāku piekļūšanu apskates objektiem jāuztur kārtībā esošo taku stāvoklis.

Realizēšanas veids – regulāri jāapseko takas, lai noteiktu bojātās vietas un jāpieņem lēmumu par nepieciešamo darbu veikšanu, lai tās sakārtotu.

Izpildes rādītāji/indikatori – Dažādu taku un ceļu tīkls ļaus apmeklētājiem ērti pārvietoties pa parka teritoriju, apmeklējot populārākās atpūtas un apskates vietas, vienlaicīgi nedegradējot parka dabas aizsardzības vērtības.

Pasākums Nr.3.3. – Stendu, informatīvo zīmju un robežzīmju izvietošana

Pasākuma apraksts – Dabas parka teritorija jāiezīmē ar atbilstošiem uzrakstiem pa visu tā perimetru pie ceļiem un gājēju takām, kas ved uz EDP. Pie lielākajiem ceļiem un lielākajās parka apmeklētāju pulcēšanās vietās, kā arī 3 kultūrvēsturisko pieminekļu teritorijās jāizvieto informācijas stendi. Zīmi „Iebraukt aizliegts” jāizvieto pie ceļa, kas ved uz Jauniem kapiem.

Pasākuma nepieciešamības pamatojums – Lai palīdzētu orientēties apkārtnē, norādītu kultūrvēsturisko objektu un dabas vērtību atrašanās vietas, jāizvieto dažādus standus un informatīvās zīmes.

Realizēšanas veids – Parka teritorijā (sk.pasākumu karti pielikumā Nr.4) nepieciešams izvietot informācijas zīmes un standus:

- informācijas zīmes aizsargājamo teritoriju apzīmēšanai, saskaņā ar MK noteikumiem Nr.415 “Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” un rokas grāmatu „Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vienotais stils”;
- informācijas standi par dabas vērtībām parkā, ar parka infrastruktūras karti un sabiedriskās kārtības noteikumiem;
- trīs informācijas standi par kultūrvēsturiskajiem pieminekļiem, ar parka infrastruktūras karti un sabiedriskās kārtības noteikumiem;
- izglītojošas zīmes, ko izvieto pie interesantiem apskates objektiem un pie atpūtas vietām;
- norādes, kas palīdz orientēties apkārtnē, norāda uz svarīgu infrastruktūras objektu un dabas vērtību atrašanās vietu.

Ieteicams informācijas standus papildināt ar ilustratīviem materiāliem par dabas parka reljefu. Piemēram, izvietot karti ar dabas parka reljefu, sniedzot informāciju par gravu nogāžu stāvumu, dziļumu, var izveidot dabas parka 3-dimensiju modeli, kas ilustrētu saposmoto gravu reljefu, jo pašlaik apmeklējot dabas taku, ir grūti iztēloties, kāda ir dabas parka ainava.

Izpildes rādītāji/indikatori – cilvēki tiks informēti par parka robežām, infrastruktūru un apskates objektiem tajā, tiks ierobežota autotransporta un gājēju kustība pa nepiemērotām vietām.

Īstermiņa mērķis Nr.4. – Veikti izpētes un organizatoriskie pasākumi

Pasākums Nr.4.1. – Dabas tūrisma attīstības plāna izstrādāšana

Pasākuma apraksts – Lai saglabātu dabas parka ainavu un tā vērtības, dabas parkam un tā apkārtnē ieteicams izstrādāt dabas tūrisma attīstības plānu.

Pasākuma nepieciešamības pamatojums – Dabas tūrisma attīstības plāns ļautu saglabāt dabas parka un apkārtnes dabas vērtības, ainavu un klusumu, vienlaikus gūstot ekonomisku labumu pašvaldībai un zemes īpašniekiem.

Realizēšanas veids – Izstrādā pašvaldība, ņemot vērā apmeklētāju plūsmu, zemes īpašnieku ieinteresētību un interesi par apskates objektiem.

Izpildes rādītāji/indikatori – Izstrādāts dabas tūrisma attīstības plāns.

Pasākums Nr.4.2. – Apmeklētāju plūsmas monitorings

Pasākuma apraksts – Tiks noskaidrots, kurās vietās īpaši daudz pulcējas cilvēki, lai optimāli iepļānotu takas, atpūtas vietas un veiktu citus labiekārtojumus. Savukārt turpmākajos gados šādi novērojumi nepieciešami, lai redzētu, vai ierīkotās takas tiek izmantotas – tāpat, vai tās ir pareizās vietās izveidotas, un nepieciešamības gadījumā mainītu labiekārtojumus, lai situāciju uzlabotu.

Pasākuma nepieciešamības pamatojums – Ieteicams apmeklētāju plūsmas monitorings, lai noskaidrotu dabas parka apmeklētāju skaitu sezonā.

Realizēšanas veids – lai kvantitatīvi novērtētu dabas parka „Embūte” apmeklētāju skaitu, kā arī prognozētu tā skaita izmaiņas (īpaši pēc parka labiekārtošanas) nākotnē, nepieciešams veikt

dabas parka apmeklētāju uzskaiti. Pēc šī pasākuma izpildes būs iespējams novērtēt apmeklētāju ietekmi uz dabas parku un apsaimniekošanas un labiekārtošanas pasākumu efektivitāti.

Izpildes rādītāji/indikatorī – pieejama informācija par parka apmeklētāju skaitu, galvenajām to pulcēšanās vietām, apmeklētāju ietekmi uz dabiskajiem biotopiem; iespēja plānot un mainīt parka labiekārtojumu, balstoties uz šo informāciju.

Pasākums Nr.4.3. – bebru aizsprostu inventarizācija un ietekmes izpēte

Pasākuma apraksts – Tiks noskaidrots, kurās vietās nepieciešams nojaukt bebru aizsprostus.

Pasākuma nepieciešamības pamatojums – Lai nepieļautu DMB vērtību bojāšanu vai iznīcināšanu, vēlams paredzēt pasākumus, kas samazinātu mežaudžu applūšanu un koku kalšanu, t.sk. jaunizveidotu bebru aizsprostu izjaukšanu. Bebru aizsprostu, kuru dēļ koki jau ir nokaltuši, izjaukšana nav nepieciešama.

Izvērtēt iespējas un nepieciešamību vietām izjaukt bebru aizsprostus uz upēm un strautiem, piem., dambi uz avota z/ī „Embūtes pilskalns” Kuiļupītes gravā.

Realizēšanas veids – DMB eksperts uzskaita bebru izveidotos aizsprostus, izvērtē to ietekmi un datus nosūta pašvaldībai, lēmuma pieņemšanai.

Izpildes rādītāji/indikatorī – ir apzinātas bebru aizsprostu vietas, noteikti tie bebru aizsprosti, kuri negatīvi ietekmē apkārtējo teritoriju, lai varētu pieņemt lēmumu par atsevišķu aizsprostu likvidēšanu.

Īstermiņa mērķis Nr.5. – Sabiedrības informēšana un izglītošana

Pasākums Nr.5.1. – zemes īpašnieku informēšana par iespējamām subsīdijām

Pasākuma apraksts – informēt zemes īpašniekus par iespējamām pieteiktās LAD, lai saņemtu subsīdijas par 1) BVZ apsaimniekošanu dabai draudzīgā veidā, 2) par vienoto platību maksājumu, 3) par AIVAN maksājumu, kas pieejams zemes īpašniekiem, jo viņu zeme atrodas Natura 2000 teritorijā; 4) MAL – atbalsta maksājums Mazāk labvēlīgie lauku apvidi.

Pasākuma nepieciešamības pamatojums – Lai veicinātu zemes īpašnieku ieinteresētību un sniegtu atbalstu, dabisko pļavu apsaimniekošanā, jāinformē zemes īpašnieki par iespējamām saņemt subsīdijas.

Realizēšanas veids – Pašvaldību lauksaimniecības konsultants Embūtes pagastā sagatavo informatīvo materiālu par subsīdiju piešķiršanas iespējām un nosūta to visiem zemes īpašniekiem.

Izpildes rādītāji/indikatorī – pieteikumu skaits par subsīdiju saņemšanu LAD.

4. Nepieciešamie grozījumi pašvaldības teritorijas plānojumā

Embūtes pagasta teritoriālais plānojums pašreiz nav spēkā, tā projekts iesniegts Vides ministrijā un Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrijā apstiprināšanai. Dabas parka robežas un zemes lietojums parka teritorijā ir iestrādāts plānojuma projektā un labojumi tam nav nepieciešami.

Embūtes pagasta teritoriālajam plānojumam ir piemērots startēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums, kura ietvaros SIA „Vides projekti” ir izstrādājusi Vides pārskatu. Ar 2006.gada 22.novembra Atzinumu Nr.79 Vides pārraudzības valsts birojs secina, ka Vides pārskatā ietvertā informācija ir nepietiekama un tā jāpapildina. Rekomendējošajā daļā VPVB sniedz ieteikumu: „Ja plānošanas īstenošanas laikā tiek izstrādāti un apstiprināti īpaši aizsargājamo dabas teritoriju individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi vai dabas aizsardzības plāns, rekomendējam Embūtes pagasta padomei izvērtēt teritorijas plānojumā ietverto risinājumu atbilstību minētajos dokumentos ietvertajām prasībām un lemt par nepieciešamību veikt grozījumus Embūtes pagasta teritorijas plānojumā.” [20]

5. Priekšlikumi teritorijas individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu projektam un ieteicamais teritorijas funkcionālais zonējums

Ņemot vērā, ka kultūras mantojuma objekti ir regulāri jākopj nepieļaujot kultūrvēsturiski vērtīgas ainavas elementu iznīcināšanu, kā arī tie jāiekļauj dabas un kultūras tūrisma aprīvē un pagasta infrastruktūrā, ap tiem būtu jānosaka neitrāls zonējums, kur dabas saglabāšanas noteikumi nav tik stingri, lai ierobežotu objektu pieejamību plašākai sabiedrības apskatei.

Ja dabas parka teritorijā vai neatkarīgi no tā paredz mikroliegumus, tad līdz to inventarizācijai un lēmumam par mikrolieguma izveidi, tiek saglabāti īpaši aizsargājami meža iecirkņi:

- kultūras pieminekļu meži – atrodas Embūtes pilskalna un tā aizsardzības zonas teritorijā, Embūtes Upurkalnā;
- kultūrvēsturiski koku stādījumi – atrodas Embūtes viduslaiku pils un Embūtes luterāņu baznīcas teritorijā.

Ar mērķi saglabāt dabas parka „Embūte” teritorijā esošās dabas vērtības - nogāžu un gravu mežus; griezes, melnā stārķa, mazā ērgļa, mazā ormanīša un ormanīša ligzdošanas vietas; kultūrvēsturiskos objektus un ainavu, vienlaicīgi nodrošinot teritorijas attīstību, izveidojot tūrismam un iedzīvotāju atpūtai nepieciešamo infrastruktūru, tiek piedāvāts sekojošs dabas parka “Embūte” funkcionālais zonējums:

Dabas lieguma zona tiek veidota, lai aizsargātu gravu un nogāžu mežus, Lankas un Kuiļupes palienes pļavas, dabiskos meža biotopus un retos putnus.

Dabas parka zona tiek izveidota, lai aizsargātu ainavu un gravu un nogāžu mežus Induļa pilskalnā un paugurā blakus tam.

Neitrālā zona tiek veidota, lai veicinātu tūrisma infrastruktūras, viensētu, dīķu, Embūtes pilsdrupu un Induļa pilskalna teritorijas, kā arī valsts nozīmes ceļu attīstības iespējas.

Pielikumā Nr.6 piedāvāta funkcionālā zonējuma karte un pielikumā Nr.7 - MK individuālo noteikumu projekts dabas parkam „Embūte”.

6. Izmantotie avoti un literatūra

1. “Valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu saraksts”, KM Rīkojums Nr. 128, Rīga 1998.gada 29. oktobrī.
2. “Arhitektūras pieminekļu saraksta projekts”, VKPAI, Arhitektūras un mākslas ekspertu padomes sēdes protokols Nr.31, 1997. gada 7. marts.
3. “Embūtes pilskalns” -Lieta,VKPAI Arheoloģijas centra arhīvs, Rīga.
4. “Embūtes viduslaiku pils”- Lieta, VKPAI Arheoloģijas centra arhīvs, Rīga.
5. “Embūtes Upurkalns” - Lieta, VKPAI Arheoloģijas centra arhīvs, Rīga.
6. “Embūtes arheoloģija” - Kopējā lieta,VKPAI Arheoloģijas centra arhīvs, Rīga.
7. “Embūtes luterāņu baznīca”- Lieta, VKPAI Dokumentācijas centra arhīvs, Rīga.
8. “Liepājas rajona aizsargājamie dabas, vēstures un kultūras pieminekļi”, Liepāja, 1987.g.
9. A.Caune, I.Ose, “Latvijas 12.gs. beigu – 17.gs. vācu piļu leksikons”, Rīga, 2004.g.
10. I. Vize, Valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu apsekojumi, 2003., 2004., 2005., 2006.g.
11. I. Jurķe, R. Barute, “Embūtes pagasta Bakūzes pamatskolas novadpētniecības materiāli un pētījumi”, Embūtes pamatskola, 2004. gads.
12. V.Mašnovskis “Latvijas luterāņu baznīcas”, 1. daļa, Rīga, 2005.g.
13. F.Plostnieks”Dabas parks top aizvien atpazīstamāks”, Liepājas rajona laikraksts Kursas Laiks, 2006. gada 29. aprīlī.
14. Dabas aizsardzības pārvaldes Interneta mājas lapa: www.dap.gov.lv apskatīta 2006.gada augusts – oktobris.
15. Valsts vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas Interneta mājas lapa www.vgma.gov.lv apskatīta 2006.gada 20.novembrī.
16. Projekts - „Embūtes pagasta teritorijas plānojums.”, Teritorijas izmantošana un apbūves noteikumi, Paskaidrojuma raksts un Vides pārskats, Embūte, 2006.
17. ”Embūtes pagasta teritorijas attīstības programma 2006. – 2018”, Valsts SIA “Vides projekti”, 2004. – 2006.
18. Latvijas daba, 1995.,2.daļa.
19. „Latvijas Īpaši aizsargājamo teritoriju sistēmas saskaņošana ar EMERALD / NATURA 2000 aizsargājamo teritoriju tīklu”, 2001.-2004.
20. Vides pārraudzības valsts biroja Atzinums Nr.79 „Par Vides pārskatu Embūtes pagasta teritorijas plānojumam”. Rīga 2006.gada 22.novembrī, Rekomendācijas 5.punkts.
21. Vides ministrijas Interneta mājas lapa www.vidm.gov.lv apskatīta 2006.gada 4.decembrī.

Saīsinājumi un skaidrojumi

EDP	Embūtes dabas parks
biotops	samērā viendabīga platība, kas piemērota kādu konkrētu sugu pastāvēšanai
BVZ	bioloģiski vērtīgie zālāji
DAP	Dabas aizsardzības pārvalde
DMB	dabiskie mežaudžu biotopi
DP	dabas parks
gs.	gadsimts
EMERALD	projekts „Latvijas Īpaši aizsargājamo teritoriju sistēmas saskaņošana ar EMERALD / NATURA 2000 aizsargājamo teritoriju tīklu”
ĪADT	īpaši aizsargājamā dabas teritorija
kv.	meža kvartāls
LAD	Lauku atbalsta dienests
LIFE -Nature	Eiropas Savienības fonds, kas finansiāli atbalsta ES aizsargājamu biotopu un sugu aizsardzības projektus
LR	Latvijas Republika
LU	Latvijas Universitāte
LVAF	Latvijas vides aizsardzības fonds
LVĢMA	Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūra
m.ē.	mūsu ēra
MK	Ministru Kabinets
MRM	Meža reproduktīvais materiāls
MRS	mežrūpniecības saimniecība
NATURA-2000	Eiropas Savienības aizsargājamo dabas teritoriju tīkls, izveidots saskaņā ar Biotopu direktīvu
NĪVKR	Nekustamā īpašuma valsts kadastra reģistrs
Nog.	meža kvartāla nogabals
Piekrastes projekts	LIFE-Nature projekts “Piekrastes biotopu aizsardzība un apsaimniekošana Latvijā
PDMB	potenciālais dabisko mežaudžu biotops
PDP	Papes dabas parks
RVP	reģionālā vides pārvalde
SIA	sabiedrība ar ierobežotu atbildību
SIA “LMI”	SIA “Latvijas mežu ierīcība”
VARAM	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
VidM	Latvijas Republikas Vides ministrija
vjl.	virs jūras līmeņa
VAS “LVM	Valsts akciju sabiedrība “Latvijas valsts meži”
VMD	Valsts meža dienests
VZD	Valsts zemes dienests
VKPAI	Valsts kultūras un pieminekļu aizsardzības inspekcija
VPVB	Vides pārraudzības valsts birojs
WWF	Pasaules dabas fonds
z/ī	zemes īpašums